

To'on yó'o kí'an nì taa San Mateo, ña ká'an sa'a Jesús

Nà yó'o kúú nà ve'e Jesús

¹ Ña yó'o kúú tuti noo tándaa yíko kuu ndidaá ñayuu nì sa kuu nà ve'e Jesucristo, nà nì kii tein nà ve'e rey David, ta rey David nì kii tein nà ve'e Abraham.

² Chi de'e Abraham ñoo nì sa kuu Isaac, ta de'e Isaac nì sa kuu Jacob, ta de'e Jacob nì sa kuu Judá xí'ín dao ka ñani ra.

³ Ta de'e Judá xí'ín iin ñá'a naní Tamar nì sa kuu Fares xí'ín Zara, ta de'e Fares nì sa kuu Esrom, ta de'e Esrom nì sa kuu Aram,

⁴ ta de'e Aram nì sa kuu Aminadab, ta de'e Aminadab nì sa kuu Naasón, ta de'e Naasón nì sa kuu Salmón,

⁵ ta de'e Salmón xí'ín Rahab nì sa kuu Booz, ta de'e Booz xí'ín Rut nì sa kuu Obed, ta de'e Obed nì sa kuu Isaí.

⁶ Ta de'e Isaí nì sa kuu David, nà nì sa kuu rey noó nà Israel, ta de'e rey David nì sa kuu Salomón, ta naná Salomón nì sa kuu ñadi'í Urías.

⁷ Ta de'e Salomón nì sa kuu Roboam, ta de'e Roboam nì sa kuu Abías, ta de'e Abías nì sa kuu Asa,

⁸ ta de'e Asa nì sa kuu Josafat, ta de'e Josafat nì sa kuu Joram, ta de'e Joram nì sa kuu Uzías,

⁹ ta de'e Uzías nì sa kuu Jotam, ta de'e Jotam nì sa kuu Acáz, ta de'e Acáz nì sa kuu Ezequías,

10 ta de'e Ezequías n̄i sa kuu Manasés, ta de'e Manasés n̄i sa kuu Amón, ta de'e Amón n̄i sa kuu Josías,

11 ta de'e Josías n̄i sa kuu Jeconías xí'ín dao ka ñani ra tá tiempo n̄i kuei na ñoo Israel noo ndá'a ta ñoo Babilonia.

12 Tá n̄i ndi'i n̄i kuei na Israel t̄ixi ndá'a ta Babilonia, dá n̄i sa io iin de'e Jeconías ñoo, ta n̄i sa naní rá Salatiel, ta de'e Salatiel n̄i sa kuu Zorobabel,

13 ta de'e Zorobabel n̄i sa kuu Abiud, ta de'e Abiud n̄i sa kuu Eliaquim, ta de'e Eliaquim n̄i sa kuu Azor,

14 ta de'e Azor n̄i sa kuu Sadoc, ta de'e Sadoc n̄i sa kuu Aquim, ta de'e Aquim n̄i sa kuu Eliud,

15 ta de'e Eliud n̄i sa kuu Eleazar, ta de'e Eleazar n̄i sa kuu Matán, ta de'e Matán n̄i sa kuu Jacob,

16 ta de'e Jacob n̄i sa kuu José, ta José n̄i sa kuu yí María, ta de'e María kúú Jesús, na kúú Cristo, na dákaki ñaá.

17 Noo ndidaá na sá'ano yó'o, kándaá iniõ ña nda Abraham, ta nda David n̄i sa kuu na ux̄i kom̄i na sá'ano. Ta nda David, ta nda tiempo n̄i kuei na Israel t̄ixi ndá'a ta Babilonia, n̄i sa kuu na ux̄i kom̄i ka na sá'ano. Ta nda tiempo n̄i kuei na ñoo Israel t̄ixi ndá'a na ñoo Babilonia, ta nda tiempo Cristo n̄i sa kuu tuku na ux̄i kom̄i na sá'ano.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kaki Jesús

18 Di'a n̄i kuu tá n̄i kaki Jesús: María, ta kakuu naná Jesús, sa n̄i x̄i'o va xi to'on xi noo José ña tanda'a xí xí'ín rá. Tído tá ko ñá'a naki'in tá'an na kande'i na, kúú n̄i t̄uu va María ñó'o de'e xi, chi Espiritu īi Ndios n̄i x̄i'o ña ndato yó'o noo xí.

19 Ta José nani taa kakuu yíí xí, ta sa'á ña kúú rá iin taa ndaa, ta kọ kóni ra chinaní kini ñaá rá, sa'á ñoó ni nakani ini ra ña dión oon va dánkoo ñaá rá.

20 Tá ni ndi'i ni ka'i ini ra ña dión kee ra, ta kúú ni na'a noo iin ángel ni kixi noo sato'o yo Ndios noo rá tixi sani. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—José, na ve'e David, o sa nákani kuáchi inon ki'ón María kakuu ñadi'óon, dá chi mií Espíritu i Ndios ni xi'o ña'a ndato yó'o noo xí, sa'á ñoó ni tuu xi ñó'o de'e xi.

21 Ta dákáki xi iin tayíí ló'o, ta chinanón xi Jesús, dá chi ta yó'o dákaki na ñoo xi noo kuáchi kée na —kaá na.

22 Ta ndidaá ña yó'o ni kuu, dá ni xinkoo noo ni ka'an Ndios xí'ín profeta, tá'an na sa kasto'on xí'ín ñayuu to'on ni ka'an mií Ndios xí'ín ná, chi di'a ni kaa na:

23 Miían tuu iin tadi'í táki kaño'o de'e xi.

Ta chinaní ná xi Emanuel.

To'on yó'o kóni kaa: Ió Ndios xí'ín yó.

24 Tá ni ndoto va José, kúú ni kee ra choon ni sa'anda ángel ñoó. Ta kúú ni tandá'a vá rá xí'ín xí.

25 Tído kọ ní náki'in tá'an ta'on na kudí nduú na xían nani ni sa ño'o taleé ñoó. Tá ni kaki xi, dá ni chinaní ñaá ná Jesús.

2

Di'a ni kuu tá ni sa'an ta ndichí noo ni kaki Jesús

1 Ta ni kaki Jesús ñoo Belén, ña nákaa chí kuendá Judea, ta daá nákaa Herodes kúú rá rey chí kuendá Judea. Dá ni kasáa dao ta ndichí ñoo Jerusalén, ta ni kii ra chí noo xíno ndindii.

2 Ta ni ndato'ón rá na ñoo Jerusalén, ta kaá ra:

—¿Ndeí ió na kúú rey noó na Israel, na ni kaki ñoo? Dá chi nda ñoo ndu ñoo ni xini ndu ni xinkoo iin tiño saá, sa'á ñoo ni kandaá ini ndu ña ni kaki na, ta vei ndu kandaño'o ndu na —kaá ra.

³ Tá ni ni'i tó'on rey Herodes, ta kúú ni naá vá ini ra, ta dión ta'ani ni ndo'o ndidaá na ñoo Jerusalén.

⁴ Sa'á ñoo ni kana Herodes ndidaá kúú ta duti saku'a, xí'in ta dána'a ley Moisés, ta ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndeí kaki na kakuu Cristo, na dáka ni ñaá?

⁵ Dá ni kaa ta ñoo xí'in rá:

—Kaki na ñoo Belén, ña nákaa kuendá Judea yó'o, dá chi di'a ni taa iin profeta ña ni ka'an Ndios xí'in ná:

⁶ Ñoo Belén, ña nákaa kuendá Judá,
kandaya'i cháa ka yo'ó noo dao ka ñoo ñó'o
kuendá Judá,
dá chi xaan kaki iin ra katiin ndaa na ñoo Israel,
na kúú ñooj,
ta dándáki ñaá rá, kaá Ndios xí'in profeta na
—kaá ra.

⁷ Dá ni kana de'é rey Herodes ta ndichí ñoo, dá ni ndato'ón ndichí ñaá rá nda kuú kúú mií mií kuú ni xinkoo tiño ñoo.

⁸ Ni ndi'i, dá ni tanda'á ñaá Herodes kua'an ra ñoo Belén, ta kaá ra xí'in rá:

—Kua'an ndo ñoo ndato'ón va'a ndó ndeí ió tayii ñoo. Tá ni naní'i ndo xí, dá naki'o ndó kuendá nooi, dá ná ko'on ta'ani yu'u kandaño'i xi —kaá ra.

⁹ Tá ni ndi'i ni ka'an Herodes dión, dá ni kankuei ta ñoo kua'an ra. Ta tiño, kirí ni xini ra nda ñoo mií rá ñoo xionoo rí kua'an ri noo rá. Ta ni saa ri ni sa tuu rí diní vé'e noo ió tayii ñoo.

10 Tá n̄i xini r̄a n̄i s̄a tuu rí, kúú n̄i kadij nd̄a'o iní r̄a.

11 Dá n̄i ku'u ra ve'e ñoó. Dá n̄i xini r̄a xí xí'ín María, naná x̄i. Dá n̄i s̄a kuíta x̄ití r̄a noo x̄í, ta n̄i s̄a ndañ̄o'o ñaá r̄a. Dá n̄i sonó r̄a yú'u sato noo ñó'o ñ̄a va'a, dá n̄i taó r̄a ñ̄a n̄i doko r̄a noo x̄í. Ta ñoó kúú oro, xí'ín d̄usa támi sá'an, xí'ín sití támi sá'an naní mirra.

12 Tído t̄ixi s̄ani n̄i ka'an Ndios xí'ín r̄a ñ̄a ná dá'a ni nandió kuéi ra noo Herodes. Sa'á ñoó iin ka va íchi n̄i nandió kuéi ra kua'an nó'o r̄a.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i sa'ání rey Herodes kua'á nd̄a'o taleé

13 Tá n̄i ya'a t̄aa ñoó kua'an r̄a, dá n̄i ka'an iin ángel n̄i kii noo sato'o yo Ndios xí'ín José t̄ixi s̄ani, dá kaá na:

—Ndakoo yo'ó, ta ki'in taleé xaan xí'ín naná x̄i, ta kuino k̄í kua'an Egipto, ta ñoó kandeí ndó nd̄a ná kast̄o'on tukui xí'ín ndó, dá ch̄i kasá'á rey Herodes nándukú r̄a taleé xaan ka'ání r̄a —kaá na.

14 Dá n̄i ndoto José, ta sakuaá kuu dáá ñoó n̄i ki'in ra taleé ñoó xí'ín naná x̄i, dá n̄i kee ra kua'an r̄a Egipto.

15 Ta ñoó n̄i s̄a ndei na nd̄a n̄i kasandaá kuu n̄i xi'i Herodes. Dión, dá n̄i x̄inkoo to'on n̄i ka'an Ndios xí'ín profeta na: “Nd̄a ñoo Egipto n̄i nakanai de'i vei xi.”

16 Tá n̄i kandaá iní Herodes ñ̄a n̄i danda'í ñaá t̄a ndichí ñoó, kúú n̄i xido nd̄a'o iní r̄a. Sa'á ñoó n̄i sa'anda r̄a choon ñ̄a ná kuu ndidaá takuálí yíi ko ñá'a x̄ino uu kua ndéi ñoo Belén xí'ín ndidaá takuálí yíi ndéi ñoo kuálí ñó'o noo kúú kuendá Belén ñoó, ch̄i s̄a kua'an x̄inkoo uu kua n̄i xini t̄a ndichí ñoó n̄i x̄ino t̄iño.

17 Ta sa'á ña ñi kee ra dión, sa'á ñoó ñi xinkoo noó ñi ka'an profeta Jeremías:

18 Táí káyu'ú na ñá'a ndéi ñoo Ramá.

Ñi'i nda'o sá kíán, ta nda'í tánaán xí'ín ndirá nooan.

Ta ndé'i Raquel sa'a de'án,

ta ko kuú ta'on natián tandeé iní, chí ñi xi'i ndi'i xi.

19 Tá ñi xi'i Herodes, dá ñi na'a noo túku iin ángel ñi kii noo sato'o yo Ndios noo José tixi sani noo ió ra ñoo Egipto,

20 dá ñi kaa na xí'ín rá:

—Ndakoo, ta kuaka tayii ló'o xaan xí'ín naná xi, ta nandió kuéi ndó kua'án nó'o ndo Israel, dá chí sa ñi xi'i ndi'i va taa, ra ndúkú tayii ló'o xaan ka'ání rá —kaá na.

21 Dá ñi ndakoo ra, dá ñi ñakuaka ra tayii ló'o ñoó xí'ín naná xi, dá ñi kee na kua'an nó'o ná ñoo Israel.

22 Tído ñi ni'i tó'on na ña Arquelao ñi ñakuin noo tatá ra rey Herodes dándáki ra kuendá Judea, sa'á ñoó ñi yu'ú na ko'on na kandeí na ñoó. Tído ñi kasto'on tuku Ndios tixi sani xí'ín José ña ná ko'on na chí kuendá Galilea kandeí na.

23 Dá ñi saa na ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea, ta ñoó ñi sa ndeí na. Dión, dá ñi xinkoo noó ñi ka'an profeta ña kananí xí ta ñoo Nazaret.

3

Di'a ñi kuu, dá ñi kasá'á kásto'on Juan ña kasaa Jesús

1 Tein tiempo daá ñoó, dá ñi kasá'á Juan, na dákodo ndúta ñayuu, dána'a na noo ñayuu noo kúú yukú ichí chí kuendá Judea,

² ta kaá na xí'ín ná:

—Nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, chí sa n̄i kuyati va kuu ña ndu'u ñayuu t̄ixi ndá'a Ndios dándáki ñaá ná.

³ Ta sa'a mií Juan yó'o n̄i ka'an profeta Isaías tá sa na'á, chí di'a n̄i kaa na:

Kayu'ú iin t̄aa noo kúu yukú ichí, ta kaa ra:

“Kandei nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios, ta ná konó ndó iin ichí ndaa noo ná”, kaá na.

⁴ Ta dá'on n̄i sa ndixi Juan n̄i kava'a xí'ín ídi camello. Ta iin cincho ñíi n̄i kao noo nákaa t̄ixi na. Ta sa seí ná t̄ika xí'ín ndudí yukú.

⁵ Ta kua'á nda'o ñayuu ndéi ñoo Jerusalén xí'ín na ndéi dao ka ñoo ñó'o chí kuendá Judea xí'ín na ndéi ñoo ñó'o yati yuta Jordán ñoo sa kii noo nákaa Juan.

⁶ Ta sa na'o na kuachi na noo Ndios, ta kúu sa dakódo ndúta ñaá Juan ini yuta naní Jordán.

⁷ Tá n̄i xini Juan ña kua'á nda'o ta fariseo xí'ín ta saduceo veí ta'ani kodo ndúta rá noo ná, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¡Ndo'ó kúu tata de'e koo! ¿Ndá yoo kaá daá xí'ín ndo'ó ña dión oon ni k̄aki ndó noo ña xido ini Ndios, ña veí dándó'o naní níno ndo?

⁸ Koo ini ndo kee ndó ña va'a, ña ná'a ña miían ndaa kuiti n̄i nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó.

⁹ Ta ná dá'a ni ka'an ndó ña sa'á ña kúu ndó na ve'e Abraham, sa'á ñoo k̄akí ndó. Dá chí miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kuu va ndee Ndios yuu ndéi yó'o kakuuan na ve'e Abraham.

¹⁰ Ta kana'á ta'ani ndó ña sa ió nduu va hacha ka'andaan yo'o yíto, sa'á ñoo ndi ndaa mií vá yíto ko xí'o ku'i va'a, yiróón kúu rá ta'anda, dá kee ra kej ra noo kéi ñó'o.

11 'Miían ndaa kíán dákodo ndútaí ndo'ó ini takuí, chí nì nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó. Tído sata yú'u vei iin na ndáya'i cháá ka o duú yu'u, ta ni kọ káni víán taó yu'u ndisa ná, chí ndáya'i cháá ka na o duú yu'u. Ta noón kúú na dákodo ndúta ndo'ó xí'ín Espíritu ij Ndios, xí'ín ño'ó ita.

12 Ta noón kúú tát'o'n iin taa tánee iin ña'a ndá'a ná dáxixi na tirió xí'ín tachí. Ta kị'o dión taó xoo na noni tirió tein xe'án. Ta nataán va'a naan ini yáka ná, ta xe'án ñoo chiñó'o na xí'ín ñó'o kẹi, ña ni iin kuu o ndá'o —kaá Juan.

13 Ta kúú nì keta Jesús chí kuendá Galilea vei na yuta Jordán noo nákaa Juan, dá dákodo ndúta ñaá ná.

14 Tído kọ xí'ín ta'on Juan dákodo ndúta ñaá ná, chí kaá na:

—Yu'u di'a va xínño'ó kodo ndúta kee mií ní. Ta, ¿ndiva'a vei di'a ní noo yú'u ña dákodo ndútaí mií ní?

15 Dá nì kaa Jesús xí'ín ná:

—Joon ní kaaon, dá chí kánian kee yó ndidaá choon sa'ándá Ndios —kaá na.

Dá nì xino ini Juan dákodo ndúta ñaá ná.

16 Tá nì ndi'i nì sodo ndúta Jesús, dá nì nakuín ndichi na ini takuí ñoo. Kúú mií dáá nì nonó induú. Dá nì xini na Espíritu ij Ndios nì naxino na sata Jesús, ta kaa na tát'o'n kaa iin paloma.

17 Ta nda induú tái nì ka'an Ndios xí'ín Jesús:

—Yo'ó kúú de'e manì yu'u, ta náta'an nda'o inii xiní yo'ó —kaá na.

4

Di'a nì kuu tá nì ka'án ña u'u dátuuán Jesús

¹ Dá n̄i kee Espír̄itu ij̄ Ndios ndáka na Jesús kua'ān n̄a din̄i yúku ichí, dá korndodó ñáá ñ̄a u'u.

² Ta n̄i s̄a ne'e ij̄ ná uu diko kuū, uu diko ñoo, ta ni iin ñ̄a'a kō ní seí n̄a. Ta n̄i ndi'i, dá nda'í n̄i kasá'á kuíko na.

³ Ta kuú n̄i kasáa ñ̄a u'u, ñ̄a xírndodó ñáá, noo ná. Dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kíān ka'anda ní choon noo yuu xaan, dá ná nduuan pan kaxí ní.

⁴ Dá n̄i kaa n̄a xí'án:

—Di'a va kaá tuti ij̄ Ndios: “O duú ta'ón tó'ón pan xínñó'ó ñ̄ayuu keí ná, dá kataki n̄a. Di'a to'on Ndios ta'ani xínñó'ó ná kueídó'o na, dá kataki ndisa na” —kaá Jesús.

⁵ N̄i ndi'i, dá n̄i kee ñ̄a u'u ndáka ñ̄aán kua'ān ñoo Jerusalén, ñ̄a kúú ñoo Ndios. Dá n̄i ñ̄akáa ñ̄aán noo dikó cháá k̄a din̄i ve'e ñ̄o'o ká'ano iin ñoo.

⁶ Dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—Tá miían ndaa ndisa de'e Ndios kúú ní, dá kíān dánkao ní mií ní nda noñó'o káa, chí di'a kaá tuti ij̄ Ndios:

Ka'anda Ndios choon noo ángel ná saā n̄a kandaa n̄a yo'ó.

Ta kuita nduu n̄a xí'ín ndá'a ná natiin na yo'ó, dá kíān ná o tákue'e s̄a'on kee yuu.

⁷ Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—Ta di'a ta'ani kaá tuti ij̄ Ndios: “O s̄a kórndodó ndó Ndios, n̄a kúú sato'o ndo” —kaá n̄a.

⁸ Dá n̄i kee tukuan ndáka ñ̄aán kua'ān nda din̄i iin yúku dikó nda'o. Dá n̄i ñ̄aná'ān ndidaá kúú ñoo ñó'o iin ní kúú ñ̄ayuu noo ná, xí'ín ndidaá tá'ān ñ̄a ndato dándákian.

⁹ Dá n̄i kaaan xí'ín ná:

—Ío yu'u ña naki'oi ndidaá ña kaa noo ní tá ná nakuiin xití ní noói, ta kandaño'o ní yu'u.

¹⁰ Dá ñi kaa Jesús:

—Kuya'a kua'án noói, ña u'u, chi di'a va kaá tuti ij Ndios: “Koo ini ndo kandaño'o ndó iin tó'ón dini Ndios, na kúú sato'o ndo, ta sava'a noo iin tó'ón mii ná koni kuáchí ndó” —kaá na xí'án.

¹¹ Dá ñi kexoo ña u'u kua'an. Dá ñi kasáa ángel ñi chindeé ná Jesús.

Di'a ñi kuu tá ñi kasá'a Jesús dána'a na noo ñayuu

¹² Tá ñi ni'i tó'on Jesús ña nákaa Juan ve'e kaa, dá ñi nandió koo na chí kuendá Galilea.

¹³ Kúú ñi ñankoo na ñoo Nazaret noo ñi sa io na. Dá ñi ki'in na kua'an na koo na ñoo Capernaum, ta kían iin ñoo nákaa yati yú'u taño'o noo ñi sa kuu ñó'o na kuendá Zabulón xí'in Neftalí.

¹⁴ Dión ñi kuu, dá ñi xinkoo to'on ñi ka'an profeta Isaías, chi di'a ñi kaa na:

¹⁵ Di'a ndo'o na ndéi kuendá Zabulón xí'in na ndéi kuendá Neftalí,
tá'an na ndéi chí yú'u taño'o, ña nákaa iin ka xoo yuta Jordán,
noo kúú kuendá Galilea, noo ndéi ñayuu ko kúú na Israel.

¹⁶ Ta ñayuu ndéi ñoo ñoó, sa íin naá ñaxintóni ná, tído viti ndato ñi natoon noo ná.

Ta va'ará sa xionoo na iin íchi naá noo kuu na, tído viti ndato ñi natoon noo ná, kaáan.

¹⁷ Nda daá ñi kasá'a Jesús dána'a na noo ñayuu ñoó, ta kaá na:

—Nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó, dá chi sa ñi kuyati va kuu ña kían ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios dándaki ñaá ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kana Jesús dao taa t̄in t̄iyaká ña kanoo ra x̄í'ín ná

18 Ta noo x̄íka Jesús kua'ān n̄a yú'u taño'o naní Galilea, ñoó n̄i xini n̄a uu taa, iin ra kúú Simón, tá'ān ra n̄i ch̄inaní ná Pedro, ta iin ra kúú Andrés, ñani mií rá. Ta ñó'o ra chíkaa ra ñóno rá ini takuúí, chí kúú rá t̄a t̄in t̄iyaká.

19 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Nakí ndo ná ko'o kanooó x̄í'ín yu'u, dá ná dána'i noo ndo taó ndo ñayuu tein kuachi na táto'on kée ndó taó ndo t̄iyaká ini takuúí —kaá n̄a.

20 Ta kúú vití'ón n̄i d̄ankoo ra ñóno rá. Kúú n̄i kee ra kua'ān ra kanoo ra x̄í'ín Jesús.

21 Ta noo x̄íka Jesús kua'ān n̄a cháa k̄a chí noo, kúú n̄i xini n̄a uu k̄a taa, t̄a iin ñani kúú, iin ra naní Jacobo, ta iin k̄a ra naní Juan. Ta kúú rá de'e taa naní Zebedeo. Ta ñó'o ra ini barco nákoto ra ñóno rá x̄í'ín tatá ra. Dá n̄i kana ñaa Jesús.

22 Ta kúú vití'ón n̄i d̄ankoo ra tatá ra x̄í'ín barco ñoó. Dá n̄i kee ra kua'ān ra kanoo ra x̄í'ín Jesús.

23 Ta n̄i nata'an Jesús n̄i x̄ionoo na chí kuendá Galilea ñoó sa d̄aná'a n̄a iin rá iin ve'e noo ndítútí n̄a Israel. Ta dána'a n̄a to'on va'a, ña k̄ian ká'an ndi koo ndu'u yó t̄ixi ndá'a Ndios. Ta sa nduva'a na ñayuu ndó'o ndi ndáa mií vá kue'e, ta sa nduva'a na n̄a u'u ñí.

24 Ta iin ní kúú kuendá Siria ñoó n̄i kasandaá to'on sa'a Jesús, sa'a ñoó ndidaá x̄ián ndáka ñayuu n̄a kú'u v̄ei na noo Jesús, á mií ná ndó'o na kue'e, o mií ná kúú ná n̄a u'u ñí, o mií ná kúú ná n̄a ndó'o ní kée espíritu kini, o mií ná kúú ná n̄a x̄í'í yí'í, o mií ná kúú ná n̄a n̄i natíí ñí. Ta ndidaá ná n̄i nduva'a n̄i kee Jesús.

²⁵ Ta kua'á nda'o na ndéi kuendá Galilea, xí'ín na ndéi ndin uxi ñoo ká'an xí'ín ná Decápolis, xí'ín na ñoo Jerusalén, xí'ín dao ka na ndéi kuendá Judea, xí'ín na ndéi iin ka xoo yuta Jordán tákuei na Jesús xíonoo na.

5

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús diní iin yúku

¹ Tá ni xini Jesús ña kua'á nda'o kúu ñayuu ñoo, dá ni kaa na diní iin yúku ín ñoo. Dá ni sa koo na. Ta ni natuu yati ta xíonoo xí'ín ná ñoo noo ná.

² Dá ni kasá'a ná dana'a na noo rá, ta kaá na:

³ —Ndiká'án ndi kúu ví na nákoní ña xínñó'ó ná Ndios, chí na yó'o kúu na sa ñó'o tixi ndá'a Ndios.

⁴ 'Ndiká'án ndi kúu ví na ndé'i, dá chí natiin na tandeé ini noo Ndios.

⁵ 'Ndiká'án ndi kúu ví ñayuu nda'í ió ini, dá chí na yó'o kúu na natiin noñó'o yó'o noo Ndios.

⁶ 'Ndiká'án ndi kúu ví na xí'i doko sa'á ña ndaa, ta íchí ini na koni na ñá, dá chí ndinoo ini na xí'ín ña ndaa kee Ndios.

⁷ 'Ndiká'án ndi kúu ví na ká'ano ini, dá chí ku'u ini Ndios sa'a ná.

⁸ 'Ndiká'án ndi kúu ví na kómí iin nío vii, dá chí koni xí'ín noo ná Ndios.

⁹ 'Ndiká'án ndi kúu ví na ndúkú ña nandei va'a dao ka ñayuu, dá chí na yó'o kúu na kananí de'e Ndios.

¹⁰ 'Ndiká'án ndi kúu ví na ndó'o nío sa'á ña kée na ña ndaa, dá chí na yó'o kúu na ni'í ña kaño'o na tixi ndá'a Ndios.

¹¹ 'Ndiká'án ndi kúu ví ndo'ó tá ká'an ndava'a ñayuu xí'ín ndó, o tá kéndava'a na xí'ín ndó, o tá

káva'a na kuá'á noó ña to'ón sa'a ndo sa'á ña kúú ndó kuendá yu'u.

¹² Ta ná kadii iní ndo, ta ñóchí kuu ini ndo, dá chí ká'ano nda'o ña va'a ko'on Ndios k'i'o na noo ndo chí induú sa'á ña ndó'o ndó dión, dá chí k'i'o dión ta'ani ni kendava'a na xí'in profeta ni sa ndei sa na'á.

Yó'o dána'a Jesús ña kúú yó táto'on ñii ñayuu yó'o

¹³ 'Ndo'ó kúú táto'on ñii ñayuu yó'o, tído tá ni ndi'i ña o'ovaan, ¿ndi kee yó xí'an, dá ndu'o'ova tukuan? Kó ta'ón ka ña'a kuu kechóon yóan. Ndá kata va yóan satá vé'e, ta kuei ni'ini ñayuaan kanoo na.

Kúú yó táto'on iin ña'a dátoon noó ñayuu

¹⁴ 'Ta kúú ta'ani ndó táto'on iin ña'a dátoon noó ñayuu, ta ndó'o ndó táto'on ndó'o iin ñoo kánóo diñi yúku, dá chí o kúu ta'on dáda'i na ña.

¹⁵ Ta dión ní, ni iin tó'ón ñayuu ko chíñó'o iin íti, dá chikaa naán tixi iin sato. Di'a chínóo naan noo dikó, dá katoon noo ndidaá na ndéi ini ve'e.

¹⁶ Ta k'i'o dión kánian katoon ndo noo iin rá iin ñayuu, dá ná koni na ña va'a kée ndó, dá ná keká'ano na tatá yo Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús sa'a choon sa'ándá ley Moisés

¹⁷ 'Ná dá'a ni ka'an ndó ña vei yu'u dátuuí choon sa'ándá ley Moisés xí'in ña ni taa ndidaá profeta. Di'a vei yu'u dáxinkooi choon sa'ándáan.

¹⁸ Dá chí miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña xían nani ió induú xí'in noñó'o, ni iin tó'ón ta'on tá'i letra ley o kánda, miían xinkoo ndi'i noo ká'an.

¹⁹ Sa'á ñoó, ndi ndáa mií vá ñayuu xío kao iin káa choon kuálí sa'ándá ley, ta k'i'o dión ta'ani kee

na dána'a naán noo dao ka ñayuu, dá kían cháá vá kandaya'i na tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios. Tído ndi ndáa na seídó'o choon kuálí yó'o, ta dión dána'a na noo dao ka ñayuu, noón kúú na kandaya'i nda'ó tein na ñó'o tixi ndá'a Ndios.

²⁰ Ta ká'in xí'in ndó ña kánian kuita ndaa cháá ka ndo kee ndó ña kóni Ndios o duú ta dána'a ley xí'in ta fariseo, dá chi tá koó, dá kían ni iin kuu ta'ón o ndú'u ndó tixi ndá'a Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni karyí yó xí'in ñani tá'an yó

²¹ 'Sa ni seídó'o va ndó choon ni ta'anda noó na sá'ano ve'e yó: "O sa ka'ání ndó ndi, ta ndi ndáa ñayuu sa'ání ndi, miían keyíko sa'a ná sa'á kuachi ni kee na."

²² Tído yu'u di'a ká'in xí'in ndó ña ndi ndáa mií vá ñayuu, va'ará ná karyí óon na xí'in ñani tá'an na, miían keyíko Ndios sa'a ná. Ta ndi ndáa mií vá ñayuu yá'a ká'an xí'in ñani na ña kúú ná ñayuu xixi, noón kúú na kandoo kakuu na ñayuu kómí kuachi noó na sá'ano ñoo yo. Ta ndi ndáa mií ñayuu, na ká'an xí'in ñani tá'an na ña ni lú'u ko chóon na, noón kúú na ko'on kaño'o indayá noo kéi ñó'o.

²³ 'Ta viti, tá kua'an ndo doko ndo ña'a noo Ndios, ta ni ndusaa ini ndo ña ko ñá'a ndeyíko ndo tandó'ó ndo xí'in ñani ndo,

²⁴ dá kían kánian dánkoo too ndó ña né'e ndó kua'an ndo doko ndo noo náa ñoo, ta dinño'ó kua'an ndo ndaká ndo ña maní noo ñani ndo. Tá ni ndi'i, dá nandió kuéi ndó doko ndoán noo Ndios.

²⁵ Ta ndi'i ini ndo kandoo maní ndo xí'in ñayuu naá xí'in ndó nani xíka ndó kua'an ndo noó ta né'e

choon. Dá ch̄i tá koó, dá naki'o na ndo'ó noo ndá'a rá. Ta ta né'e choon ñoó kúú ra naki'o ndo'ó noo ndá'a ta ndaa yé'é kaa, dá chikaa ra ndo'ó ve'e kaa.

26 Tá miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña o yáa ta'on ndó nda rá ná chiya'i ndi'i ndó sa'á ña ni kee ndó.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni kee yó kuachi xí'in na ko kúú ñadi'í yo o yí yo

27 'Sa ni seídó'o va ndó choon kaá di'a: “O sa kée ndó kuachi xí'in na ko kúú ñadi'í ndo o yí ndo.”

28 Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña ndi ndaa mií vá ta nákani lóko ini ra ndé'é rá iin ñá'a, ta nákani kue'é ini ra xí'an, roón kúú ra ni ya'a ni kee kuachi xí'an xí'in ñaxintóni rá.

29 'Sa'á ñoó, tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in nduchí nóo xoo kuá'a ndo, dá kían taó ndoan, ta kañó'ó ndoan. Dá ch̄i va'a cháa kaa ná naá iin nduchí nóo ndo o duú kaa dáketa na iin ní ndó indayá.

30 Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'in ndá'a xoo kuá'a ndo, dá kían ka'anda ndoan, ta kañó'ó ndoan. Dá ch̄i va'a cháa ka ña ná kamaní iin ndá'a ndo o duú kaa dáketa na iin ní ndó indayá.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dánkoo iin ta ñadi'í ra

31 'Sa ni seídó'o ta'ani ndó iin ka choon kaá di'a: “Ndi ndaa mií vá ta kóni dánkoo ñadi'í ra, dá kían naki'o ra iin tuti ña ká'an ña kóni ra dánkoo ña rá.”

32 Tído yu'u ká'in xí'in ndó ña ndi ndaa mií vá ta dánkoo ñadi'í ra, ta ko kían sa'á ña ni xini xíxi ñaá, dá kían mií rá kedaá xí'in ñadi'í ra, dá ya'an keeán kuachi xí'in iin ka ta. Ta dión ní ta náki'in tá'an xí'an, yá'a ra kee ra kuachi xí'an.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni nachina'á yó ni iin ña'a

³³ 'Ta sa ñi seídó'o ta'ani ndó iin ka choon ñi ta'anda noó na sá'ano ñoo yo: “O sa kétó'ón ndó ña ñi nachina'á ndó kee ndó noo sato'o yo Ndios. Di'a koo ini ndo kee ndó ña ñi kaa ndo kee ndó.”

³⁴ Tído yu'u ká'in xí'in ndó, o sa náchina'á ndó ni iin ña'a, dá k'i'o ndó to'on ndó. O sa náchina'á ndó induú, dá chi noo ió mií Ndios kíán,

³⁵ ta o sa náchina'á ndó noñó'o yó'o, dá chi yó'o ndíta sa'a Ndios, ta o sa náchina'á ndó ñoo Jerusalén, dá chi ñoo mií rey ká'ano kíán.

³⁶ Ta ni o sa náchina'á ndó diní ndo, dá chi o kándeé ta'on ndó ndekuxí ndo ni iin tó'ón idí diní ndo, ta ni o kándeé ndó ndendeí'í ndoán.

³⁷ Tído ndo'ó, tá kaa ndo jaan, ta dión ná kakian. Tá kaa ndo koó, ta dión ná kakian. Chi tá yá'a ndó ká'an ndo cháa ka to'on, dá kíán ndéi ndó kée ndó ña kóni ña kini.

Yó'o dána'a Jesús ña ná ku'u ini yo sa'a na xini u'u ña'a

³⁸ 'Ta dión ní sa ñi seídó'o ndó iin ka choon kaá di'a: “Tá ñi taó ná iin nduchí noó ndo, dá kíán taó ta'ani ndó nduchí noó na. Tá ñi taó ná iin no'o ndó, dá kíán taó ta'ani ndó iin no'o na.”

³⁹ Tído yu'u ká'in xí'in ndó, o sa chidáo tá'an ndó xí'in ñayuu káni. Va'a kaan di'a kee ndó: Tá ñi kani na iin xoo noo ndo, k'i'o ndó iin ka xoo ná kani na.

⁴⁰ Ta ndáa na kóni ka'an kuachi sa'a ndo, ta xío ndaa ra do'onó ndo, dá kíán k'i'o ndoán noo rá, ta konó ta'ani ndó naki'in ra kotó ndo.

⁴¹ Ta ndi ndáa mií ra kéndúsa xí'in ndó kandio ndó ña'a ra ko'on ndo iin kilómetro dao, kua'an ndo xí'in rá nda oní kilómetro.

⁴² Ta ndáa na xíkà iin ña'a noo ndo, ki'o ndóan noo ná. Ta ndáa na kóni ki'in tóo ña'a noo ndo, o sa kádí'inda ndóan noo ná.

⁴³ Ta sa seídó'o ta'ani ndó ña ni ka'an dao ka ñayuu: “Kú'u ini ndo sa'a ñayuu xí'in ndó, ta koni u'u ndo na xiní u'u ñaá.”

⁴⁴ Tído yu'u di'a ká'in xí'in ndó ña ku'u ini ndo sa'a na xiní u'u ñaá, ta ka'an va'a ndó xí'in na ká'an ndava'a xí'in ndó, ta keva'a ndó xí'in na káño'ó ñaá, ta kaka ndo ña mani noo Ndios sa'a na kénóo ñaá, xí'in sa'a na kéndava'a xí'in ndó.

⁴⁵ Dión, dá ná'a ndo ña miian ndaa kúu ndó de'e tatá Ndios, na ió induú, na dáxinkoo ndindii sata ñayuu kinni xí'in ñayuu vá'a, na dákoon dai sata ñayuu ndaa, xí'in ñayuu kinni.

⁴⁶ Dá chī tá kú'u ini ndo sava'a sa'a na kú'u ini sa'a mií ndó, ¿ndí kían va'a ni'i ndo? ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña dión ta'ani kée ra kí'in ya'i sa'a ñó'o?

⁴⁷ Tá ká'an ndo ndisá'an xí'in sava'a ñani tá'an ndó, dá kían, ¿ndí kían va'a kée ndó, xiní ndo? ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña dión ta'ani kée na kó ná'á Ndios tein mií ná?

⁴⁸ Tído ndo'ó, koo ini ndo kenda ndi'i ndó choon táto'on kenda tatá yo Ndios, na ió induú, choon.

6

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó chindeé yó na kúnda'i

¹ Kandaa ndo mií ndó, o sa ndúkú ndó kee ndó ña va'a noo ñayuu sa'a ña kóni ndo kande'é va'a na ndo. Dá chī tá kée ndó dión, dá kían ni iin ña va'a o nándió né'e tatá Ndios, na ió induú, noo ndo.

² Sa'a ñoó, tá kua'an ndo ki'o ndó di'ón noo na kúnda'i, ná dá'a ni ka'an ndo xí'in ra tuú trompeta ña kuita ra tuu ra noo ndo táto'on kée ta uu noo ini

ve'e noo náta^{ka} yo xí'ín noo xíonoo ra keí. Díon kée ra, dá ná chinaní va'a ñaá ñayuu. Ta miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña sa ni natiin ra ya'i ra sa'á ña kée ra.

³ Tído, ndo'ó, tá kua'an ndo ki'o ndó di'ón noo na kúnda'í, ná dá'a ni kana'á nda'á íti ndo ndí kían xí'o nda'á kuá'a ndo,

⁴ dá kían ná koo de'é ña maní kée ndó, chí tatá Ndios, na ndé'é ña kéde'é ndo, noón kúú na nandió né'e túu ña va'a noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá ká'an yo xí'ín Ndios

⁵ 'Tá kua'an ndo ka'an ndo xí'ín tatá Ndios, o sa kée ndó táto'on kée taa uu noo, dá chí kátoó ra kandita ndichi ra ini ve'e noo náta^{ka} yo ka'an ra xí'ín Ndios, ta kátoó ta'ani ra kandita ra iin rá iin do'o keí ka'an ra xí'ín Ndios, dá ná kande'é ñayuu ña kée ra. Tído miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña sa ni natiin ra ya'i ra sa'á ña kée ra.

⁶ Tído ndo'ó, tá kua'an ndo ka'an ndo xí'ín tatá Ndios, kua'an ndu'u ndó ini ve'e ndó, ta kadi ndo yé'é ndó, dá ka'an ndo xí'ín Ndios, na ko túu, na ndé'é ña kéde'é ndo, dá ná nandió né'e túu na ña va'a noo ndo.

⁷ 'Ta noo ká'an ndo xí'ín ná, ná dá'a ni nandió kuéi tóó tuku ndó ka'an ndo to'on, ña sa ni ka'an ndo táto'on kée ñayuu ko ná'á Ndios, dá chí ká'an ná ña sa'á ña kuá'á téi ká'an na, dá natiin na ña xíka na.

⁸ Sa'á ñoó ná dá'a ni kee ndó táto'on kée na, chí sa na'á vá tatá yo Ndios ndí kían xín'ño'ó ndó va'ará ko ñá'a kaka ndoán noo ná.

⁹ Tá kua'an ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, ta di'a kaa ndo:

Tatá mií ndu'u, na ió induú,

ná natiin kuu mií ní ndidaá tá'an ñaño'ó.

¹⁰ Ta ná kii ní dándáki ní ñayúú yó'o.

Tátó'on ki'o kée ní ña kóni ní induú xaan, ki'o dión ta'ani ná koo noño'ó yó'o.

¹¹ Ta ki'o ní ña xínño'ó ndu'u keí ndú iin iin kuu.

¹² Ta ká'ano koo ini ní sa'á kuachi ndu tató'on ki'o xí'o ká'ano ta'ani ini ndu sa'á na yá'a noo ndú.

¹³ Ta o sa kónó ní kuei ndu noó kuachi, ta dákaki ní ndu'u noó ña kini.

Dá chi mií ní kúú na dándáki, ta mií ní kúú na kómí choon, ta mií ní kúú na kánian natiin ndidaá tá'an ñaño'ó.

Ta daá kuití dión ná koo.

Dión ná koo.

¹⁴ Dá chi tá ná ku'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu ni ya'a noo ndo, dá kían ku'u ká'ano ta'ani ini tatá yo Ndios, na ió induú, sa'á kuachi mií ndó.

¹⁵ Tído tá ná o kú'u ká'ano ini ndo sa'á ñayuu ni ya'a noo ndo, dá kían ni tatá yo Ndios o kú'u ká'ano ta'on ini sa'á kuachi ndo.

Yó'o dána'a Jesús ndi kee yó tá né'e ii yo

¹⁶ Tá kua'an ndo kane'e ii ndo, o sa kútama ndo tató'on kée taa uu noo, dá chi nda'í nda'o ndé'é rá xionoo ra, dá ná'a ra mií rá noó ñayuu ña né'e ii rá. Ta miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña sa ni natiin ra ya'i ra.

¹⁷ Tído ndo'ó, tá né'e ii ndo, luu ná nacho'on dini ndo, ta nakata ndó noo ndo,

¹⁸ dá kían ná dá'a ni na'a ndo mií ndó noó ñayuu ña né'e ii ndo. Ta sava'a iin tó'ón dini tatá yo Ndios, na ko túu, ná kana'á ña kée ndó dión. Ta iin tó'ón

mií tatá Ndios, ña ndé'é ña kéde'é ndo, ná nandió né'e túu ña va'a noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña ná ndukú yó koo kuiká yó noo ña kóni Ndios

¹⁹ Ná dá'a ni ketutí ndó ña kuiká ñayuu yó'o, dá chī yó'o kúu noo dánaá tikidi ña'a, ta yó'o kúu noo dánaá daye'e ña'a, ta yó'o ta'ani kúu noo ndéi ta kuí'íná, chī koku'u ra ve'e, ta kí'in kuí'íná rá ña'a.

²⁰ Va'a kaan ndukú ndó koo ña kuiká ndo induú, dá chī ni tikidi, ni daye'e ko dánaá ña'a ió ñoó, ta ni ta kuí'íná o kúu ku'u ki'in kuí'íná ña ió ñoó.

²¹ Dá chī noo ió ña kuiká ndo, ñoó ta'ani nákaa níó ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña nduchí nóo yo kúu tát'o on iin ñó'o dátoon noo yo

²² Ta nduchí nóo ndo kúu tát'o on iin ñó'o nákaa tóon ñi ndo, ña dátoon níó ndo. Sa'á ñoó tá va'a nduchí nóo ndo, dá kían iin ní vá túu noo ndo.

²³ Tído tá ko vá'a nduchí nóo ndo, dá kían iin ní vá ñi ndo ín naá. Tá ni nda'o ña dátoon noo ndo, dá kían ndi k'i'o ka ví ni nakuin naá noo ndo.

Yó'o dána'a Jesús ña o kúu ta'on ndiko yo Ndios, ta ndiko ta'ani yó di'ón

²⁴ Ta ni iin tó'ón ñayuu o kúu kéchón noo uu sato'o, dá chī iin na koni u'u na, ta iin ka na koni na, o chindaya'i na iin na, ta kenóo na iin ka na. Ta dión ta'ani o kúu ta'on ndiko na Ndios, ta ndiko ta'ani na ña kuiká.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni ndi'i téi ini yo sa'a ña ió ñayuu yó'o

²⁵ Sa'á ñoó ká'in xí'in ndó viti, o sa ndí'i ini ndo sa'a ndí kían kasá'an ndó, dá kataki ndo, ta ni sa'a

ñá ko'o ndó, ta ni sa'a dá'on kandixi ndó, dá kada'i ñíi ndo. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ñá ió ñá'a ndáya'i cháá ka kee ndó nani takí ndo o duú ñá kasá'an oon ni ndó? Ta ió ñá'a ndáya'i cháá ka xínñó'ó ñíi ndo o duú dá'on kandixi ndó.

²⁶ Kande'é ndó to'on ndó'o laa, chi ni ko chí'i rí tata, ni ko dákée rí, ta ni yáka rí koó nátaan va'a rí ñá'a rí. Tído tatá yo Ndios, na ió induú, xíto va na rí. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ñá ndáya'i cháá ka ndo o duú laa?

²⁷ ¿Ndi ndáa ndó kandeé kua'ano iin kondó ndá'a cháá ka sa'á ñá ndí'i ini ndo?

²⁸ 'Ta, ¿ndiva'a ndí'i ini ndo sa'a dá'on kandixi ndó? Kande'é ndó tát'o'on k'i'o sá'ano torí ndi'indi káa yúku, chi ko kéchóon ta'an vaan, ta ni ko káva'an dá'on kandixian.

²⁹ Tído yu'u ká'in xí'in ndó ñá ni rey Salomón, va'ará ndidaa ta kuiká ni sa kuu ra, tído ko ní sá ndixi va'a ra tát'o'on k'i'o ndato iin torí ndi'indi ñoó.

³⁰ Tá k'i'o dión kée Ndios xí'in ita káa yúku, tá'an ñá káa kuu víti, tído iin taan chiñó'o ñáá ná ini xito, ¿á ko ná'á ndó ñá ndato ka ví chindeé Ndios ndo'ó, ta cháá téi kándéé ini ñáá?

³¹ Sa'á ñoó ná dá'a ni ndí'i téi ini ndo sa'a ndí k'ján kasá'an ndó o sa'a ndí k'ján ko'o ndó o sa'a ndí k'ján kandixi ndó,

³² chi sa'a ndidaá ñá yó'o ndí'i nda'o ini ñayuu ko ná'á Ndios. Tído mií tatá yo Ndios, na ió induú, sa ná'á vá ná ñá xínñó'ó ndo'an.

³³ Sa'á ñoó dinñó'ó ka ndukú ndó ñá kaño'o ndó tixi ndá'a Ndios, ta koó ini ndo kee ndó ñá ndaa kóni na, ta kúu ndidaá ñá'a yó'o koo noo ndo.

³⁴ Sa'á ñoó ná dá'a ni ndí'i ini ndo ndi koo ndó

taan, dá ch̄i vei díin va ña'a ndo'o ndó. Sa'a'á ñoó koo ini ndo kandeí ndó xí'ín ña ndó'o kuu víti ni.

7

Dána'a Jesús ña ná dá'a ni keyíko mií yó sa'á ñayuu

¹ 'Ná dá'a ni keyíko mií ndó sa'a'á ñayuu, dá kían ná dá'a ni keyíko Ndios sa'a mií ndó.

² Dá ch̄i táto'on k̄i'o kényíko ndo sa'a ná, k̄i'o dión ta'ani keyíko Ndios sa'a ndo, ch̄i táto'on k̄i'o chíki'ó ndo, k̄i'o dión ná chiki'ó Ndios mií ndó.

³ ¿Ndiva'la ndé'é ndó xe'e ló'o nákaa noo ñani ndo, ta k̄o xí'o ndó kuendá ká'ano ka t̄indú'u nákaa noo mií ndó?

⁴ Ta, ¿ndi káa noo ndo ka'an ndo xí'ín ñani ndo: “Konón ná taóí xe'e nákaa noo xaan”, kaá ndo, ta k̄o ndé'é ta'on ndó ndi k̄i'o ví káa t̄indú'u nákaa noo mií ndó?

⁵ ¡Kúú ndó ñayuu uu noo! Taó ndó dinño'ó t̄indú'u nákaa noo mií ndó xaan, dá natuu va'a noo ndo, dá kuu taó ndó xe'e nákaa noo ñani ndo.

⁶ 'O sa k̄i'o ndó ña ii noo t̄ina, ch̄i nandió kuéi rí tiin rí ndo'ó. Ta o sa dákuéi ndó yuu díon né'e va'a ndó noo ño'o kochí, dá ch̄i chiní'ini sa'a r̄ián.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndi kee yó ka'an yo xí'ín Ndios

⁷ 'Ta kaka ndo ña xínño'ó ndó noo Ndios, ta kúú ni'i vá ndoan. Ndukú ndoan, ta kúú ni'i vá ndoan. Dákásá ndó yé'é, ta kúú nonó váan noo ndo.

⁸ Dá ch̄i ndidaá na xíkaan, ni'i náan, ta ndi ndáa na nándukú ñá, ni'i náan. Ta ndi ndáa na dákásá yé'é, nonó vá yé'é noo ná.

⁹ 'Ta, ¿ndi ndáa ndo'ó, tá xíka de'e ndó pan keí xí noo ndo, á xí'o ndó iin yuu noo xí?

10 O, tá xíkà xì iin tìyaká keí xí, ¿á xí'o ndó iin koo noo xí?

11 Koó, dá chì vā'ará kúú ndó ñayuu kíni, tído tì'a ndó kì'o ndó ñā vā'a noó de'e ndó. ¿Á kò ná'á ta'on ndó ñā sà kaá kà ví tatá yò Ndios, nā ió induú, chì kì'o na ñā vā'a noó nā xíkāan?

12 Tátò'on kì'o kónì ndò kee dao kà ñayuu xí'ín ndó, kì'o dión ta'ani kee ndó xí'ín ná, chì kì'o dión dándáki ley xí'ín ñā nì taa profeta.

Yó'o dána'a Jesús ñā ná koo ini yò ku'u yó yé'é ku'ín

13 'Koo ini ndò ku'u ndó noo kúú yé'é ku'ín, dá chì ndíkà ndà'o yé'é, ta ndíkà ndà'o íchì, ñā né'e ñāá kua'an indayá. Ta kua'á ndà'o ñayuu koku'u kua'an íchì ñoó.

14 Tído ku'ín vā yé'é, ta ku'ín vā íchì, ñā kua'an noo kataki chíchí ná, ta cháá ndà'o ñayuu kòndu'u kua'an ñoó.

Yó'o dána'a Jesús ñā xí'ín ku'i xí'o iin yító, dá kandaq ini yò ndá yító kúú rá

15 'Kandaq ndò mií ndó noo profeta tò'on, dá chì veí ra noo ndò, ta kée ra mií rá kúú rá tátò'on léko, tído ndigüé'í lobo va kúú rá.

16 Tído xí'ín ñā kée ra, kandaq ini ndò ndá yoo kúú rá, dá chì o duú ta'íón xí'o uva, ta ni íón títi kò xí'o tìñò'ó.

17 Dá chì ndidaá yító vā'a xí'o ku'i vā'a, tído yító kò vā'a xí'o ku'i kò vā'a.

18 Ta ni iin tó'ón yító vā'a kò xí'o ku'i kò vā'a, ta ni iin tó'ón yító kò vā'a kò xí'o ku'i vā'a.

19 Ta ndidaá yító kò xí'o ku'i vā'a kúú rá ta'anda, dá keí rā noo kéí ñó'o.

20 Sa'a'á ñoó, xí'ín ña kée ra, dá kandaá ini ndo ndá yoo kúú rá.

Yó'o dána'a Jesús ña o duú ndidaá ñayuu ná chinaní ñaá sato'o na koni na ndu'u na noo ío Ndios

21 'Ta o duú ndidaá ñayuu ká'an xí'ín yu'u: "¡Míí ní kúú sato'í, míí ní kúú sato'í!", koni ndu'u noo dándáki Ndios. Sava'a na kée ña kóni tatái, na ío induú, noón vá kúú na koni ndu'u noo dándáki Ndios.

22 Chi kua'á nda'o ñayuu kaa di'a xí'ín yu'u tá ná kasandaá kuú dáá ñóó: "Sato'o ndu'u, sato'o ndu'u, ¿á ko ndúsaá ta'on ini ní ña xí'ín kuú míí ní nì ka'an ndu ña koo chí noo, ta xí'ín kuú míí ní nì taó ndú espíritu kini, ta xí'ín kuú míí ní kua'á nda'o ña ná'ano nì kee ndu'u?"

23 Dá kaaí xí'ín ná: "Ko ná'á ta'on yu'u ndá yoo kúú ndó. Kuxoo ndó nooí, chi kúú ndó na kée ña kini."

Yó'o dána'a Jesús sa'á uu taa kava'a ve'e

24 'Ta ndi ndáa na seídó'o to'on dána'í, ta kée na choon sa'ándáan, noón kúú na ko'ín dáki'ín tá'in ña kée na xí'ín iin taa ío ñaxintóni, tá'an ra nì kava'a ve'e noo tóto.

25 Nì koon dai déen, ta nì xino takuíí kua'a ini yuta ñoó, ta nì kana tachí déen, ta nì kani tá'an xí'ín ve'e ñoó, tído ni iin ña'a ko ní ndó'an, dá chi iin toan noo tóto.

26 Tído ñayuu seídó'o to'on dána'í, ta ko kée na ña, noón kúú táto'on iin taa ko ká'i ini, tá'an ra nì kava'a ve'e noo ñotí.

27 Nì koon dai déen, ta nì xino takuíí kua'a ini yuta ñoó, ta nì kana tachí déen, ta nì kani tá'an xí'ín

ve'e ñoó, ta kúu nĭ kooan, ta nĭ naá ndí'i vaan —kaá Jesús.

²⁸ Ta nĭ ndi'i nĭ ka'an Jesús ndidaá to'on yó'o, kúu nĭ naá iní ñayuu nĭ kee ña nĭ daná'a na,

²⁹ chí kō kée na tát'on kĭ'o kée ta dána'a ley Moisés, chí dána'a na tát'on kĭ'o kée iin na né'e choon.

8

Di'a nĭ kuu tá nĭ nduva'a Jesús iin ta ndó'o kue'e tĕi'ĩ ñĩi

¹ Tá nĭ naxino Jesús sa'a yúku ñoó, ta kúu kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na.

² Dá nĭ natuu yati iin ta ndó'o kue'e tĕi'ĩ ñĩi noo Jesús. Kúu nĭ sa kuín xití rá noo ná, dá nĭ kaa ra xí'ín ná:

—Tatá, tá kóni ní, kuu va nduvií ní ñĩi.

³ Dá nĭ chĭnoo Jesús ndá'a ná sata rá, dá nĭ kaa na xí'ín rá:

—Jaan, kóni. Ná nduviion —kaá na.

Ta kúu vití'ón di'a nĭ ndañó'ó ni'ini kue'e ndó'o ra.

⁴ Dá nĭ kaa na xí'ín rá:

—O sa koo inon nakanón xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña nĭ keei xí'ón. Di'a kua'án na'a miíon noo ta duti, ta kane'e ña'a kua'án kemánon Ndios, tát'on kĭ'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kanda inĭ ra ña sa nĭ nduvií ñĩion —kaá na.

Di'a nĭ kuu tá nĭ nduva'a Jesús iin ta kéchón noo iin ta dándáki iin ciento soldado

⁵ Tá nĭ ndu'u Jesús kua'an na ñoo Capernaum, dá nĭ kasáa iin ta dándáki iin ciento soldado noo ná. Ta nĭ seí nda'í ra noo ná,

6 ta kaá ra:

—Tatá, ta kéchóon noóí kándu'u rá ini ve'i, ta ni natí sa'a rá, ta ndó'o ndá'o níó rá.

7 Dá ni kaa Jesús:

—Kó'o ve'ón, dá ná nduva'i ra.

8 Dá ni kaa ta dándáki iin ciento soldado ñóó xí'ín Jesús:

—Tatá, kó ta'ón ña'a kúú yu'u ña ku'u ní ve'i, tído xí'ín to'on ka'an oon va ní, ta kúú nduva'a va ta kéchóon noóí.

9 Chí kúú ta'ani yu'u iin ta nákaa tixi ndá'a ta né'e choon. Ta ñó'o ta'ani soldado tixi ndá'a yu'u. Sa'a ñóó tá ná ka'in xí'ín iin ra, “Kua'án”, ta kúú kua'an va ra. Ta tá ka'in xí'ín iin ka ra, “Nakí”, ta kúú vei va ra. Tá ka'in xí'ín ra kéchóon noóí, “Kee choon yó'o”, ta kúú kée va raan —kaá ra xí'ín Jesús.

10 Tá ni seídó'o Jesús to'on yó'o, kúú ni naá iní na. Dá ni kaa na xí'ín ñayuu tákuei ñaá vei ñóó:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ni iin tó'ón na Israel kó kándéé iní na yu'u táto'on k'i'o kándéé iní ñaá ta yó'o.

11 Ta kaá yu'u xí'ín ndó ña ná kii ñayuu chí xoo noo xíno ndindii, xí'ín noo kétaan, ta kandeí dáó ná xí'ín Abraham, xí'ín Isaac, xí'ín Jacob noo dándáki Ndios induú.

12 Tído na kánian ni'í ña kandeí na noo dándáki Ndios, noón kúú na taó di'a ñaá Ndios sata vé'e noo iin naá, ta ñóó kuaki na, ta kuchi tá'an no'o na.

13 Dá ni kaa na xí'ín ta dándáki iin ciento soldado ñóó:

—Kua'án nó'on ve'ón, chí sa'a ña ni kándéé inóon yu'u, sa'a ñóó sa io va ña ni xikón —kaá na.

Ta kúú mií hora daá vá ni nduva'a ta kéchóon ñóó.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduᵛa'a Jesús ñá kúú x̄ido Simón Pedro

14 Tá n̄i saá Jesús ve'e Simón Pedro, ta kúú kándu'u x̄ido ra noo x̄ito kú'an kée kue'e dáa.

15 Dá n̄i kaᵛo'on Jesús ndá'an, ta kúú n̄i ya'a va ña dáa'an. Ta kúú n̄i ndaᵛoóan n̄i kasá'á kenduuan ña'a keí ná.

Ta kua'á nda'o ñayuu n̄i nduᵛa'a n̄i kee Jesús

16 Dá tá n̄i kuaá kuᵛ dáa ñóó, dá ndáka ñayuu ndéi ñóó na ñó'o esp̄iritu kini n̄i kasáa na noo Jesús. Ta x̄i'ín to'on n̄i ka'an na x̄i'án, ta kúú n̄i kanᵛuei ña kua'an. Ta ndidaá na kú'u n̄i nduᵛa'a n̄i kee na.

17 Dión, dá n̄i x̄inkoo to'on n̄i ka'an profeta Isaías: “Mii ná n̄i naᵛkuido kue'e ndó'o iin rá iin yó, ta n̄i naᵛki'in na ña u'u ñi yó.”

Di'a kua'an ña n̄i ka'an Jesús x̄i'ín dao ta'a n̄i ka'án kanoo x̄i'ín ná

18 Tá n̄i x̄ini Jesús ña kua'á nda'o ñayuu n̄i nditúti ñóó, dá n̄i kaa na x̄i'ín ta'a x̄ionoo x̄i'ín ná:

—Ná ko'o chika'anda yó iin ka xoo taño'o.

19 Ta n̄i naᵛtuu yati iin ta dána'a ley, dá n̄i kaa ra x̄i'ín Jesús:

—Maestro, ióᵛ ña kanooi x̄i'ín mii ní ndéi kúú mii vá noó ko'on ní.

20 Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Kana'ón ña ió va káo noo ñó'o ndikuii, ta ió ta'ani táka noo ñó'o laa. Tído na n̄i nduu ta'a ñayuú yó'o, ni noo kanóo diᵛi na koó.

21 Dá n̄i kaa iin ta x̄ionoo x̄i'ín ná ñóó:

—Tatá, konó ní diᵛño'ó ka ná ko'in dánduxi tatái, dá ná kasaai, ko'o.

22 Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Nakíj, ná kanoo xí'ín yu'u viti, ta dánkoo na kúú ndjii ná dánduxi ñaá dao ka na kúú ndjii —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni sa'anda Jesús choon noó tachi xí'ín taño'o

²³ Dá ni kaa Jesús ini iin barco ko'on na xí'ín ndin uxí uú taa xíonoo xí'ín ná.

²⁴ Tein yá'a na kua'an na noó taño'o ñoó, kúú ni kasá'á kána tachi déen. Ta kúú ni kasá'á ndáko noó taño'o, ta kokee rá ini barco. Tído kídj va Jesús kándu'u ná.

²⁵ Dá ni natuu yati taa xíonoo xí'ín ná noo kándu'u ná, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—¡Tatá, dákaki ní ndu'u, chí ió ña kuu ndu!

²⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'la yu'ú téi ndo? ¿Á ko kándéé ta'on ini ndo yu'u?

Dá ni ndáko na. Dá ni sa'anda na choon noó tachi xí'ín taño'o ñoó. Kúú ni kutádj vá rá xí'ín tachi ñoó.

²⁷ Kúú ni naá vá iní taa xíonoo xí'ín ná ñoó. Dá ni kasá'á ndát'ón tá'an mií rá:

—¿Ndá yoo ví kúú na yó'o, chí nda tachi xí'ín nda taño'o seídó'o choon sa'ándá na? —kaá ra.

Di'a ni kuu tá ni taó Jesús espíritu kini ñó'o ini uu taa

²⁸ Dá tá ni saa na iin ka xoo taño'o ñoó noo kúú kuendá Gadara, kúú ni kasáa uu taa ñó'o espíritu kini, tá ni kankuei ni kii ini káo noo ñó'o ndjii. Ta ndakí nda'o ra, sá'á ñoó ni iin tó'ón ñayuu ko kúú ya'a íchi nákaa ñoó kée ra.

²⁹ Dá ni kasá'á káyu'ú espíritu kini ñó'o ini ra:

—¿Ndí kían ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, mií ní na kúú de'e Ndios? ¿Á nì kasáa ní dándó'o naní ní nío ndu'u tá kọ ñá'a kasandaá tiempo noo ndi'i? —kaáan.

³⁰ Ta sa xíká vá ndéi kua'á nda'o kochí sásá'an rí.

³¹ Dá nì seí nda'í espíritu kini ñoo noo ná:

—Tá veí ní taó ní ndu'u, dá kían konó ní ná ndu'u ndu'u ini kochí ñó'o káa.

³² Dá nì kaa na xí'án:

—Kua'án ndo, tá dáá.

Dá nì kankuei ña ini ta ñoo. Dá nì sa'an nì ndu'an ini kochí kua'a ñoo. Ta kúú nì taxí tá'an ndi ndi'í rí kua'an rì yu'ú da'o, dá nì ñakuéi rí mií rí ini taño'o ñoo. Ñoo nì kandaá rì, dá nì xí'í rì.

³³ Kúú nì taxí tá'an ta ndáka kochí ñoo kua'an nó'o rá. Tá nì nasáa ra ñoo ra, dá nì kast'on ra xí'ín ñayuu sa'á ña nì ndo'o kochí ra xí'ín sa'á ña nì ndo'o ta sa ñoo'o espíritu kini ñoo.

³⁴ Dá nì kankuei ndidaá ñayuu ndéi ñoo ñoo kua'an na noo nákaa Jesús. Dá tá nì xini ñaa ná, dá nì seí nda'í na noo Jesús ña ná ko'on na iin ka xían.

9

Dí'a nì kuu tá nì nduvá'a Jesús iin ta nì natí sa'a

¹ Dá nì kaa tuku Jesús xí'ín ta xionoo xí'ín ná ini barco ñoo. Dá nì chika'anda na noo taño'o kua'an na. Dá nì nasáa na ñoo mií ná.

² Dá nì kasáa dao ta, ta yí'í ra iin xito noo kánóo iin ta nì natí sa'a. Tá nì xini Jesús ña kándéé nda'o ini ñaa rá, dá nì kaa na xí'ín ta nì natí sa'a ñoo:

—Koo tandeé inóon, de'e ló'o, dá chí sa nì ndoo va kuachón —kaá na.

³ Dá n̄i k̄asá'á nákani kuách̄i ini t̄aa dána'a ley ndíta ra: “T̄aa káa kúú r̄a yá'a ká'an ndava'a xí'in Ndios.”

⁴ Tído n̄i k̄andāa va ini Jesús ñ̄a dión nákani ini r̄a. Dá n̄i kaa n̄a xí'in rá:

—¿Ndiva'a nákani kuách̄i ini ndo?

⁵ ¿Ndí k̄ián ko ú'ụ cháá k̄a ka'in xí'in t̄aa yó'o, ká'an ndó? “S̄a n̄i ndoo va kuachón”, o ka'in xí'in rá, “Ndakuijn ndichi, ta kua'an nó'on.”

⁶ Tído vit̄i dá ná ko'in dána'i noo ndo ñ̄a kómí ndisa na n̄i nduu t̄aa ñ̄ayuu yó'o choon ñ̄a dándóo na kuách̄i kée ñ̄ayuu ndéi ñ̄ayuu yó'o.

Dá n̄i kaa n̄a xí'in t̄a n̄i nat̄i sa'a ñoó:

—Ndakuijn ndichi, ta naki'in x̄it̄on kane'e kua'an nó'on.

⁷ Ta kúú n̄i ndakuin ndichi r̄a. Dá n̄i kee ra kua'an nó'o rá.

⁸ Kúú ndidaá vá ñ̄ayuu ñoó n̄i naá iní tá n̄i xini n̄a ñ̄a n̄i kee Jesús, ta n̄i keká'ano na Ndios, n̄a n̄i x̄i'o choon yó'o noo iin t̄aa.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i kana Jesús iin t̄aa naní Mateo ñ̄a kanoo ra xí'in ná

⁹ Dá n̄i keta Jesús ve'e ñoó kua'an n̄a. Kúú n̄i xini n̄a ió iin t̄aa naní Mateo, ta ió r̄a kí'in ya'i ra sa'a ñó'o. Dá n̄i kaa n̄a xí'in rá:

—Nakí, ná ko'o kanoón xí'in yu'u.

Dá n̄i ndakuin r̄a, dá n̄i kee ra kua'an r̄a kanoo ra xí'in ná.

¹⁰ Dì'a n̄i kuu tein noo ió Jesús sásá'an na ve'e ra, dá n̄i k̄asáa kuá'á nda'o t̄aa kí'in ya'i sa'a ñó'o, xí'in dao k̄a ñ̄ayuu kaá r̄a kómí kuách̄i, ta n̄i s̄a ndei na mesa sásá'an na xí'in Jesús, ta ndéi ta'ani t̄a xionoo xí'in ná.

11 Dá tá n̄i xini t̄a fariseo ñ̄a ió Jesús sásá'an na xí'ín ñ̄ayuu ñ̄oó, dá n̄i kaa r̄a xí'ín t̄aa xíonoo xí'ín ná ñ̄oó:

—¿Ndiva'a sásá'an maestro ndo xí'ín t̄aa kí'in ya'i sa'a ñ̄o'ó, xí'ín dao k̄a ñ̄ayuu kómí kuachi?

12 Tá n̄i seido'o Jesús ñ̄a n̄i ka'an r̄a dión, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—N̄a ió va'a k̄o xínñó'ó ta'on na iin t̄aa kétátá ñ̄aá. Sava'a na kú'u va kúú na xínñó'ó ñ̄aá.

13 Ta kua'án ndo dákuá'a ndó ndi kóni kaa ñ̄a n̄i ka'an Ndios noo tuti īi ná, ch̄i di'a kaáan: “Kóni yu'u ñ̄a ku'u ini ndo sa'a dao k̄a ñ̄ayuu, ta o duú ñ̄a dok̄o ndo ñ̄a'a noo'í”, kaáan. Ch̄i yu'u, k̄o véi ta'on yu'u kanai na ká'án ñ̄a kúú ñ̄ayuu ndaa. Vei yu'u kanai na nákoní ñ̄a kómí ná kuachi, dá ná nandikó iní na sa'a kuachi kée na —kaá Jesús.

Dána'a Jesús ñ̄a kúú ná táto'on iin tono

14 Dá n̄i kasaa t̄a xíonoo xí'ín Juan, na dákodo ndúta, dá n̄i kaa r̄a xí'ín Jesús:

—Né'e īi vá ndu'u, ta né'e īi ta'ani t̄a fariseo. Ta, ¿ndiva'a k̄o né'e īi ta'on t̄a xíonoo xí'ín mií ní?

15 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ká'án ndó ñ̄a kánian kandeí nda'í ñ̄ayuu n̄i nataka noo ió vikó tánda'a nani ió īi vá tono xí'ín ná? Tído nda ná kasandaá kuú naki'in ra tono kandaka ra ko'on r̄a, nda daá ví, dá kían kánian kane'e īi ná —kaá na.

Dána'a Jesús ñ̄a k̄o náki'in tá'an va'a ñ̄a dána'a na xí'ín ñ̄a dána'a t̄a fariseo

16 Dá n̄i kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Ta k̄o iin ta'on nákoto noó n̄i ndata iin do'ono yátá xí'ín iin tá'í da'ón saá. Dá ch̄i tá ná nakata na

do'ono ñoó, ta kúu nati'in va da'on saá ñoó, ta kúu ví'í ká ví ndata do'ono yátá ñoó.

17 Ta ko ín ta'on taán vino saá ini ñíi yátá, dá chí tá ná kee na dión, dá kían dáka'ándí va vino saá ñoó ñíi yátá ñoó, ta ndata vá ñíi ñoó, ta kuita ndi'i va vino ñoó. Sa'á ñoó va'a cháa kaan ná taán yo vino saá ini ñíi saá, dá kían ni iin tó'án ná o túu.

Di'a ni ndo'o de'e di'i iin taa nani Jairo xí'in iin ñá'a ndó'o kue'e tái ni

18 Ta nani ió na dána'a na to'on yó'o, dá ni kasáa iin taa né'e choon. Dá ni sa kuín xítí rá noo Jesús, dá kaá ra:

—Sa ni xi'i va de'e di'íi, tído nakíi ní, ná ko'o, ta chinóo ní ndá'a ní sata xí, ta kúu nataki va xi —kaá ra.

19 Dá ni ndakuín Jesús, dá ni kee na kua'an na xí'in rá. Ta kua'an ta'ani ta xionoo xí'in ná.

20 Ta kúu chí sata di'a Jesús ni natuu yati iin ñá'a ndó'o kue'e tái ni. Ta sa ni xino uxí uu kuia ndó'an kue'e ñoó. Dá ni kako'on ndá'an yú'u dá'on ná,

21 dá chí di'a ni nakani inian: “Sava'a rá dá'on oon na ná kako'in, ta kúu ná nduva'i.”

22 Dá ni nandió koo Jesús, dá ni sa nde'é ñáá ná, dá ni kaa na xí'an:

—Koo tandeé inóon, de'e di'í ló'o, chí ni nduva'on sa'a ña kándéé inóon yu'u —kaá na.

Ta kúu mií hora daá vá ni nduva'an.

23 Dá ni saa na ve'e ta né'e choon ñoó. Ta kúu ni xini na ndéi taa tuú flauta, ta nína va nda'o ñayuu ndéi na ndé'i na sa'a tadi'í ñoó.

24 Dá ni kaa Jesús xí'in ná:

—Kankuei tóo ndó sata vé'e, chí ko ní xi'i ta'on tadi'í ló'o ñoó, kídi va xi —kaá na.

Ta kúú nì saki ndaa va ñáá ñayuu ñoó sa'á ña nì ka'an na dión.

²⁵ Tá nì ndi'i nì kankuei ñayuu ñoó sata vé'e, dá nì ku'u Jesús. Dá nì tiin na ndá'a tadi'í ló'ò ñoó, ta kúú nì ndakoo va xi.

²⁶ Ta kúú kua'á nda'o ñayuu ndéi yati ñoó nì ni'i tó'on ña nì kuu dión.

Dì'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús uu taa kọ túu noo

²⁷ Dá nì keta Jesús ve'e ñoó kua'an na. Kúú nì kasá'á tákuei ñáá uu taa kọ túu noo kua'an ra, ta kaá ra káyu'ú ñáá rá:

— ðe'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'á ndu'u!

²⁸ Dá tá nì saa Jesús ve'e noo kua'an na ñoó, dá nì natuu yati ndi nduú ta kọ túu noo ñoó. Dá nì ndato'ón ñáá Jesús:

— ¿Á kándisa ndó ña ió choon noo ndá'í nduva'i ndo?

Dá nì kaa ra:

— Jaan, kándisa ndu ña dión kíán, tatá.

²⁹ Dá nì kakoo'on ndá'a ná noo rá, ta kaá na xí'ín rá:

— Sa'á ña kándéé iní ndo yu'u, sa'á ñoó ná natuu noo ndo.

³⁰ Ta kúú nì natuu va noo rá. Dá nì sa'anda na choon noo rá, ta kaá na:

— O sa nákani ndó xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ndi nì kuu nì nduva'a noo ndo.

³¹ Tído tá nì kankuei ra ve'e ñoó, ta kúú nì nakani ra xí'ín ndidaá ñayuu ndéi ñoó ña nì kee Jesús xí'ín rá.

Dì'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin taa ñi'i

32 Tá n̄i ndi'li n̄i k̄ankuei t̄aa n̄i nduᵛa'a ñoó kua'aṅ ra, dá n̄i kasáa dao ñayuu, ta ndáka na iin t̄aa n̄i k̄andoᵛo ñí'í n̄i kee espíritu kini nákaa ini ra.

33 Dá n̄i taó Jesús espíritu kini nákaa ini t̄aa ñoó, ta kúú n̄i n̄aka'aṅ va ra. Ta kúú n̄i naá vá iní ñayuu ndéi ñoó, ta kaá n̄a:

—Ni kuu ni hora ko x̄iní yo ña kúu dión ñoo Israel, ña n̄i xini yo viti.

34 Dá kaá dao t̄a fariseo ndíta ñoó:

—Mii vá sato'o espíritu kini kíaṅ xí'o choon noᵛo t̄aa káa, sa'á ñoó kándéé rá taó ra espíritu kini.

Dána'a Jesús ña ná kaka yo noᵛo Ndios, dá ná tanda'á ná cháa ka ñayuu kii dána'a to'on na

35 Ta n̄i x̄ionoo Jesús ndidaá ñoo ná'ano xí'ín ñoo kuálí, ta sa daná'a n̄a ini iin rá iin ve'e noᵛo ndítutí na Israel. Ta dána'a n̄a to'on va'a, ña ká'aṅ ndi koo ndu'u ñayuu t̄ixi ndá'a Ndios. Ta sa nduᵛa'a na ndidaá n̄a ndó'o kue'e xí'ín n̄a u'u ñíi.

36 Tá x̄iní n̄a ñayuu kuá'a ñoó, kúú kú'u nda'o ini n̄a sa'a ná, ch̄i ndó'o nda'o níᵛo ná, ta ndéi ndava'a na, ch̄i ndó'o na tát̄o'on ndó'o léko, kirí ko iin ndáka.

37 Dá n̄i kaa n̄a xí'ín t̄aa x̄ionoo xí'ín ná:

—Miiṅ ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña ñayuu yó'o kúú tát̄o'on iin ño'ó x̄ítí ká'ano noᵛo sa ió nduu dákée, tído cháa vá kúú n̄a kéchón.

38 Sa'á ñoó kaka ndo noᵛo Ndios, n̄a kúú sato'o ño'ó x̄ítí yó'o, dá ná tanda'á ná cháa ka ñayuu kii kechón noᵛán.

10

Di'a n̄i kuu tá n̄i kaxi Jesús ux̄i uu t̄aa kane'e to'on na

1 Dá n̄i taó xóo Jesús ux̄i ūu t̄aa xíonoo x̄í'ín ná, dá n̄i x̄i'o na choon nōo rá, dá kandeé rá taó rá espíritu kini ñó'o ini ñ̄ayuu, ta kandeé rá nduva'a ra ñ̄ayuu ndó'o ndi ndáa mií vá kue'e x̄í'ín ñ̄a u'u ñ̄i ná.

2 Ta di'a naní ndin ux̄i ūu apóstol, tá'an r̄a n̄i kaxi Jesús kane'e to'on na. T̄aa mií nōo naní Simón, ta n̄i ch̄inaní ta'ani ñ̄aa ná Pedro, ta iin k̄a r̄a naní Andrés, ta kúú ñani Pedro, ta iin k̄a r̄a naní Jacobo, tá'an r̄a kúú de'e Zebedeo, ta iin k̄a r̄a naní Juan, r̄a kúú ñani Jacobo.

3 Ta iin k̄a r̄a naní Felipe, x̄í'ín r̄a naní Bartolomé, x̄í'ín r̄a naní Tomás, x̄í'ín r̄a naní Mateo, tá'an r̄a n̄i sa ki'in ya'i sa'a ñó'o, x̄í'ín r̄a naní Jacobo, r̄a kúú de'e iin t̄aa naní Alfeo, x̄í'ín r̄a naní Lebeo, ta ká'an x̄í'ín ná Tadeo,

4 x̄í'ín r̄a naní Simón, tá'an r̄a n̄i sa kuu kuendá ta cananista, x̄í'ín r̄a naní Judas Iscariote, tá'an r̄a n̄i kasandaá n̄i nak̄i'o Jesús nōo ta x̄iní u'u ñ̄aa.

Yó'o n̄i sa'anda Jesús choon nōo ndin ux̄i ūu t̄aa xíonoo x̄í'ín ná ñ̄a ko'on r̄a dána'a r̄a

5 Ta ndin ux̄i ūu t̄aa yó'o n̄i tanda'á Jesús kua'an r̄a kanoo ra dána'a r̄a nōo ñ̄ayuu, ta di'a n̄i kaa na x̄í'ín rá:

—Ná dá'a ni ko'on ndo nōo ndéi na ko kúú na Israel, ta ni o sa kóo ini ndo ku'u ndó ni iin ñoo, ñ̄a kúú kuendá Samaria.

6 Sava'a nōo na Israel, tá'an na kúú tát'o'on léko n̄i ndañó'ó, kua'an ndo dána'a ndo.

7 Tá kua'an ndo dána'a ndo nōo ñ̄ayuu, di'a kaa ndo: “S̄a n̄i kuyati va kuu ñ̄a ndu'u ñ̄ayuu t̄ixi ndá'a Ndios dándaki ñ̄aa ná.”

8 Ta nduva'a ndó na kú'u, ta nduvii ndó na ndó'o kue'e té'i, ta dánátaki ndo na n̄i x̄i'i, ta taó ndó

espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Ta kee ndó ña maní yó'o xí'ín ná tátò'on kì'o kémani yu'u ndo'ó xí'ín choon yó'o.

⁹ 'O sà taán ndo dì'ón oro ni dì'ón plata ni dì'ón kuaán ini vatì ndo, dá ki'in ndó ko'on ndo.

¹⁰ Ta ni léka o sà kándio ndó ko'on ndo, ta o sà káne'e ndó uu kotó, ni dao ka ndisà kayi'i ndó, ni vara katuu ndó o sà káne'e ndó ko'on ndo, dá chí iin ta kéchóon, ió íchi rā kasá'an ra noo choon kée ra.

¹¹ 'Ta ndi ndáa mií vá ñoo ná'ano o ñoo kuálí ni saa ndo, ta taó tó'on ndó ndei ndei ñayuu ió ñaño'ó, ta sava'a ñoo ní kandeí ndó nda ná kasandaá kuu kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo.

¹² Tá nì ku'u ndó ve'e ñoo, dá kaa ndo xí'ín ná, “Va'a kandeí ní.”

¹³ Tá kúú ná ñayuu va'a, dá kían ná kandeí va'a na. Tído tá kò kúú ná ñayuu vá'a, dá kían naki'in ndó ña kaá ndo kandeí va'a na ko'an xí'ín ndó.

¹⁴ Tá kò ní nátiin va'a iin káa na ndo'ó, ta kò ní xíin na kueídó'o na ña dána'a ndo, dá kían tá nì kankuei ndó ve'e na o ñoo na, kidi ni'iní ndó ñoyaká iin sa'a ndo, ta ñoo ná'a ña kò náta'an ini Ndios xini na ñoo ñoo.

¹⁵ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kasan-daá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháá ka ví ndo'o na ñoo ñoo o duú ñayuu kini nì sà ndei ñoo Sodoma xí'ín ñoo Gomorra.

Yó'o dána'a Jesús noo rá ña kendava'a ñayuu xí'ín rá chí noo

¹⁶ 'Ta viti, tánda'á yu'u ndo'ó ko'on ndo, ta kúú ndó tátò'on léko kua'an kanoo tein ndigüe'í lobo. Sa'á ñoo kaon koo ndó tátò'on kée koo. Ta nda'í koo ini ndo tátò'on kée paloma.

17 Ta kandaa ndo mií ndó noó ñayuu, chí ko'on na naki'o na ndo'ó noó ta né'e choon. Ta kani na ndo'ó ini ve'e noó náta ka na.

18 Ta nda noó ta né'e choon ná'ano xí'in noó rey kandaka na ndo'ó ko'on ndo sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u. Dión koo, dá ni'i ndo k'i'o ndó kuendá sa'a yú'u noó ta né'e choon ná'ano ñoo, xí'in noó na ko kúu na ñoo yo.

19 Tído tá ni naki'o na ndo'ó noó ta né'e choon, o sa ná'ani téi ini ndo sa'á to'on ka'an ndo o ndi kaa ndo chindeé ndó mií ndó, chí mií hora daá ñoo k'i'o Ndios to'on ka'an ndo.

20 Chí ko ta'on mií ndó kúu na ka'an, mií Espiritu ii, na ni kii noo tatá Ndios, noón kúu na k'i'o to'on ka'an ndo.

21 'Ta iin ñani naki'o ra ñani mií rá noó ta né'e choon, dá ka'ání ñaa rá. Ta dión ta'ani kee na kúu tatá xí'in de'e ra. Ta dao de'e ndakuei naá xí'in tatá xi, ta ka'ání ñaa rá.

22 Ta koni u'u kini ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúu ndó kuendá yu'u. Tído ndi ndaa na ni xi'o ndeé ini ni sa ndita ndaa xí'ín nda noó ndí'í kuií, noón kúu na ni'í ña káki na.

23 Tá kéndava'a na xí'in ndó ñoo ká'ano noó ko'on ndo, dá kían kankuei kíi ndo ko'on ndo iin ka ñoo. Dá chí miían ndaa ká'in xí'in ndó ña o kándeé ta'on ndó nata'an ndo ndidaá ñoo ño'o Israel nda ná nandió ko tuku na ni nduu ta ñayuú yó'o kasaa na.

24 'Ta ni iin ta dákuá'a ko ndaya'i cháa ka noó ta dána'a noo rá, ta ni ta kéchóon, ko ndaya'i cháa ka noo sato'o ra.

25 Sa'á ñoo ná nata'an ini ta dákuá'a ndo'o ra táto'on k'i'o ndó'o ta dána'a noo rá, dión ní, ta

kéchóon, ná nata'an ini ra ndo'o ra tátò'on kị'o ndó'o sato'o ra. Dá chị nị chịnani ná sato'o ndo, Beelzebú, sa'á ñoó ka'í ka kee na xí'ín ndo'ó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndá yoo kánian yu'ú yo

26 'Sa'á ñoó ná dá'a ni yu'ú ndo kee ñayuu kée dión, dá chị ndidaá vá ña'a ió de'é, daí ña natuuan. Ta ndidaá vá ña'a kéde'é ñayuu, daí ña natuuan.

27 Ta ña ká'an de'é yu'u xí'ín ndó, ka'an ndoán noo túu, ta ña nị seídó'o ndó nị ka'an kayá yu'u, kua'an kaa ndó dinị vé'e, ta nị'i ka'an ndoán.

28 Ta ná dá'a ni yu'ú ndo na kándéé ka'ání yikí koño ndo, chị o kándéé ta'on na ka'ání na nio ndo. Va'a kaan yu'ú ndo na kómí choon ña dándó'o na nio ndo xí'ín yikí koño ndo indayá.

29 '¿Á kọ díkọ ta'on ñayuu uu laa kuálí sa'a iin di'ón kaa? Ta va'ará nóo ya'i rí, tído kọ kuéi ndava'a ta'on rí nda noño'o tá kọ kián tátò'on kóni mií tatá yo Ndios.

30 Ta dión ní ndó'o na xí'ín ndo'ó, chị nda idí dinị ndo, ná'á Ndios ndidaá kúú.

31 Sa'á ñoó o sa yu'ú ndo, chị ndáya'i cháá ka ndo noo Ndios o duú kuá'á nda'o laa kuálí.

32 'Ta ndi ndáa mií ñayuu ká'an ña kúú ná kuendá yu'u noo dao ka ñayuu, dión ta'ani ka'an yu'u ña kúú ná kuendá noo tatái Ndios, na ió induú.

33 Ta ndi ndáa na ndáta sa'a yu'u noo dao ka ñayuu, dá kián kị'o dión ta'ani ndata yu'u sa'a ná noo tatái Ndios, na ió induú.

Yó'o dána'a Jesús ña taó xóo tá'an ñayuu sa'a mií ná

34 'Ná dá'a ni ka'án ndo'ó ña vei yu'u nachindei va'i ñayuu. Di'a ni kasáai xí'ín espada, dá ná ka'anda tá'an ñayuu sa'a yú'u.

35 Chi ni kasáai dánaái de'e xí'ín tatá ra. Dión ta'ani naá de'e di'í xí'ín naná xi. Ta dión ta'ani kee iin sano xí'ín xidoan.

36 Ta dión ta'ani kee na ve'e iin taa, ndakuei na naá na xí'ín rá.

37 Ta na kóni cháa ka tatá na xí'ín naná na o duú yu'u, noón kúú na ko káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u. Ta na kóni cháa ka de'e yíi na xí'ín de'e di'í na o duú yu'u, noón kúú na ko káni ta'an vaan kakuu kuendá yu'u.

38 Ta na ko xí'o mií ña kadokó na cruz ná, ta karkaa na sata yú'u kii na, noón kúú na ko káni ta'an vaan kakuu na kuendá yu'u.

39 Ta na kóni dákaaki mií ná, noón di'a kúú na kuu. Tído na xí'o mií ña kuu na sa'a yú'u, noón di'a kúú na ni'í ña kataki na.

Yó'o dána'a Jesús ña nandió né'e Ndios ña va'a noó na kée ña va'a xí'ín ñayuu na

40 'Ta ndi ndáa ñayuu nátiin va'a ndo'ó, nda yu'u nátiin va'a na. Ta na nátiin va'a yu'u, nda na ni tanda'á yu'u veii nátiin va'a na.

41 Ta na nátiin va'a iin profeta sa'á ña kúú ná iin profeta, dá kían natiin ta'ani na ña va'a kánian natiin iin profeta. Ta dión ta'ani, iin na ni natiin va'a iin ñayuu ndaa sa'á ña kúú ná iin na ndaa, dá kían koni ta'ani na natiin na ña va'a kánian natiin iin ñayuu ndaa.

42 Ta ndi ndáa mií ñayuu náki'o iin yáxi takuíí vixi ko'o iin káa ñayuu kuálí yó'o, miían natiin na

ñá va'a sa'á ña n̄i kee na, chí n̄i kemáni ná iin na xíonoo xí'ín yu'u.

11

Di'a kua'an ña n̄i ka'an Jesús sa'a Juan, na dákodo ndúta ñayuu

¹ Tá n̄i ndi'i n̄i kasto'on Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná ndi kee ra dána'a ra, dá n̄i kee ra kua'an ra. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i kee mií ná kua'an na dána'a na, ta kasto'on na xí'ín ñayuu ndéi iin rá iin ñoo.

² Ta noo nákaa Juan, tá'an na dákodo ndúta ñayuu, ini ve'e kaa, n̄i ni'i tó'on na sa'a ndidaá ña ndato kée Cristo Jesús. Sa'á ñoo n̄i tanda'á ná dao ta xíonoo xí'ín ná kua'an ra noo nákaa Jesús.

³ Tá n̄i saa ra, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—¿Á mií ní kúu na n̄i kaa Ndios tanda'á ná kasaa dákaki ñaá, o á kandati ndu kasaa iin ka na?

⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'an ndo, ta kasto'on ndó xí'ín Juan sa'a ndidaá ña'a ndé'é ndó, xí'ín sa'a ndidaá ña seídó'o ndó.

⁵ Chí nátuu noo na ko túu noo, ta sa kúu va xíka na n̄i natii sa'a, ta sa n̄i nduvii vá ñíj na ndó'o kue'e téi'i, ta sa n̄i natai va do'o na ko táj do'o, ta n̄i nataki va na n̄i xi'i, ta kasto'in to'on va'a Ndios xí'ín ñayuu kúnda'í.

⁶ Ndiká'an ndi kúu ví ñayuu ko nákani kuáchi ini xiní na yu'u —kaá Jesús xí'ín ta'a ñoo.

⁷ Tá n̄i ndi'i n̄i nandió kuéi ta'a ñoo kua'an ra, dá n̄i kasá'á Jesús ká'an na xí'ín ñayuu ñoo sa'a Juan, ta kaá na:

—¿Ndá yoo n̄i sa'an ndó'o n̄i sa nde'é ndó noo kúu ñó'o ichí ñoo? ¿Á iin ta'a ko ín toon, tá'an ra

xíkó táto'on xíkó iin ndoo kée tachì nì sa'an ndo nì sa nde'é ndó?

⁸ Koó, sa'á ñoó, ¿ndá yoo nì sa'an ndo nì sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin taa ndíxi dá'on táyíí ndáa? Koó, chì ná'á vá mií ndó ña ñayuu ndíxi dá'on táyíí ndáa, noón kúú na ndéi ve'e rey.

⁹ Sa'á ñoó, ¿ndá yoo nì sa'an ndo nì sa nde'é ndó, tá dáá? ¿Á iin profeta? Jaan, miían ndaa kuiti kaá yu'u ña ñaá kúú ná, ta ndáya'i cháá ka na o duú iin profeta.

¹⁰ Chì sa'a mií ná ká'an tuti ij Ndios di'a:
Ná ko'in tanda'í iin taa kuió noó ko'on noo yo'ó,
ta kasto'on ra to'in xí'ín ñayuu,
dá ná kandeí nduu na kueídó'o na ña ko'on ka'on
xí'ín ná.

¹¹ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña Juan, na dákodo ndúta ñayuu, noón kúú na ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka taa nì kaki tìxi ñá'a. Tído na nóo cháá ka nákaa tìxi ndá'a Ndios, noón di'a kúú na ndáya'i cháá ka o duú Juan.

¹² 'Nda kuu nì sa xionoo Juan, na dákodo ndúta ñayuu, ta nda kuu víti deén nda'o kéndava'a ñayuu xí'ín na dána'a noó ñayuu ndi kee na ndu'u na tìxi ndá'a Ndios, ta sadí ñayuu kíni noó ñayuu ndúkú ndu'u tìxi ndá'a Ndios.

¹³ Ndidaá tá'an profeta xí'ín ña ká'an ley Moisés nì ka'an ña kasá'á Ndios dándáki na ñayuu na, ta nda Juan ta'ani nì ka'an dión.

¹⁴ Ta ndá kuendá mií ndó ná kakian á kándísa ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó o koó, tído ká'an yu'u xí'ín ndó ña Juan kúú Elías, na nì ka'an profeta kasaa.

15 Ta ndi ndáa ndó ió do'o, ta kúú kueídó'o va'a ndó.

16 '¿Ndí kían tiin yu'u, dá ka'in xí'ín ndó tát'on kée ñayuu ndéi tiempo viti? Chì kée na tát'on kée takuáchí tá ndéi xi sádiki xi noo yá'i, ta káyu'ú tá'an xi:

17 “Nì tuu ndu flauta, tído ko ní sársá'á ta'on ndo'ó. Ta nì xita ndu yaa nda'í kua'an, tído ko ní ndei'í ta'on ndo'ó.”

18 Ta kì'o dión ta'ani kée ñayuu ndéi viti, chì tá nì kasáa Juan, ko ní seí ta'on na pan, ta ko ní xi'i na vino, tído kaá ndo ña nákaa espíritu kini ini na.

19 Ta viti nì kasáa na nì nduu ta ñayuu yó'o, ta sásá'an va'a na, ta xí'i na vino, tído kaá ndo ña kúú ná iin ta nde'é, iin ta xí'i. Ta kaá ta'ani ndó ña kúú ná iin ra né'e tá'an va'a xí'ín ñayuu kíni, xí'ín ta kí'in ya'í sa'a ñó'o. Tído na kúú na ndichí, noón kúú na ná'á ña kómí ndisa na ña ndichí.

Nda'í kúú ví na ndéi ñoo Corazín, xí'ín na ndéi ñoo Betsaida, kaá Jesús

20 Nì ndi'i, dá nì kasá'á Jesús dánani na ñayuu ndéi ñoo ná'ano noo nì kee na kuá'á ña ndato, dá chì ko ní xiin ta'on na ñoo ñoo nandikó ini na sa'á kuachi kée na, ta kaá Jesús:

21 —¡Nda'í kúú ví ndo'ó, na ndéi ñoo Corazín! Ta, ¡nda'í kúú ví ndo'ó, na ndéi ñoo Betsaida! Chì tá ní kée yu'u ña ná'ano noo ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón tát'on nì kee yu'u ña ná'ano noo míi ndó, ta kúú nda sa oon va nì nandixi nda'í na, ta nì nandei nda'í na noo ya sa'á ña nì nandikó ini na sa'á kuachi nì kee na, ní kúu.

22 Sa'á ñoo ká'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá ku keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í ka ví

ndo'o ndo'ó o duú ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón.

²³ Ta ndo'ó, na ñoo Capernaum, ká'án ndó ña nda induú xinkuei ndó, tido ndo'ó kúú na ko'ono ni'ini Ndios nda maá indayá, dá chi tá ní kée yu'u ña ná'ano ñoo Sodoma, ña kían ni keei noo ndo'ó, miían ndaá kakaá ij vá ñoo Sodoma nda kuu víti, ní kúu.

²⁴ Sa'a'á ñoo ká'in xí'ín ndó ña tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháá ka ví ndo'o ndo'ó o duú ñayuu kini ni sa ndei ñoo Sodoma.

Kádi nda'o ini Jesús kée na kúú Espíritu ij Ndios

²⁵ Mii hora daá ni ka'an Jesús xí'ín Ndios:

—Kéká'ano yu'u mii ní, tatá Ndios, mii ní kúú sato'o induú xí'ín noño'o yó'o, chi ni chikáa de'é ní ña yó'o noo na ndichí, xí'ín na kátóni ini. Ta ni na'a nían noo na ko kátóni va'a ini.

²⁶ Díón ni kee ní, tatá Ndios, chi ki'o dión ni nata'an ini mii ní.

²⁷ Ta ndidaá ña'a ni naki'o tatá Ndios noo yú'u. Ta ni iin tó'ón ñayuu ko ná'á ndá yoo kúú yu'u, na kúú de'e Ndios, chi iin tó'ón miió tatá Ndios kúú na ná'á ndá yoo kúú. Ta ni iin tó'ón ñayuu ko ná'á ndá yoo kúú tatá Ndios, chi iin tó'ón diní yu'u, na kúú de'e na, kúú na ná'á ñaá, xí'ín ndi ndáa mii vá ñayuu ká'án yu'u, na kúú de'e Ndios, na'in ná noo.

²⁸ Nakíi ndidaá ndo'ó, na kúú ta'tí, ndo'ó na ndído vee, noo yú'u, dá naki'oi ña nani'i ndée ndo.

²⁹ Ta kandio nduú ndo yukú xí'ín yu'u, dá katí'a ndó kee ndó tát'on kée yu'u, chi yu'u kúú iin na masó, iin na nda'í ió ini, ta xí'ín yu'u, dá koni ndo nani'i ndée ndo,

³⁰ dá chì kò kuáchi ta'on kandio ndó yukú yu'u, ta o dákuío vee ta'oin ndo'ó —kaá Jesús.

12

Dì'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á kuu nání'i ndée na Israel

¹ Tiempo daá ñóó chíka'anda Jesús kua'an na noñ'ó'o noo káa tirió tein iin kuu nání'i ndée na Israel. Ta kuíko nda'o ta xionoo xí'ín ná. Sa'á ñóó ni kasá'á rá taó ra yoko tirió, ta seí ra nonián kua'an ra.

² Dá ni xini dao ta fariseo ña kée ra dión, dá ni kaa ra xí'ín Jesús:

—Yá'a ta xionoo xí'ín ní kée ra ña kò kánian kee ra kuu nání'i ndée yo.

³ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á kò óon ta'on ka'i ndó ña ni kee David tá sa na'á xí'ín ta sa xionoo xí'ín ná tá nda'í ni kuikona?

⁴ Chì kaáan ña ni ku'u na ini ve'e Ndios, ta ni seí na pan, ña dóko ta duti noo Ndios, chí ni kò kánian keí mií ná ña, ni ta xionoo xí'ín ná. Sava'a ta duti va kuu keí ña.

⁵ O, ¿á kò óon ta'on ka'i ndó noo ley ña ni ya'a ta duti ni kechóon ra ini ve'e ño'o ká'ano yó kuu nání'i ndée yo? Tído kò ta'ón kuachi kíán ña kée ra dión.

⁶ Ta ká'in xí'ín ndó ña ndáya'i cháá ka na ín noo ndo o duú ve'e ño'o ñóó.

⁷ Dì'a kaá to'on Ndios: “Kóni ña ku'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta o duú ña dokò ndo ña'a nooí.” Tá ni kandaá ini ndo to'on yó'o, dá kían o dáta kuachi ta'on ndó na kò ña'a kée.

⁸ Chì ió choon noo ndá'a na ni nduu ta ñayúú yó'o ña dándáki na tein kuu nání'i ndée yo —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ni natii ndá'a

⁹ Dá ni naki'in Jesús kua'an na. Ta ni saꝛ na ni ku'u na ini ve'e noo náta ka na ñoo ñoo.

¹⁰ Ta ñoo nákaꝛ iin taa ni natii iin xoo ndá'a. Ta kóni ta fariseo ni'i rá ndi koo dátaꝛ kuꝛchi ra Jesús noó ta né'e choon, sa'á ñoo ni ndato'on ñaa rá:

—¿Á kuu nduva'a yó ñayuu kuꝛ náni'i ndée yo, kaá ley?

¹¹ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Ta, ¿ndi ndaa ndo'ó, tá ná kankao iin léko ndo ini iin yáꝛ tein kuꝛ náni'i ndée yo, á o kó'on ta'on ndó taó ndo rí?

¹² Ta kana'á ndó ña ndaya'i cháá ka iin ñayuu o duú iin léko. Sa'á ñoo kaá yu'u ña kuu va kee yó ña va'a tein kuꝛ náni'i ndée yo.

¹³ Dá ni kaa na xí'in ta kú'u ndá'a ñoo:

—Ná dákaꝛ ndá'on.

Dá ni nadákaꝛ ra ndá'a rá, kúu ni nduva'a vaan táto'on ki'o ió va'a iin kaꝛ.

¹⁴ Dá ni kankuei ta fariseo ñoo kua'an ra. Dá ni kasá'á rá ndátó'on kue'é ra ndi kee ra, dá ka'ání rá Jesús.

Di'a kua'an ña ni taa Isaías sa'a Jesús

¹⁵ Tá ni kandaꝛ ini Jesús ña kóni ra ka'ání ñaa rá, dá ni kee na kua'an na iin ka xíán, ta ku'á nda'o ñayuu tákuei ñaa kua'an na. Ta ni nduva'a Jesús ndidaá na kú'u.

¹⁶ Ta ni sa'anda na choon noó ñayuu ñoo ña ná dá'a ni kastó'on na xí'in dao ka ñayuu sa'á ña ndato ni kee na.

¹⁷ Dión, dá ni xinkoo to'on ni taa profeta Isaías, chi di'a kaáan:

18 Yó'o ín ta xínkuáchí noó*i*, ta mií yu'u n*i* ka*x*i xi, ta ndó'o nda'a vai sa'a x*i*, ta náta'an in*i* xini*i* x*i*. Ko'in dákóoin Espíritu*i* din*i* x*i*.

Ta noo ndidaá na tükú kasto'on xi ña vei kuu keyíko*i* sa'a ndidaá ñayuu.

19 Ta o naá tá'an ta'on xi xí'ín ni iin tó'ón ñayuu, ta o káyu'ú n*i*'i ta'on xi,

ta ni ko ín ta'on xíka keí o kueídó'o ña ka'an xi.

20 Ta o ká'ano ta'on xi tayoó, kirá sa n*i* ta'ano.

Ta o nda'ó ta'on xi tirño'ó sa kua'an nda'o, nda ná kasandaá kuu kandeé x*i* dánkoo ndaa x*i* ñayuu noó*i*.

21 Ta mií x*i* kúu tandeé iní noó na ko kúu na Israel. Dión n*i* taa Isaías.

*Di'a ndo'o ñayuu ká'an ndava'a sa'a Espíritu i*i* Ndios*

22 Dá ndáka ñayuu ñoó iin taa nákaa iin espíritu kini n*i* kasaa na noo Jesús, ta ko túu noo rá, ta ni ko kúu ka'an ra kée espíritu kini ñoó. Dá n*i* nduva'a ñaá ná. Ta kúu n*i* naka'an ra, ta n*i* natuu noo rá.

23 Ta kúu n*i* naá vá ini ñayuu kuá'a ñoó n*i* xini na ña n*i* kee Jesús, ta kaá na:

—Ndá ndi kuu de'e na ve'e rey David, na kaá na tanda'á Ndios kasaa, kúu taa kaa —kaá na.

24 Tá n*i* seídó'o ta fariseo ña dión ndátó'ón ñayuu ñoó, dá n*i* kaa ra:

—Kándéé taa kaa taó rá espíritu kini, chi Beelzebú, tá'an ña kúu sato'an, xí'o choon noo rá —kaá ra.

25 Kúu n*i* kandaá va ini Jesús ña dión nákani ini ra, dá n*i* kaa na xí'ín rá:

—Kana'á ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'ín ñayuu dándáki ra, dá kían naá vá choon né'e ra. Ta dión

ta'ani ndo'o iin ñoo o iin ve'e tá sa'ándá dao tá'an ñayuu ndéi inian, ch̄i naá váán.

26 Tá ná taó ña u'u kúú noó ña kini kéchóon nooán, dá kían ta'andá tá'an vaan. Ta, ¿ndi koo kaka choon né'an?

27 Sa'á ñoo tá taó yu'u espíritu kini xí'ín choon ni x̄i'o Beelzebú nooí, dá kían, ¿ndá yoo ni x̄i'o choon noo ndá'a dao ka na ñoo mií ndó ña taó ná espíritu kini, tá dáá? Mií vá na yó'o kúú na ná'a ña o duú ña ndaa ká'an ndo.

28 Tído tá taó yu'u espíritu kini xí'ín ndée Espíritu īi Ndios, dá kían kana'á ndó ña sa ni kasandaá va kuu ndu'u ñayuu t̄ixi ndá'a Ndios.

29 'Ch̄i, ¿ndi kee ví iin t̄aa ku'u ra ve'e iin t̄aa tondó k̄i'in ku'íná rá ña ñó'o ve'e ra tá ná o ko'óní ñaá rá dinñó'ó ka? Dión kanian kee ra, dá kandeé rá taó ndí'i ra ña'a ñó'o ve'e ra.

30 'Ta na ko ndíta xoo yu'u, noón kúú na xiní u'u ñaá, ta na ko ch̄indeé yu'u noo chóon kéei, noón kúú na dátuu choon kéei.

31 Sa'á ñoo ká'in xí'ín ndó ña kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ndidaá kúú kuachi kée ñayuu, xí'ín sa'a ndidaá kúú ña'a kini ká'an na. Tído ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'a Espíritu īi Ndios, noón kúú na ni iin kuu t̄a'ón o kú'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi ni kee na.

32 Ta ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'á na ni nduu t̄aa ñayuu yó'o, kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Tído ndi ndáa na yá'a ká'an ndava'a sa'a Espíritu īi Ndios, noón kúú na ni iin kuu t̄a'ón o kú'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi ni kee na, ni ñayuu yó'o ni ñayuu v̄ei chí noo o kú'u ká'ano ini Ndios sa'a ná.

³³ 'Dá chì iin yító va'a, kuì'i va'a va xí'o rá. Ta iin yító kò vá'a, nda kuì'i xí'o va rá kò vá'a. Ta xí'ín kuì'i xí'o va rá kándaá iniò nda yító kúu rá.

³⁴ ¡Ndo'ó kúu kuenda de'e koò! ¿Ndi kee ví ndó ka'an ndo iin to'on va'a tá ñayuu kíni va kúu ndó? Dá chì to'on nì chití ñó'o ini nío iin ñayuu kían kánkuei yú'u ná, dá ká'an na.

³⁵ Dá chì iin taa va'a, to'on va'a ñó'o ini nío rá taó ra ká'an ra. Tído iin taa kíni, to'on kíni ñó'o ini nío rá taó ra ká'an ra.

³⁶ Tído yu'u ká'ín xí'ín ndó ña naki'o ndó kuenda sa'a ndidaá to'on kò chóon nì kánkuei yú'u ndo nì ka'an ndo tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu.

³⁷ Dá chì xí'ín to'on ká'an ndo, kédaá xí'ín ndó, dá kandoo va'a ndó noo Ndios. Ta xí'ín to'on ká'an ta'ani ndó kédaá xí'ín ndó, dá kandoo ndó kakuu ndó ñayuu ió kuachi noo ná.

Yó'o nì xíkà ñayuu ña kee Jesús iin ña ndato

³⁸ Dá nì kasáa dao ta dána'a ley xí'ín dao ta fariseo, dá nì kaa ra xí'ín Jesús:

—Maestro, kóni ndu ña kee ní iin ña ndato noo ndú'u.

³⁹ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ñayuu kíni nda'o kúu ndo'ó, na ndéi tiempo viti, ta xiní xíxi va ndó Ndios, chì xíkà ndo ña kee yu'u iin ña ndato, dá kandía ndó. Tído nì iin tó'ón ña ndato o kéei noo ndo, sava'a ña ndato nì kee Ndios xí'ín profeta Jonás kían koni ndo.

⁴⁰ Chì tátò'on onì nduú, onì ñoó nì sà káa Jonás tìi tìyaká ká'ano, kì'o dión ta'ani koni ndo kakaá na nì nduu taa ñayuu yó'o tìxi ñó'o onì nduú, onì ñoó.

41 Ta nakuita ndichi ñayuu ni sa ndei ñoo Nínive tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, ta ka'an kuachi na sa'á ñayuu ndéi tiempo viti. Dá chi ni nandikó iní na sa'á kuachi ni sa kee na tá ni daná'a Jonás noo ná. Ta iin taa ndáya'i cháá ka o duú Jonás ín noo ndo viti.

42 Ta nakuiin ndichi ta'ani ñá'a sa dándáki chí Sur di'a tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá ka'an kuachián sa'a ñayuu ndéi tiempo viti, dá chi nda noo xíká cháá ka ñayuú yó'o ni kixián ni seídó'án ña ndichí ni ka'an rey Salomón. Ta iin taa ndáya'i cháá ka kúu na ín ká'an xí'ín ndó viti'ón o duú rey Salomón ñoo.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndi kée espíritu kini

43 Tá keta iin espíritu kini iin taa, dá kian kua'an iin xián noo ichí ndúkúán noo nani'i ndééán. Tído ko nani'án noo nani'i ndééán.

44 Dá kásá'án nákani inian: “Nandió ko tukui no'i ve'e noo ni ketai vei”, kaáan. Tá ni nasáan ni ndu'an ini taa noo ni sa ioan, ko ín ta'on nákaa ñoo, ta ndato ni natu'án, ta ñóchí vii káaan.

45 Dá kua'an kuakaan usa ka espíritu kini cháá ka o duú mián. Dá násaaan ndu'an kaño'an ini taa ñoo. Ta kúu ka'í ka ví kásá'á ndó'o nío rá o duú táto'on ki'o ni sa ndo'o nío rá ni sa kee espíritu kini míi noo ñoo. Díon ta'ani ndó'o ñayuu ndéi tiempo viti —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni kasáa naná Jesús nandukú ñáá ná

46 Xián nani nákaa na dána'a na noo ñayuu kuá'a ñoo, kúu ni kasáa naná na xí'ín ñani na. Ta kúu ni sa kuita na sata vé'e, chi kóni na ka'an na xí'ín Jesús.

47 Dá n̄i k̄ast̄o'on iin t̄aa ín ñoó x̄í'ín Jesús:

—Naná ní x̄í'ín ñani ní, ta ndíta na sat̄a vé'e, ta kóni n̄a ka'an n̄a x̄í'ín ní.

48 Dá n̄i kaa Jesús:

—Ná kast̄o'on ndaāi x̄í'ín ndó ndá yoo kúú naná̄i, ndá yoo kúú ñanīi —kaá n̄a.

49 Ta kúú n̄i daná'a ndá'a ná ndidaá t̄aa x̄ionoo x̄í'ín ná, dá n̄i kaa n̄a:

—T̄a yó'o va kúú naná̄i, kúú ñanīi.

50 Ch̄i ndidaá n̄a kée ñ̄a kóni tatá̄i Ndios, n̄a ió induú, noón kúú ñanīi, kúú k̄i'oi, kúú naná̄i —kaá n̄a.

13

Di'a kua'an ñ̄a n̄i nakani Jesús sa'a iin t̄aa x̄íti

1 Kuu dáá ñoó n̄i keta Jesús ve'e ñoó. Dá n̄i saa n̄a n̄i s̄a koo na ió n̄a yu'ú taño'o.

2 Ta kúú n̄i n̄ataka kuá'a nda'o ñ̄ayuu noo ió n̄a. Sa'a ñoó n̄i kaa Jesús ini iin barco, dá n̄i s̄a koo na ini ro. Dá n̄i s̄a ndei ñ̄ayuu kuá'a ñoó yu'ú taño'o ñoó.

3 Dá n̄i kasá'a Jesús dákí'in tá'an na dao ñ̄a'a x̄í'ín to'on dána'a n̄a, ta kaá n̄a:

—In t̄aa x̄íti n̄i kee ra kua'an r̄a kuti ra tata noño'o rá.

4 Ta sa'a ñ̄a n̄i koon ni'ini ra tata ñoó, sa'a ñoó dao ñ̄a n̄i kuei yu'ú íchi. Kúú n̄i kasáa laa, ta kúú n̄i seí vá rian.

5 Ta dao ka tata ñoó n̄i kuei tein yuu, noo koó ñoó ndéé. Sa'a ñoó kúú yach̄i va n̄i xitaan, ch̄i ko ní kuei ta'on ñ̄a noo kúú ñoó ndéé.

6 Dá tá n̄i xinkoo ndiandii, ta kúú n̄i dii vaan. Ta sa'a ñ̄a ko ta'ón yo'an, sa'a ñoó n̄i ichi vaan.

7 Ta dao ka tata ñoo ni kuei tein ta'íon. Ta ni sa'ano daó ña xí'ín ta'íon ñoo, sa'a ñoo ni kuyáta váan ni kee rá.

8 Ta kúu dao ka tata ñoo ni kuei noo kúu ño'ó va'a. Ta kúu kua'á nda'o noni ni xi'oan, dá chi iin ciento noni ni xi'o dao tata yó'o, ta dao kaan ni xi'o oni diko noni, ta dao kaan ni xi'o oko uxian.

9 Ndi ndaa ndo'ó ió do'o, ta kueído'o ndó —kaá Jesús.

Yó'o kásto'on Jesús ndiva'a dákí'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na

10 Dá ni kasaa ta xionoo xí'ín ná noo ió na, dá ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndiva'a dákí'in tá'an ní dao ña'a xí'ín to'on dána'a ní?

11 Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Dá chi noo ndo'ó va ni xi'o Ndios ña kandaá ini ndo ña ná'á mií ná sa'a ndi kee na dándáki na. Tído ko xí'o Ndios noo dao ka ñayuu ña kandaá ini na sa'a ña yó'o.

12 Dá chi ndi ndaa na ni natiin to'on ká'in, noón kúu na natiin ña kandaá cháá ka ini na. Tído ndi ndaa na ko xi'ín natiin ña, noón kúu na dítá di'a Ndios cháá ña kandaá ini na.

13 Sa'a ñoo dákí'in tá'an yu'u dao ña'a xí'ín to'on dána'i noo dao ka ñayuu, dá kían, va'ará ndé'é ná, tído o kandaá ta'on ini na ndi kóni kaaan, ta va'ará seídó'o na to'on ká'in, tído o kátóni ta'on ini na.

14 Kí'o dión, dá xinkoo to'on ni taa profeta Isaías, chi di'a kaáan:

Va'ará ndidaa ka vían ná kueído'o ndó, tído o kátóni ta'on ini ndo.

Ta va'ará ndidaa ka vían ná kande'é ndó, tído o kandaá ta'on ini ndo.

15 Chì nì ndukáxí ndà'o níò nà ñoo yó'o,
 ta kò xí'o na mií ná kueídó'o na,
 ta nì sadi ta'ani na noo ná,
 dá ná o koní nà xí'ín noo ná,
 ta nì o kueídó'o na xí'ín do'o na,
 ta nì o kátóni ta'on ini nà,
 ta nì o nándiò kuéi na noo yú'u, dá nduva'i nà.

16 Tído ndiká'án ví noo ndo'ó, chì túu noo ndo
 ndé'é ndó, ta ndiká'án ví do'o ndó, chì seídó'o ndó.

17 Chì miían ndaa ká'ín xí'ín ndó ña kua'á ndà'o
 profeta xí'ín ñayuu ndaa nì sa ndei sa na'á nì
 ka'án ná koni nà ña xini ndo viti, tído kò ní xini
 ta'on naan. Ta nì ka'án ta'ani na kueídó'o na to'on
 seídó'o ndó viti, tído kò ní seídó'o ta'on naan —kaá
 nà.

*Nákani Jesús ndi dándáki ña nì daná'a nà sa'á taa
 xíti*

18 —Kueídó'o va'a ndó, chì kò'ín kastò'ín xí'ín
 ndó ndi dándáki to'on nì dakí'ín tá'ín nì daná'i noo
 ndo sa'á ta xíti ñoo.

19 Tá'an ñayuu seídó'o to'on va'a ña ká'an sa'a
 ndi kée Ndios dándáki na ñayuu, ta kò xí'o na
 mií ná kandaa ini naán, dá kían kasaá ña u'u, ta
 dítá váan to'on Ndios, ña nì kankao níò ná. Díón
 dándáki yu'ú íchi ñoo noo nì kuéi dao tata ñoo.

20 Ta tein yuu noo nì kuéi dao ka tata ñoo kúú
 ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta nátiin naan xí'an
 kádij ini nà.

21 Tído kò ta'ón yo'an ini níò ná, sa'á ñoo tóó vá
 kándisa naan. Chì tá vei tandó'ó ndó'o na, o tá
 kásá'á ñayuu kéndava'a na xí'ín ná sa'á ña kándisa
 naan, kúú dánkoo va naan.

22 Ta tein ta'íón noo nì kuéi dao ka tata ñoo kúú
 ñayuu seídó'o to'on Ndios. Tído kásá'á ndí'i cháá

ka ini na sa'á ña'a ió ñayuu yó'o, ta kátoó na koo kuíká ná. Sa'á ñoó ko sá'ano na xí'ín to'on Ndios, ta ni iin ña va'a ko kée na.

²³ Tído noñó'o va'a noó ni kuei dao ka tata ñoó kúú ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta xí'o na mií ná ña kándaá ini naán. Dao noón kúú táto'on tata, ña ni xí'o iin ciento noni. Ta dao ka na kúú táto'on tata, ña ni xí'o oni diko noni. Ta dao ka na kúú táto'on tata, ña ni xí'o oko uxi noni, chi kée na ña kóni Ndios —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a tirió kuéi ni xita tein tirió va'a

²⁴ Dá ni dakí'in tá'an Jesús iin ka ña'a xí'ín to'on ni daná'a na noó ñayuu ñoó, ta kaá na:

—Táto'on ki'o ni kee iin ta na xiti tata va'a noñó'o rá, ki'o dión kée Ndios dándáki na ñayuu na.

²⁵ Ta tein kidi ta xiti ñoó, ni kii iin ta xiní u'u tá'an xí'ín rá, ta ni chi'i ra tata tirió kuéi noo káa tirió ra.

²⁶ Sa'á ñoó tá ni kasá'á kána yoko tirió, dá ni kandaá ini ta kéchóon noo rá ña káa ta'ani tirió kuéi tein tirió ra.

²⁷ Dá ni sa'an ra ni ndato'ón rá sato'o ñó'o ñoó: “Tatá, ¿á o duú tirió va'a ní xiti ní? ¿Ndiva'a káa ta'ani tirió kuéi tein tirió ní, tá dáá?”

²⁸ Dá ni kaa sato'o ñoó xí'ín rá: “Iin ta xiní u'u va ñaá ni kexíxi ni chi'an.” Dá ni kaa ta kéchóon ñoó: “¿Á ko kóni ní ná ko'on ndu to'on nduan?”

²⁹ Dá ni kaa ra: “Ná dá'a ni ko'on ndo to'on ndóan, dá chi tá ná to'on ndóan, nda tirió va'a kana xí'án.

³⁰ Konó ndó ná kua'ano dáó ña xí'ín tirió va'a ñoó nda ná kasandaá kuu naki'in va'a yó tirió ñoó. Dá tá ná kasandaá kuu ta'andaan, dá ka'andai choon noo ra náki'in va'a tirió, ta kaaí xí'ín rá:

To'on ndó dinñó'ó tirió kuéj, ta kató ndóan tátó'on kató ndó ndáyo'o, dá chiñó'o ndoán. Tído ña kúú tirió va'a ñoó, ná taán va'a ndóan ini yákaí" —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin tata leé ló'o naní mostaza

³¹ Dá nì ñakí'in tá'an Jesús iin ka ña'a xí'in to'on nì ñaná'a na, ta kaá na:

—Tátó'on kì'o ndó'o iin tata naní mostaza, ña nì xiti iin taá noñó'o rá, kì'o dión kée Ndios dándáki na ñayuu na.

³² Ta miían ndaa ña yó'o kúú tata páli cháá ka noo dao ka tata chí'iyó noñó'o yo. Tído tá nì xitaan, ta kúú sá'ano dikó ka vían o duú dao ka yuku, ta ndúuan iin yíto, sa'á ñoó kásaa laa, ta káva'a rí táka rì tein ndá'a rá —kaá Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ña dákuita tachí yusa pan

³³ Dá nì ñakí'in tá'an tuku na iin ka ña'a xí'in to'on nì ñaná'a na noo ñayuu ñoó, ta kaá na:

—Kì'o dándáki Ndios ñayuu na kíán tátó'on kì'o kée ña dákuita tachí yusa káva'a pan, ña nì tiin iin ñá'a, ta nì ñakí'in tá'an ñaá xí'in onì yáxi harina, dá nakuita tachían —kaá na.

Ña yó'o nákani ndiva'a dána'a Jesús dión

³⁴ Ta dión nì ñakí'in tá'an Jesús dao ka ña'a xí'in to'on nì ñaná'a na noo ñayuu kuá'a ñoó. Ta ko ní sá dána'a ta'on na tá ko ní sá dáki'in tá'an na dao ña'a xí'in to'on nì sa ñaná'a na.

³⁵ Dión, dá nì xinkoo to'on nì taa profeta, chí di'a kaáan:

Ko'in dáki'in tá'in dao ña'a noo to'on dána'i noo ñayuu.

Ta kí'o dión dána'i noo ná sa'a ndidaá ña sa io de'é
nda rá ní kasá'á sa'a ñayuú.

Yó'o nákani Jesús ndi dándáki ña ni daná'a na sa'a tirió kuéi xí'ín tirió va'a

³⁶ Tá ní ndi'i ní ka'an Jesús ndisá'an xí'ín ñayuu
ñoó, dá ní ku'u na ini ve'e ín ñoó. Dá ní natuu yati
ta xíonoo xí'ín ná ñoó, dá ní kaa ra:

—Nakani ní xí'ín ndu'u ndi dándáki ña ní daná'a
ní sa'a tirió kuéi ñoó.

³⁷ Dá ní kaa na xí'ín rá:

—Taa ní xiti tirió va'a ñoó kúu na ní nduu taa
ñayuú yó'o.

³⁸ Ta ño'ó xítí ñoó kúu ñayuú yó'o, ta tata tirió
va'a ñoó kúu ndidaá ñayuu ño'o tixi ndá'a Ndios,
ta tirió kuéi ñoó kúu na ño'o tixi ndá'a ña u'u.

³⁹ Tá'an ra ní xini u'u ta ní xiti ñoó kúu ña u'u,
ta kuu ní nakí'in va'a ra tirió ñoó kúu kuu keyíko
Ndios sa'a ñayuu. Ta taa ní nakí'in va'a tirió ñoó
kúu ángel Ndios.

⁴⁰ Dá chí tát'o on ní kee ra ní to'on ra tirió kuéi
noñ'ó rá, ta ní ndi'i ní chí'ño'ó raán noo kéi ño'ó,
kí'o dión koo tá ná kasandaá kuu noo ndí'i.

⁴¹ Chí tanda'a na ní nduu taa ñayuú yó'o ángel
kéchóon noo ná kií na nakaxi na ñayuu ño'o tixi
ndá'a Ndios, ta taó xóo na ndidaá na kédaá xí'ín
ñayuu na, dá kée na kuachi xí'ín ndidaá na kée ña
kini.

⁴² Dá ko'on ángel ñoó taan ñaá ná noo kéi ño'ó
ini xito. Ñóó kuaki na, ta ñoó kúu noo kaño'o na
nakuchi tá'an no'o na.

⁴³ Ta na kúu ñayuu ndaá noo Ndios, ndato na
toon na tát'o on tóon ndíndii kandei na noo ió tatá
Ndios dándáki na. Ta na ió do'o, ná kuéid'ó na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa ni naní'i iin kidi di'ón

44 'Tátó'on k̄i'o dándáki Ndios ñayuu na kían tátó'on iin k̄idi di'ón nákaa de'é noño'ó xítí. Ch̄i iin kūu, dá ni naní'i iin taa k̄idi ñóó, dá ni nachikáa de'é tuku raan, ta kádii ini ra kua'an nó'o rá. Dá ni sa'an ra ni dikó ndí'i ra ña'a ió noo rá, dá ni xiin ra ñó'o noo nákaa de'é k̄idi di'ón ñóó.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa ni naní'i iin yuu díon ndato nda'o

45 'Tátó'on k̄i'o dándáki Ndios ñayuu na kían tátó'on ña ni ni'i iin taa ni naka'an nda'i xí'in yuu díon.

46 Ch̄i tá ni naní'i taa ñóó iin yuu díon ndato cháá ka, dá ni sa'an ra ni dikó ndí'i ra ña ió noo rá, dá ni xiin raan.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin ñóno

47 'Tátó'on k̄i'o dándáki Ndios ñayuu na kían tátó'on iin ñóno, ña kían chírnee ra ini taño'o, ta ndi ndáa mií vá tiyaká sárnee nooán.

48 Tá ni chití nooán, dá taó raan yu'ú takuú, dá kande ra kaxi ra tiyaká taan ra ini tiyika rá, ta kirí ko vá'a taó xóo ra.

49 Ta díon ta'ani koo kūu noo ndí'i, ch̄i kankuei ángel kanoo na taó xóo na ñayuu k̄ini tein ñayuu ndaa.

50 Ndi'i, dá taán ná ñayuu k̄ini ñóó noo kéj ñó'o ini xito. Ta ñóó kuaki na, ta ñóó kaño'o na nakuchi tá'an no'o na —kaá na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a ña saá xí'in ña yatá

51 Dá ni ndato'ón Jesús ta xionoo xí'in ná:

—¿Á ni kandaá ini ndo ndidaá ña ni ka'in xí'in ndó?

Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín ná:

—Jāan, tatá.

⁵² Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín rá:

—Kana'á ndó ñ̄a tá n̄i ndu'u iin r̄a dána'a ley Moisés t̄ixi ndá'a Ndios, dá ndo'o ra tát̄o'on ndó'o sato'o iin ve'e, dá ch̄i taó rá ñ̄a saá x̄í'ín ñ̄a yatá ñ̄o'o ini sat̄o rá.

Di'a n̄i ndo'o Jesús tá n̄i no'o n̄a ñ̄oo Nazaret

⁵³ Dá tá n̄i ndi'i n̄i d̄akí'ín tá'an Jesús ndidaá to'on yó'o n̄i ka'̄an n̄a x̄í'ín rá, dá n̄i kee na kua'̄an n̄a.

⁵⁴ Dá tá n̄i nasáa n̄a ñ̄oo mií ná, dá n̄i daná'a n̄a ini ve'e noo nátaaka n̄a ñ̄oo ñ̄oo. Ta n̄i naá ini n̄a ñ̄oo n̄a ndé'é ñ̄aa ná, ta kaá n̄a:

—¿Ndeí n̄i ni'̄i t̄aa káa ñ̄a ndichí ná'á rá, x̄í'ín ñ̄a kándéé rá kée ra ñ̄a ná'ano x̄í'ín ñ̄ayuu?

⁵⁵ ¿Á o duú de'e t̄aa túxí yít̄o vá kúú r̄a káa? ¿Á o duú María va kúú naná r̄a káa, ta ñ̄ani r̄a kúú Jacobo x̄í'ín José, x̄í'ín Simón, x̄í'ín Judas?

⁵⁶ ¿Á o duú k̄i'o r̄a káa ndéi tein yó yó'o? Sa'á ñ̄oo, ¿ndeí n̄i ni'̄i t̄aa káa ñ̄a ndichí ná'á rá? —kaá ñ̄ayuu ñ̄oo.

⁵⁷ Sa'á ñ̄oo k̄o ní nákoní ta'on ñ̄aa ná. Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín ná:

—Ndeí kúú mií vá ió ñ̄año'ó ñ̄ayuu noo ndu'u, n̄a kúú profeta. Tído n̄a kúú n̄a ñ̄oo ndu, x̄í'ín n̄a ve'e ndu, noón di'a kúú n̄a kaño'ó ñ̄aa —kaá n̄a.

⁵⁸ Ta k̄o ní kée kua'a ta'on na ñ̄a ná'ano noo ná sa'á ñ̄a k̄o ní x̄ín na kandísa ñ̄aa ná.

14

Di'a n̄i kuu tá n̄i xi'i Juan, n̄a sa d̄akódo ndúta ñ̄ayuu

1 Tiempo daá ñóó nì nì'ì tó'on rey Herodes sa'a ndidaá ña ndato kée Jesús.

2 Dá nì kaa ra xí'ín ta kéchóon noo rá:

—Juan, tá'an ra sa dakódo ndúta ñayuu va kúu ta ñóó. Nì natakí va ra, sa'á ñóó kándéé rá kée ra ña'a ndato xí'ín ñayuu.

3 Dión nì kaa Herodes, dá chì mií rá nì sa'anda choon, dá nì tiin soldado Juan, dá nì so'oni ñaá rá xí'ín cadena, dá nì chikáa ñaá rá ve'e kaa, chì kì'o dión nì xiká Herodías, ñá nì sa kuu ñadi'í ñani ra, ta nì sa naní Felipe.

4 Dión nì kee ra, chì di'a nì kaa Juan xí'ín rá:

—Kuachi nda'o kíán, chì ió yo'ó xí'ín ñadi'í ñanon —kaá na.

5 Sa'á ñóó nì ka'án rá ka'ání ñaá rá, tído yu'ú ra na ñoo ra, chì nì kandísa na ña Juan kúu iin profeta.

6 Tído tá nì naxino Herodes kuia rá, dá nì sarsá'á de'e di'í Herodías noo rá. Ta kúu nì nata'an ini ra ña nì kee xì.

7 Sa'á ñóó nì ya'a yú'u rá nì ka'an ra to'on ta ña kì'o ra ndi ndáa míí vá ña'a ná kaka xì.

8 Dá nì daká'an kue'é ñaá ñá kúu naná xì. Sa'á ñóó nì kaa xì xí'ín rá:

—Kì'o ní iin ko'ó ná kaka dinì Juan, ta dákodo ndúta ñayuu, nooí —kaá xì xí'ín rá.

9 Tá nì kaa xì dión, kúnda'í nda'o nì kuu ini Herodes, tído sa'á ña nì xì'o ra to'on ra noo xí, ta sa'á ña nì seídó'o ndidaá ñayuu ndéi mesa ña nì ka'an ra dión xí'ín xí, sa'á ñóó nì sa'anda ra choon ña dión koo.

10 Dá nì sa'anda ra choon noo soldado ra ña ná ka'anda ra diko Juan noo nákaa na ve'e kaa.

11 Dá n̄i sa'anda raán, ta n̄i chikáa ra din̄i ná ini iin ko'o né'e ra n̄i kasáa ra n̄i x̄i'o raan noo tadi'í ñóó. Dá n̄i x̄i'o xian noo naná x̄i.

12 Dá n̄i kasáa ta xionoo x̄i'ín Juan n̄i nak̄i'in ra yikí koño na. Dá né'e raan n̄i sa'an ra n̄i dandúxi ra. Dá n̄i kee ra kua'an ra kast'o'on ra x̄i'ín Jesús ña n̄i kuu.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i x̄i'o Jesús ña'a n̄i sasá'an o'on mil taa

13 Tá n̄i kandaá ini Jesús ña dión n̄i ndo'o Juan, dá n̄i kaa na ini iin barco, dá n̄i kee na kua'an na iin ka xian noo koó ñayuu ndéi. Tído n̄i kandaá ini ñayuu noo kua'an Jesús, dá n̄i kankuei na iin rá iin ñoo noo ndéi na x̄i'ka sá'á ná tákuei na kua'an na n̄i'í ná Jesús.

14 Tá n̄i keta Jesús ini barco ñóó, kúú n̄i xini na ña kua'á nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaá. Ta kúú n̄i ku'u nda'o ini na sa'a ná, sa'á ñóó n̄i nduva'a na ndidaá na kú'u ñó'o tein ñayuu ñóó.

15 Tá n̄i ini kuu dáá ñóó, dá n̄i natuu yati ñaá ta xionoo x̄i'ín ná. Dá n̄i kaa ra x̄i'ín ná:

—K̄o ta'ón ve'e ndíta yati yó'o, ta sa n̄i ini va, sa'á ñóó ka'anda ní choon noo ñayuu kuá'a yó'o ña ná ko'on na noo ñó'o ñoo kuálí, dá ná kuiin na ña'a kasá'an na.

16 Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—K̄o káni ta'an ko'on na ndukú ná ña kasá'an na. K̄i'o m̄ií ndo'ó ña'a ná kasá'an na.

17 Dá n̄i kaa ra:

—K̄o ta'ón ña'a kua'a né'e ndu. Sava'a o'on pan x̄i'ín uu t̄iyaká va.

18 Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Kua'an ndo ki'in ndoan, tá dáá.

19 Dá n̄i sa'anda n̄a choon ñ̄a ndidaá ñ̄ayuu ná kandeí na noo ita ñ̄oo. Dá n̄i tiin na ndin o'on pan ñ̄oo xí'ín ndi nduú tiyaká ñ̄oo. Dá n̄i n̄ande'é noo ná chí induú. Dá n̄i n̄akí'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá n̄i ñ̄akuáchi na pan ñ̄oo xí'ín tiyaká ñ̄oo. Dá n̄i xi'o naan noo ñ̄a xíonoo xí'ín ná. Dá n̄i dasá ráan noo ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oo.

20 Dá n̄i sasá'an ndidaá ñ̄ayuu ñ̄oo nda n̄i ndinoo va'a ini n̄a. Dá tá n̄i ndi'i, dá n̄i ñ̄akúti ñ̄a xíonoo xí'ín Jesús ñ̄oo uxí uu tiyika xí'ín ñ̄a'a n̄i kandoo noo n̄i sasá'an na.

21 Ta táto'on o'on mil ñ̄a n̄i sasá'an n̄i kee Jesús, ta k̄o ín ta'on ní kekuendá ñ̄añá'a xí'ín takuá'í.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i xika Jesús noo taño'o

22 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sa'anda Jesús choon noo ñ̄a xíonoo xí'ín ná ñ̄a ná kaa ra ini barco, ta ná chika'anda ra ko'on ra iin k̄a xoo taño'o. Dá n̄i kandoo Jesús ka'an n̄a ndisá'án xí'ín ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oo.

23 Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an n̄a ndisá'án xí'ín ná, dá n̄i kee na kua'an n̄a ñ̄i yúku ín ñ̄oo ka'an n̄a xí'ín Ndios. Dá tá n̄i kuaá, iin tó'ón mií vá ná nákaa ñ̄i yúku ñ̄oo.

24 Ta ñ̄u n̄i ta'í ñ̄a iin vá barco ñ̄oo kua'an ra noo taño'o ñ̄oo. Ta kúu xoo dí'a xoo dí'a nákuin ndichí takuí ñ̄ani tá'an rá ndika barco noo kán̄o rá kua'an ra, ta ñ̄e n̄a ñ̄o veí tachí chí xoo noo kua'an ra.

25 Dá tá n̄i kundikí, dá n̄i kee Jesús xika na noo takuí ñ̄oo kua'an n̄a ñ̄i ná barco ñ̄oo.

26 Tído tá n̄i xini ñ̄a xíonoo xí'ín Jesús ñ̄a xika na veí na noo takuí ñ̄oo, kúu n̄i kandadí ñ̄a'o ra, ta n̄i kayu'ú rá:

—¡Káa veí í'íná!

Ta kúú n̄'i nda'o n̄i kayu'ú rá sa'á ña n̄i yu'ú ra.

²⁷ Ta kúú n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndeé koo ini ndo. Míí vá yu'u kúúí. O sa yu'ú ndo.

²⁸ Dá n̄i kaa Pedro xí'ín ná:

—Tatá, tá míí ní kúú ní, konó ní ná kakai noó takuúí xaan saai n̄i'í míí ní.

²⁹ Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Nakíí.

Dá n̄i noo Pedro. Dá n̄i kee ra xíka ra noó takuúí ñoó kua'an ra n̄i'í rá Jesús.

³⁰ Tído sa'á ña ndé'é rá ña deen kána tachi ñoó, sa'á ñoó n̄i kixian n̄i yu'ú ra. Ta kúú n̄i kasá'á kōketa ka'ani ra kua'an ra ini takuúí. Dá n̄i kayu'ú rá:

—¡Dákaki ní yu'u, tatá!

³¹ Dá n̄i tiin na ndá'a rá n̄i kane'e na, dá kaá na xí'ín rá:

—Cháá nda'o kándéé inon yu'u. ¿Ndiva'a n̄i nakani kuáchí inon?

³² Dá tá n̄i keta na xí'ín rá ini barco, kúú n̄i sa tuu va tachi déen ñoó.

³³ Dá n̄i natuu yati ndidaá taa ñó'o ini barco ñoó noo Jesús, ta n̄i sa ndaño'o ñaá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Míían ndaa ndisa de'e Ndios kúú míí ní.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús na kú'u ndéi chí kuendá Genesaret

³⁴ Dá tá n̄i ndi'i n̄i chika'anda na noó taño'o ñoó, dá n̄i saa na noo kúú kuendá Genesaret.

³⁵ Tá n̄i nakoni ñayuu ñoó ña Jesús kúú ná, dá n̄i taxi tá'an na n̄i sa'an na iin rá iin ñoo ñó'o ñoó, ta n̄i kasto'on na xí'ín ndidaá ñayuu ña n̄i kasáa Jesús. Ta ndáka na ndidaá na kú'u n̄i saa na noó Jesús.

³⁶ Dá n̄i seí nda'í n̄a noo Jesús ña ná konó ná dáko'on ndá'a ná sava'a yu'ú kotó n̄a, dá ná nduva'a na, kaá n̄a. Ta ndidaá n̄a n̄i dakó'on ndá'a yu'ú kotó n̄a ñoó n̄i nduva'a.

15

Yó'o dána'a Jesús ña kánian kee yó ña kóni Ndios, ta o duú ña kóni taa

¹ Ta kúu n̄i natuu yati dao ta fariseo xí'ín ta dána'a ley Moisés noó Jesús. Ta yó'o kúu ra n̄i kii ñoo Jerusalén. Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

² —¿Ndiva'a kō kée ta xionoo xí'ín mií ní tátō'on k̄i'o n̄i daná'a ta sá'ano ñoo yo tá sata? Ch̄i kō nákata ra ndá'a rá xí'ín ñaño'ó, dá keí rá pan.

³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó, ¿ndiva'a dánkoo xoo ndó choon sa'ándá Ndios, ta ndí'i cháá k̄a ini ndo kee ndó choon n̄i sa'anda ta sá'ano ñoo yo?

⁴ Dá ch̄i di'a kua'an choon n̄i sa'anda Ndios: “Koo ñaño'ó ndó noo tatá ndo xí'ín noo naná ndo”, ta “Ndi ndáa mií vá ñayuu ná ya'a ka'an ndava'a xí'ín tatá n̄a o xí'ín naná n̄a, n̄a yó'o kúu n̄a kánian kuu.”

⁵ Tído ndo'ó kúu ra kaá ña kuu va ka'an ñayuu xí'ín tatá n̄a, xí'ín naná n̄a: “O kúu ta'on chindeéi mií ní xí'ín ña'a né'e va'i, ch̄i s̄a n̄i kaa k̄i'oi ña noo Ndios.”

⁶ Ta sa'á ña ká'an n̄a dión, sa'á ñoó kō káni kaan chindeé ná tatá n̄a xí'ín naná n̄a, kaá ndo'ó. Ta dión kée ndó dátuu ndó choon n̄i sa'anda Ndios xí'ín ña n̄i ndaki ini mií ndó.

⁷ '¡Taa uu noo vá kúu ndó! Ndaa va n̄i ka'an profeta Isaías sa'a ndo, ch̄i di'a n̄i taa na:

⁸ Tá'an ñayuu ndéi viti kéká'ano na yu'u xí'ín yú'u oon va na,

tído xí'ín níó ná kọ kóni ta'on na yu'u.

⁹ Kọ ndáyá'i ta'on ña ndáño'o na yu'u,

dá chī ña dána'a na kúú ña nī ndaki ini ñaxintóni ta'a va.

¹⁰ Dá nī kana Jesús ñayuu kuá'a ñoó ña ná natuu yati cháá ka na, dá nī kaa na xí'ín ná:

—Kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó, dá kátóni va'a ini ndo.

¹¹ Nī iin ña'a séi ndo kọ dáyako ñaá noo Ndios. To'on kánkuei yú'u vá ndó kían dáyako ñaá.

¹² Dá nī natuu yati ta'a xionoo xí'ín ná, dá nī kaa ra:

—¿Á ná'á ní ña nī tar'u'u nda'o ini ta fariseo sa'á ña nī ka'an ní dión?

¹³ Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndidaá yuku, ña kọ ní xíti tatai, na ió induú, ñoó kían kánian to'on na xí'ín nda yo'an.

¹⁴ Ná dá'a ní nakani ini ndo sa'a rá, chī ta'a kọ túu noo vá kúú rá, ta tīn ndaa ra dao ka na kọ túu noo. Chī tá tīn ndaa iin ta'a kọ túu noo iin ka ta kọ túu noo, dá kían ndi nduú ra kuei ini yái.

¹⁵ Dá nī kaa Pedro xí'ín ná:

—Nakani ní xí'ín ndu'u ndi dándáki to'on nī dakí'in tá'an ní nī daná'a ní noó ñayuu kuá'a ñoó.

¹⁶ Dá nī kaa na xí'ín Pedro:

—¿Á dión ta'ani kọ kátóni ta'on ini ndo'ó?

¹⁷ ¿Á kọ kándaa ta'on ini ndo ña ndidaá ña'a séi ñayuu, ini tixi va na kua'an? Tá kúú tá nī ndi'i, dá kua'an na satá vé'e tata náan.

¹⁸ Tído to'on kánkuei yú'u ná, ñoó kían vei nda maá níó ná, ta ñoó di'a kían dáyako ñaá noo Ndios.

19 Dá chi nda maá nío ná vei ña kini ná kani ini na kee na, dá ka'ání ná ñayuu, ta kée na kuachi xí'ín na kó kúú ñadi'í na o yí'í ná, ta kée na ña ka'an noo xí'ín ñí'í ná, ta kí'ín kuí'íná ná, ta káva'a na kuachi tó'ón sa'a dao ka na, ta ká'an ndava'a na sa'a ndi ndáa mí'í vá ñayuu.

20 Ndidaá ña kini yó'o kí'an dá yakó ñaá noo Ndios. Tído ña kó ná kata na ndá'a ná xí'ín ñañó'ó, dá keí ná ña'a, kó dá yakó ta'on ñaá noo Ndios.

Dí'a nì kuu tá nì nduva'a Jesús iin de'e dí'í ñá'á túkú

21 Dá nì keta Jesús ñoo ñoó, dá nì kee na kua'an na xí'ín ta xí'ín ná chí kuendá ñoo Tiro xí'ín ñoo Sidón.

22 Ñoó nì kasáa iin ñá'a, ta kí'an iin ñá'a kuendá Canaán. Ta nì kixián iin ñoo ló'o ná ka yati ñoó. Dá nì ká yu'án Jesús:

—Tatá, mí'í ní na kúú de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'á yu'u, chi ndó'o nda'o nío de'e dí'í kée iin espíritu kini.

23 Tído ni iin to'on kó ní ka'an na xí'án. Dá nì natuu yati ta xí'ín ná. Dá nì seí nda'í ra noo Jesús, ta kaá ra xí'ín ná:

—Ka'an ní xí'ín ñá'a káa ná ko'an, dá chi ká yu'ú nda'a vaán tá kaán vei ñá sata yo.

24 Dá nì kaa Jesús:

—Sava'a noó na Israel, na kúú tát'on iin léko, kí'í nì ndañó'ó vá, nì tanda'á Ndios yu'u veii.

25 Dá nì kasáa ñá'a ñoó nì sa kuí'n xití'an noo Jesús, ta nì kaa'an:

—¡Chindeé ní yu'u, tatá!

26 Dá nì kaa Jesús xí'án:

—Kō vá'a ta'on kuio ndaa yō pan ndá'a takuálí, ta kī'o yóan noó tina.

²⁷ Dá nī kaa ñá'a ñoó xí'ín ná:

—Ndaa va ká'an ní, tatá. Tído seí va tina ñoó yúchi pan ña kuéi yú'u mesa sato'o rī.

²⁸ Dá nī kaa Jesús xí'án:

—Naná ló'o, miían ndaa ndisa kándéé ká'ano inon yu'u. Ta ná ko'in keei ña xikon —kaá na.

Ta kúu mií hora daá ñóó nī nduva'a de'e di'áan.

Di'a nī kuu tá nī nduva'a Jesús kua'á nda'o ñayuu

²⁹ Dá nī kee Jesús kua'an na. Tá nī kasandaá yati na yú'u taño'o naní Galilea, dá nī kaa na dinī iin yúku iin ñoó. Dá nī sa koo na ió na.

³⁰ Ta kua'á nda'o ñayuu nī natuu yati noo ná, ta ndáka na na nī natíi sa'a, xí'ín na ko túu noo, xí'ín na ko kuú ká'an, xí'ín na ko ndáa va'a ndá'a xí'ín sa'a, xí'ín na ndó'o dao ka kue'e, nī kasáa na nī chindei ñaá ná noo iin Jesús. Dá nī nduva'a ñaá ná.

³¹ Ta kúu nī naá ini ñayuu ñoó sa'á ña nī naka'an na ko kuú ka'an, ta nī nduva'a na ko ndáa va'a ndá'a xí'ín sa'a, ta nī nakaka na nī natíi sa'a, ta nī natuu noo na ko túu noo. Ta nī keká'ano ndidaá ñayuu ñoó Ndios, na ndáño'o na Israel.

Di'a nī kuu tá nī xī'o Jesús ña'a nī sasá'an komi mil taa

³² Dá nī kana Jesús taa xionoo xí'ín ná ñoó. Dá nī kaa na xí'ín rá:

—Kú'u nda'o ini sa'á ñayuu kuá'a yó'o chí sa nī xino oni kuu ndéi na xí'ín yu'u, ta koó ka ña'a kasá'an ná. Tído ko kóni ta'on yu'u tanda'á nditai na no'o ve'e na, dá chí oon ni kuu yí'í na íchi.

³³ Dá nī kaa ta xionoo xí'ín ná ñoó:

—¿Ndeí ki'in yó kua'a pan noo kúú ño'ó ichí yó'o ki'o yó keí ñayuu kuá'a yó'o, dá ndinoo ini ná?

³⁴ Dá ñi ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e ndó?

Dá ñi kaa ra xí'ín ná:

—Usa va pan né'e ndu'u, xí'ín cháá tiyaká.

³⁵ Dá ñi sa'anda Jesús choon ña ná kandeí ñayuu ñoó noñó'o.

³⁶ Dá ñi tiin na ndin usa pan xí'ín tiyaká ñoó. Dá ñi nakí'o na ndivé'e noo Ndios. Dá ñi sa'anda na pan ñoó. Dá ñi xí'o naan noo ta xionoo xí'ín ná. Dá ñi dasá raan noo ñayuu kuá'a ñoó. Ta dión ta'ani ñi kee na xí'ín tiyaká ñoó.

³⁷ Dá ñi sasá'an ndidaá ñayuu ñoó nda ñi ndinoo va'a ini ná. Tá ñi ndi'i, dá ñi dakútí rá usa tiyika xí'ín ña ñi kandoo noo ñi sasá'an ñayuu ñoó.

³⁸ Ta ña ñi sasá'an ñoó ñi sa kuu tát'o'n komi mil, ta ko ín ta'on ní kekuendá na ñá'a xí'ín takuálí.

³⁹ Tá ñi ndi'i, dá ñi ka'an Jesús ndisá'an xí'ín ñayuu kuá'a ñoó. Dá ñi kaa na ini barco xí'ín ña xionoo xí'ín ná. Dá ñi ki'in na kua'an na chí kuendá Magdala.

16

Yó'o ñi xika ta fariseo ña ná kee Jesús iin ña'a ndato

¹ Ñoó ñi kasáa dao ta fariseo xí'ín ta saduceo, ta ñi ka'an rá dátúú rá Jesús, chi ñi xika ra ña kee na iin ña'a ndato chí induú, dá ná kande'á á miian ndaa ñi kii na noo Ndios.

² Dá ñi kaa na xí'ín rá:

—Tá kua'an kuaá, dá kaá ndo: “Va'a nda'o koo taan, chi ni kana kua'á induú.”

³Tá ni tuu noo na'a, dá kaá ndo di'a: “Kana nda'o tachi kuu víti, chi ni kana kua'á induú, ta íin víkó nda'o.” ¿Kúú ndó ñayuu uu noo, dá chi va'a ti'a ndó kándaá ini ndo ndi kee induú, tído ko kándaá ini ndo ndi kóni kaa ña ná'ano xiní ndo tiempo viti!

⁴Ñayuu kíni nda'o ndéi tiempo viti, ta xiní xíxi na Ndios, chi xíka na ña kee yu'u ña ndato noo ná, dá kandísa na. Tído o kée ta'an vai ni iin ña ndato noo ná. Sava'a ña ndato ni ndo'o Jonás koni na ndo'o yu'u —kaá na.

Dá ni dankoo ñaá Jesús, dá ni kee na kua'an na.

Di'a kua'an ña ni dána'a Jesús sa'a ña ko vá'a dána'a ta fariseo

⁵Ta ni saa na iin ka xoo taño'o, tído ni nandodó ta xionoo xí'ín ná kane'e ra pan keí rá xí'ín ná.

⁶Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandaá ndo mií ndó noo ña dákuíta tachi pan, ña kían kéchóon ta fariseo xí'ín ta saduceo.

⁷Dá ni kasá'á ndátó'ón tá'an mií ta xionoo xí'ín ná ñoó:

—Dión ká'an na, chi ko ní sá ne'e yó pan kixió.

⁸Kúú ni kandaá va ini Jesús ña ni ka'an ra dion. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón kuáchi ndo sa'a ña koó pan né'e ndó? ¿Á cháá vá kándéé ini ndo yu'u, ndani?

⁹Ta, ¿á ko kandaá ii vá ini ndo? ¿Á ko ndísaá ta'on ini ndo ña o'on va pan ni tiin yu'u ni xi'oi ni sasá'an o'on mil taa ñoó? ¿Á ko ndísaá ta'on ini ndo ndidaá tiyika ni dakúti ndó xí'ín ña ni kandoo noo ni sasá'an ñayuu ñoó?

10 Ta, ¿á kō ndísaa ta'on ini ndo ña usa va pan ni tiin yu'u ni xi'oi ni sasá'an komi mil taa? Ta, ¿á kō ndísaa ta'on ini ndo ndidaá tiyika ni dakúti ndó xí'ín ña ni kandoo noó ni sasá'an ñayuu ñoó?

11 ¿Á kō kándaá jí vá ini ndo ña kō ní ka'an ta'on vei sa'a pan? Chi ña ni ka'in xí'ín ndó kían dándáki ña kánian kandaa ndo mií ndó noó ña dákuita tachí pan, ña kéchóon ta fariseo xí'ín ta saduceo.

12 Dá ví ni kándaá ini ra ña kō ní ka'an na sa'á ña kánian kandaa ra mií rá noó ña dákuita tachí ndisa pan. Chi di'a ni ka'an na ña kandaa ra mií rá noó to'on dána'a ta fariseo xí'ín ta saduceo.

Di'a ni kuu tá ni kaa Pedro ña Jesús kúu Cristo, na dákaiki ñaá

13 Tá ni saa Jesús chí ñoo Cesarea Filipino, dá ni ndato'ón ná ta xíonoo xí'ín ná, ta kaá na xí'ín rá:

—¿Ndá yoo kúu yu'u, na ni nduu taa ñayuu yó'o, kaá ñayuu ñoó?

14 Dá ni kaa taa xíonoo xí'ín ná:

—Dao na kaá ña kúu ní Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu. Ta dao ka na kaá ña kúu ní profeta Elías. Ta dao ka na kaá ña kúu ní profeta Jeremías. Ta dao na kaá ña kúu ní iin ka profeta.

15 Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúu yu'u, kaá ndo'ó?

16 Dá ni kaa Simón Pedro:

—Mií ní kúu Cristo, na dákaiki ñaá. Ta mií ní kúu de'e Ndios takí.

17 Dá ni kaa na xí'ín Pedro:

—Ndiká'án ví yo'ó, Simón, de'e Jonás, dá chi o dúu ñayuu ní dátoon ñaxintónon, dá nákonon yu'u. Di'a tatái Ndios, na ió induú vá, ni datóon nooon.

18 Ta ká'an ta'ani yu'u xí'ón viti ña kananí yo'ó Pedro, ña kóni kaa yuu, ta satá yuu yó'o ko'in kava'i ve'e ño'í, na kúu kuendáí, ta o kándeé ta'on ña kúu yáí ndii dánaá ñaáán.

19 Ta noo ndá'a miíón nakí'o yu'u nda'á kaa, dá ka'andon choon noo ñayuu ñó'o tixi ndá'a Ndios. Chi tá ná ka'andon choon noo ñayuu Ndios, ta kuiin Ndios xí'ón. Tá ná kadon dao choon noo ná, ta kuiin ta'ani Ndios xí'ón —kaá na.

20 Dá ni sa'anda na choon noo ta xí'ónoo xí'ín ná ña ná dá'a ni ka'an ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña mií ná kúu Jesús, na kúu Cristo.

Yó'o kásto'on Jesús xí'ín ta xí'ónoo xí'ín ná ndi ndo'o na, dá kuu na.

21 Nda daá ni kasá'á ná kásto'on na xí'ín ta xí'ónoo xí'ín ná ña miían ko'on na ñoo Jerusalén, dá ndo'o naní níó ná kee ta sá'ano xí'ín ta duti sakua'a, xí'ín ta dána'a ley Moisés, ta kuu na. Ndi'i, dá nataki na tixi kuu óni.

22 Dá ni taó xoo ñaá Pedro. Dá ni kasá'á rá dánani ñaá rá, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, o kónó ta'on Ndios ña ndo'o ní dión. ¡Ni iin kuu o ndó'o ní dión!

23 Dá ni nandió koo Jesús ni sa nde'é ná Pedro. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¡Kua'án kuxoo noóí, chi kéeón táto'on kée ña u'u! Yo'ó kúu ra kétéin noóí, chi ko nákani inon sa'á ña kóni Ndios, di'a nákani inon táto'on kí'o nákani ini ta va.

24 Dá ni kaa na xí'ín ta xí'ónoo xí'ín ná:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'án kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ña kóni mií ndó, ta natiin ndó

cruz, ña kían ió ndo kuu ndo sa'í, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o.

²⁵ Chi ndi ndáa na kóni dákaki na mií ná ñayuú yó'o, noón di'a kúú na kuu. Tído ndi ndaá na xí'o mií ña kuu na sa'a yú'u, noón di'a kúú na ni'í ña kataki na.

²⁶ Dá chi, ¿ndí kían va'a ni'í ñayuu tá ná kandeé ná ni'í ná ndidaá ña kuiká ió ñayuú yó'o, ta naá vá ná noo Ndios? O, ¿ndí kían kúú ña'a ndáya'i cháa ka tá o duú ña ni'í ná ña kataki chíchí ná, ká'án ndó?

²⁷ Dá chi iin kuu, dá nandió koo na ni nduu ta ñayuú yó'o kasaá na, ta ndato naye'e ndaa na tát'on k'i'o náye'e tatá na, ta nandió koo na xí'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná, dá chiya'i na iin rá iin ñayuu tát'on k'i'o káa choon ni kee na.

²⁸ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ió dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kuú ta'on ndó nda ná koni ndo na ni nduu ta ñayuú yó'o tá koo na kii na dándáki na —kaá Jesús.

17

Di'a ni kuu tá ni naye'e ndaa ñí Jesús xí'ín dá'on ná

¹ Tá ni ya'a iño kuu, dá ni kee Jesús ndáka na Pedro, xí'ín Jacobo, xí'ín ñani ra, ta naní Juan kua'an na dini iin yúku dikó.

² Ta ñoó ni naḍaon na tát'on k'i'o káa na noo rá. Kúú ni naye'e ndaa oon ví noo ná tát'on yé'e ndindii. Ta ni ndukuxí kachi dá'on ná tát'on k'i'o ndato tóon ñó'o.

³ Ta kúú iin kuití vá ni na'a noo Moisés xí'ín Elías, ta ndíta na ndátó'ón ná xí'ín Jesús.

⁴ Dá ni kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Va'a kúú ndéi ndu yó'o, tata. Tá kóni ní, dá ná kava'a ndu oní tija'ó. Iian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías —kaá ra.

⁵ Ta xian nani ká'an ij Pedro xí'ín ná, kúú ni naxino iin viko ndato yé'e. Ta kúú ni dadá'i ñáá. Ta kúú tein viko ñoó ni seido'o ra ni ka'an Ndios:

—Ta yó'o kúú de'e maní yu'u, ta náta'an inii xiní xí. Kueídó'o ndó to'on ká'an xí —kaá na.

⁶ Tá ni seido'o ta xionoo xí'ín ná ñoó to'on ni ka'an Ndios, dá ni sa kuíta xití rá, ta ni xino taan ra nda noñó'o, ta ni yu'ú nda'o ra.

⁷ Dá ni natuu yati Jesús noo ndéi ra, dá ni kani ndá'a ná sata rá, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndakuei ndó, ta ná dá'a ni yu'ú ndo.

⁸ Dá tá ni ndane'e noo rá, kúú sa koó ka va ta ñoó ndíta xí'ín Jesús. Ndadá iin tó'ón míí vá ná ín noo rá.

⁹ Ta noó konoo Jesús kua'an na ndika yúku ñoó xí'ín ta ñoó, dá ni sa'anda na choon noo rá, ta kaá na:

—Ná dá'a ni nakani ndó xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña ni na'a Ndios noo ndo nda ná kasandaá kuu nataki na ni nduu ta ñayuú yó'o.

¹⁰ Dá ni ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndiva'a ká'an ta dána'a ley Moisés ña dinño'ó ka kánian kii profeta Elías, dá kasaa na dákaki ñáá?

¹¹ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndaa va ká'an ra ña dinño'ó ka kánian kii Elías ndeyiko na ndidaá ña'a.

¹² Tído yu'u ká'in xí'ín ndó ña sa ni kixi va Elías, ta ko ní nákoní ta'on ñáá rá, chi ni kee ra xí'ín ná táto'on ki'o ni ka'an míí rá. Ta dión ta'ani ko'on ra kee ra xí'ín na ni nduu ta ñayuú yó'o —kaá na.

13 Dá n̄i kandā ini ta x̄ionoo x̄í'ín ná ñóó ñ̄a ká'an na sa'a Juan, na sa dakódo ndúta ñ̄ayuu.

Di'a n̄i kee Jesús n̄i nduv̄a'a na iin tayíi nákaa esp̄iritu kini

14 Tá n̄i naxinō na noo ndéi ñ̄ayuu kuá'a ñóó, dá n̄i natuu yati ñ̄aá iin taa, dá n̄i sa kuíin x̄ití rá noo Jesús, dá n̄i kaa ra x̄í'ín ná:

15 —Tatá, ku'u ini ní sa'á de'e ló'i, dá ch̄i ndó'o xi kue'e x̄í'i yí'í, ta ndó'o nda'o ní o x̄í, ch̄i kánkao nda'o xi noo k̄éi ñó'o, x̄í'ín noo ñó'o takuúí k̄ee kue'e ndó'o xi.

16 Ta ndákai x̄i n̄i kasáai noo taa x̄ionoo x̄í'ín ní, dá nduv̄a'a ñ̄aá rá, tído k̄o ní kándeé ta'on ra —kaá ra.

17 Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Nandé k̄a vían ñ̄ayuu k̄o kándísa kúú ndo'ó, ta dó'ó nda'o ndó! ¿Ndidaa k̄a ví kooi x̄í'ín ndó? Ta, ¿ndidaa k̄a ví k̄i'o ndeé iníi sa'a ndo? Kane'e ndó tayíi xaan nakíi ndo —kaá na.

18 Dá n̄i sa'anda Jesús choon noo esp̄iritu kini nákaa ini x̄i. Dá n̄i ketaan kua'an. Ta kúú iin ndéi vá n̄i nduv̄a'a xi mií hora daá ñóó.

19 Dá n̄i natuu yati ta x̄ionoo x̄í'ín ná noo ná, dá n̄i ndato'ón xoo ñ̄aá rá:

—¿Ndiv̄a'a k̄o ní kándeé ndu'u taó ndú esp̄iritu kini ñóó?

20 Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Ch̄i cháá vá n̄i kándeé iní ndo ñ̄a nduv̄a'a xi kee Ndios. Miían ndaa ná ka'in x̄í'ín ndó ñ̄a va'ará lú'u kándeé iní ndo Ndios tát'o'n k̄i'o leé ndík̄i mostaza, dá kían kuu va ka'an ndo x̄í'ín yúku iní káa: “Kua'an ná kuiion chí káa”; ta kúú dión vá kakuuan. Ta kúú ni iin ñ̄a'a o kákku ñ̄a kuách̄i noo ndo.

21 Tído ọ kándéé ta'on ndó taó ndọ espíritu kini, ña kée dión, tá ná ọ káká ndọ ña manì noọ Ndios, ta xíàn nani ọ káne'e iì ndọ —kaá na.

Yó'o kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu na

22 Ta nani ndéi na kuendá Galilea, dá nì kaa Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná:

—Ko'on iin ta naki'o ra na nì nduu ta ñayúú yó'o noọ ndá'a ta xiní u'u ñáá,

23 dá ka'ání ñáá rá. Tído tìxi kuú óni, ta kúú nataki va na —kaá na.

Ta kúú nì kunda'í nda'o ini ra sa'á ña nì ka'an na dión.

Di'a nì kuu tá nì xì'o Jesús dì'ón sa'a ve'e ño'o ká'ano

24 Tá nì saa na ñoo Capernaum, dá nì natuu yati dao ta kí'in ya'i sa'a ve'e ño'o ká'ano noọ ío Pedro, dá nì ndato'ón ñáá rá:

—¿Á kọ xí'o ta'on maestro ní dì'ón sa'a ve'e ño'o?

25 Dá nì kaa Pedro:

—Jaan, xí'o naan.

Tá nì ndu'u Pedro ve'e, ta kúú yachi va nì ndato'ón ñáá Jesús:

—¿Ndi ká'án yo'ó, Simón? ¿Ndá noọ kí'in ya'i ta né'e choon ñayúú yó'o sa'a ño'o? ¿Á noọ na ñoo míí rá, o noọ na ñoo tukú dándáki ra?

26 Dá nì kaa Pedro:

—Noọ na ñoo tukú vá kí'in ya'i ra.

Dá nì kaa Jesús:

—Jaan, chi na ñoo ra, kọ káni ta'an vaan chiya'i na.

27 Tído ná dá'a ni dár'u'u yọ rá. Kua'án yú'u taño'o, ta tiión tìyaká, ta kirí míí noọ nì tiión, ta nandiká yú'u rì. Ta ñoó nani'on iin dì'ón kaa. Ta

kane'ón ña kison, dá k̄i'ón ña noo rá sa'a yú'u xí'ín sa'a mi'ón —kaá na.

18

Yó'o dána'a Jesús sa'a ndá yoo kúu na ndáya'i cháá ka noo Ndios

¹ Ta tiempo daá ñóo n̄i natuu yati ta xíonoo xí'ín Jesús noo ió na, dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—¿Ndá yoo kúu na ndáya'i cháá ka tein na ñó'o t̄ixi ndá'a Ndios?

² Dá n̄i kana Jesús iin tayíí ló'o íin ñóo n̄i saá x̄i noo ná. Dá n̄i ch̄ikani ñaá ná tein ta xíonoo xí'ín ná ñóo.

³ Dá n̄i kaa na:

—Mián ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña tá ná o nádaon ndó mií ndó nduu ndó tát'o'n k̄i'o kúu takuálí, dá kían ni iin kuu o koní ndo ndu'u ndó t̄ixi ndá'a Ndios.

⁴ Ch̄i ndi ndáa na kénóo mií tát'o'n k̄i'o kúu takuálí, noón vá kúu na ndáya'i cháá ka tein na ñó'o t̄ixi ndá'a Ndios.

⁵ Ta ndi ndáa miíó ñayuu ná natiin va'a iin takuálí ta káa tát'o'n k̄i'o káa tayíí yó'o sa'á ña kúu ná kuendá yu'u, dá kían keei kuendá ña mií vái n̄i natiin va'a na.

Yó'o dána'a Jesús ña ná dá'a ni dáka'an kue'é yo dao ka ñayuu ña ya'a na kee na kuachi

⁶ Ta ndi ndáa mií ñayuu kándéé dáka'an kue'é takuálí kándísa yu'u ña ya'a xi kee xi kuachi, noón kúu na va'a cháá ka ná kandiko yuu molino diko ná, ta ná dákeeta ñaá ná nda maá ini taño'o.

⁷ Nda'í kúu ví ñayuu ndéi ñayuú yó'o, ch̄i kuá'a nda'o ña'a dáka'an ñaá, dá ya'a na kee na ña kini!

Ta daá kuití vei ña dáka'an ñaa ña kee na kuachi. Tído jnda'í cháá ka ví ndo'o na dáka'an kue'é dao ka ñayuu, dá ya'a na kee na kuachi!

⁸ Sa'á ñoó tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín ndá'a ndo o sa'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan, ta dákána ndóan. Chi va'a cháá ka ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'ín iin xoo ndá'a ndo o xí'ín iin xoo sa'a ndo o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndi nduú ndá'a ndo o ndi nduú sa'a ndo kaño'o ndó indayá noo kéi ñó'o, tá'an ña ni iin kuu o ndá'o.

⁹ Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín nduchí nóo ndo, dá kían taó ndoán, ta dákána ndóan. Chi va'a cháá ka ví ña ku'u ndó noo ió Ndios xí'ín iin xoo nduchí nóo ndo o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndi nduúan kaño'o ndó indayá noo kéi ñó'o.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin léko ni ndañó'o

¹⁰ 'O sa kaño'ó ndó ni iin tó'on takuálí yó'o, chi miían ndaa ká'in xí'ín ndó ña daá ndíta va ángel ndáka ñaa náki'o na kuendá sa'a xí noo tatái, na ió induú,

¹¹ chi ni kasáa na ni nduu taa ñayuu yó'o nandukú ná ñayuu ni kana xoo noo Ndios, dá dákaki ñaa ná.

¹² '¿Ndi kée iin taa ndáka iin ciento léko tá ni ndañó'o iin rí, ká'an ndó? ¿Á ko dánkoo ta'on ra komi díko sa'on komi ka ríon, dá ki'in ra ko'on ra yúku nandukú rá kirí ni ndañó'o ñoó?

¹³ Dá tá ni naní'i rá ri, ná ka'an ndaai xí'ín ndó ña kadii cháá ka ini ra sa'a kiríóon o duú sa'á komi díko sa'on komi kirí ko ní ndañó'o ñoó.

¹⁴ Ta dión ta'ani ko kóni ta'on tatá yo Ndios, na ió induú, ña ndañó'o iin káa takuálí yó'o.

Yó'o dána'a Jesús ña kánian ku'u ká'ano ini yo sa'a sátá'an yó

15 'Ta tá n̄i ya'a iin káa ñani ndo n̄i kee na iin kuachi noo ndo, kua'án ndo dánani ndó n̄a noó ko ín ndéi. Tá n̄i nakoni n̄a kuachi na, dá kían nandei va'a tuku ndó.

16 Tído tá ko kóni n̄a nakoni n̄a kuachi n̄i kee na, dá kían kua'án ndo kuaka ndó iin o uu k̄a ñayuu, dá ch̄i kaá ley ña uu o on̄i t̄aa xínñó'ó k̄i'o kuendá sa'a iin ña'a, dá kían keyíko choon.

17 Tído tá ko ní kékuendá n̄a ñayuu ndáka ndó n̄i sa'an ndo, dá kían nak̄i'o ndó kuendá noo ndidaá n̄a kándisa xí'ín ndó sa'á kuachi n̄i kee na. Tá ni noó n̄a kándisa ñoó ko ní xín na nakoni n̄a kuachi na, dá kían ná kandoo na kakuu na iin n̄a ko ná'á Ndios, o iin n̄a kí'in ya'i sa'a ñó'o noo ndo.

18 'Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña tá ná kadi ndo dao choon noó ñayuu ñayuú yó'o, kuiin va Ndios xí'ín ndó nda induú. Ta tá ná ka'anda ndo choon noo dao k̄a n̄a ñayuú yó'o, kuiin ta'ani Ndios xí'ín ndó nda induú.

19 Ta nándio koo tukui ká'in xí'ín ndó ña tá náki'in tá'an uu ndo, ta iin noó n̄i nduu ñaxintóni ndo, ta kaka ndo ndi ndáa mií vá ña'a, dá kían tatái Ndios, n̄a ió induú, k̄i'o na ña noo ndo.

20 Dá ch̄i noo nátake uu o on̄i ñayuu ndéi na kéká'ano na yu'u, me'í n̄a ñoó ióí.

21 Dá n̄i natuu yati Pedro noo ná, dá n̄i kaa ra:

—Tatá, ¿ndidaá ta'ándá kánian ku'u ká'ano ini sa'a ñani tá yá'a na noo? ¿Á nda usá ví ta'ándá?

22 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—O duú usa oon ni ta'ándá, kaá yu'u. Di'a nandió kooón ku'u ká'ano inon sa'a ná oni diko uxi ta'ándá. Ta keeón dión usa ta'ándá.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á uu taa tái noo iin rey

²³ Kì'o dándáki Ndios ñayuu na kíán tát'on kì'o kée iin rey tá ndékuendá ra xí'ín ta kéchóon noo rá.

²⁴ Iin kuu, dá ni kasá'á rá ndékuendá ra xí'ín ra tái noo rá. Kúu ni kana ra iin taa tái uxi mil di'ón plata noo rá ni saa ra.

²⁵ Ta ko ní kándeé ta'on ra chiya'i ra di'ón tái ra. Sa'á ñoo ni sa'anda rey ñoo choon ña ná dikó rá míí rá xí'ín ñadi'í ra, xí'ín de'e ra, xí'ín ndidaá ña va'a ió noo rá, dá ná naa ña tái ra.

²⁶ Dá ni sa kuín xití ta kéchóon ñoo, dá ni kasá'á rá seí nda'í ra noo rey ñoo, ta kaá ra: “Tatá, kandati too ní yu'u, dá ná chiya'i ndi'ii ña távi noo ní.”

²⁷ Dá ni ku'u ini rey ñoo sa'a rá. Ta kúu ni dayáa ñaá rá, dá ni xì'o ká'ano ini ra sa'á di'ón tái taa ñoo noo rá.

²⁸ Tído tá ni yaa ta ñoo kua'an ra, ta kúu ñoo ni naki'in tá'an ra xí'ín iin ka ta kéchóon dáó xí'ín rá, ta tái taa yó'o iin ciento di'ón plata noo míí rá. Dá ni tiin ñaá rá, dá ni kasá'á dákuá'ánó ñaá rá, dá kaá ra: “Chiya'i kii ña távon nooí.”

²⁹ Dá ni sa kuín xití ta'ani taa kéchóon dáó xí'ín rá ñoo, ni kasá'á seí nda'í ra noo rá, ta kaá ra: “Kandati too ní yu'u, dá ná chiya'i ndi'ii ña távi noo ní.”

³⁰ Tído ko ní xín ta'on ra kandati too ñaá rá. Di'a ni sa'an ra ni saki ra choon sa'á ra tái noo rá, dá ni chikáa ñaá rá ve'e kaa nda ná chiya'i ndi'i ra ña tái ra noo rá.

³¹ Tá n̄i xini dao k̄a ta kéchóon dáó x̄í'ín rá ñ̄a dión n̄i kee ra, kúú n̄i tar'u'u nd̄a'o ini ra. Dá n̄i sa'an ra n̄i nakani ndi'i ra x̄í'ín rey ñoó sa'a ndidaá ñ̄a n̄i kuu.

³² Dá n̄i kana rey ñoó t̄aa n̄i kee dión. Dá n̄i kaa ra x̄í'ín rá: “T̄a kéchóon kini nd̄a'o kúú yo'ó. Dión ví kua'á d̄i'ón t̄ái yo'ó noó̄i, t̄ido n̄i x̄i'o ká'ano va inii sa'on, dá ch̄i n̄i seí nda'avóon noó̄i.

³³ Ta, ¿ndiv̄a'a k̄o ní x̄i'o ká'ano inon sa'á ta kéchóon dáó x̄i'ón t̄át̄o'on k̄i'o n̄i x̄i'o ká'ano ini yu'u sa'on?”, kaá rey.

³⁴ Ta n̄i xido nd̄a'o ini rey ñoó. Sa'á ñoó n̄i nak̄i'o ñ̄aá rá noo nd̄a'a soldado ñ̄a dándó'o ra níó rá nda ná chiya'i ndi'i ra d̄i'ón t̄ái ra.

³⁵ Ta dión ta'ani kee tatá yu'u, na ió induú, x̄í'ín iin rá iin ndo'ó tá ná o kú'u ká'ano ndisa ini ndo sa'a ñani ndo —kaá Jesús.

19

Yó'o dána'a Jesús ñ̄a ná dá'a ni dánkoo iin t̄aa ñadi'í ra

¹ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an Jesús to'on yó'o, dá n̄i keta na kuendá Galilea kua'an na kuendá Judea nd̄a iin k̄a xoo yuta Jordán.

² Ta kúú kua'á nd̄a'o ñ̄ayuu tákuei ñ̄aá kua'an na, ta ñoó n̄i nduv̄a'a na ndidaá na kú'u.

³ Dá n̄i natuu yati dao t̄a fariseo noo iin Jesús, dá n̄i ka'an rá dát̄uú ñ̄aá rá, dá n̄i ndat̄o'ón ñ̄aá rá:

—¿Á kuu dánkoo iin t̄aa ñadi'í ra sa'a ndi ndáa mii vá ñ̄a'a?

⁴ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—¿Á kō óon ta'on ka'i ndó ña na ñi kava'a ñayuú yó'o nda míi sa'a, “noón kúu na ñi kava'a iin ta xí'ín iin ñá'a”?

⁵ Dá ñi kaa na: “Kánian dánkoo ta tatá ra xí'ín naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'ín ñadi'í ra, dá kían nduu na nda iin tó'ón vá.”

⁶ Ta kō kúu ka na uu, ndadá iin tó'ón vá kúu ná. Ta míi Ndios kúu na ñi dakí'in tá'an ñaá, sa'á ñoó ni iin tó'ón ñayuu kō kánian ka'anda tá'an na —kaá Jesús.

⁷ Dá ñi kaa ra xí'ín ná:

—Tá kī'o dión kían, ta ¿ndiva'a ñi sonó Moisés ña kuu va kī'o iin ta iin tuti noo ñadi'í ra ña ká'an ña kóni ra ka'anda tá'an ra xí'an, ndi'i daá, dá kuu va dánkoo ñaá rá? —kaá ra.

⁸ Dá ñi kaa Jesús xí'ín rá:

—Sa'á ña káxí nda'o níō ndo, sa'á ñoó ñi sonó Moisés ña kuu ka'anda tá'an iin ta xí'ín ñadi'í ra. Tído nda míi sa'a ñayuú yó'o kō ní kaá ta'on Ndios ña dión kee ra.

⁹ Sa'á ñoó ká'an yu'u ña ndi ndáa míi vá ta ñi dánkoo ñadi'í ra, xían nani kō kían kuachi ña ñi natuuán xí'ín iin ka ta, ta ñi tandá'a rá xí'ín iin ka ñá'a, dá kían roón kúu ra yá'a kée kuachi xí'ín ñá'a ñoó noo Ndios. Ta ndi ndáa míi vá ta ná tanda'a xí'ín ñá'a ñi kandoo ñoó, roón ta'ani kúu ra yá'a kée kuachi xí'ín ñá'a ñoó noo Ndios.

¹⁰ Dá ñi kaa ta xionoo xí'ín ná:

—Tá dión ndó'o ta xí'ín ñadi'í ra, dá kían va'a kaan ná dá'a ni tanda'a yo.

¹¹ Dá ñi kaa na xí'ín rá:

—O duú ndidaá ta kándía kee dión, sava'a ra ñi ni'i tá'i noo Ndios vá kúu ra kandeé iní kee dión.

12 Dá *chì* dao *taa* kúú *ra* kándéé *iní* ndéi *mií*, dá *chì* *ki'o* dión kúú *rá* ndá *nì* *kaki* *ra*. Ta dao *ka* *ra* kándéé *iní* ndéi *mií*, dá *chì* *dao* *taa* *nì* *ndata* *ñaá*, dá ná dá'a *ni* *katoó* *ra* *na* *ña'a*. Ta dao *ka* *ra* kándéé *iní* ndéi *mií*, dá *chì* *kándadí* *ra* *na* *ña'a*, *chì* *kóni* *ra* *ña* *ndu'u* cháá *ka* *ñayuu* *tixi* *ndá'a* Ndios. Tá *xí'o* *ndeé* *iní* *ndo* *kandei* *mií* *ndó*, dá *kían* *kee* *ndó* *dión* —kaá *Jesús*.

Di'a nì kuu tá nì natiin va'a Jesús takuáli

13 Ta *nì* *ndi'i*, dá *ndáka* *ñayuu* *dao* *takuáli* *vei* *na* *noo* *Jesús*, dá ná *chinóo* *na* *ndá'a* ná *dinì* *xí*, dá ná *kaka* *na* *ña* *manì* *noo* *Ndios* *sa'a* *xí*. Tído *nì* *kasá'á* *taa* *xíonoo* *xí'ín* *Jesús* *dánani* *ra* *ñayuu* *ñoó* *sa'á* *ña* *kée* *na* *dión*.

14 Dá *nì* *kaa* *Jesús* *xí'ín* *rá*:

—*Konó* *ndó* *noo* *takuáli* *xaan* *ná* *kii* *xi* *noo* *yú'u*. Ná dá'a *ni* *chituu* *ndó* *xi*, dá *chì* *ñayuu* *kándéé* *iní* *tatá* *Ndios* *tát'on* *kándéé* *iní* *takuáli* *xaan* *tatá* *xi*, *noón* *kúú* *na* *ño'o* *tixi* *ndá'a* *Ndios* —kaá *na*.

15 Dá *nì* *chinóo* *na* *ndá'a* ná *dinì* *iin* *rá* *iin* *xi*. Dá *nì* *xika* *na* *ña* *manì* *noo* *Ndios* *sa'a* *xí*. Tá *nì* *ndi'i*, dá *nì* *kee* *na* *kua'an* *na*.

Di'a nì ka'an Jesús xí'ín iin taa kuiká

16 Kúú *nì* *natuu* *yati* *iin* *taa* *noo* *ín* *Jesús*, dá *nì* *kaa* *ra* *xí'ín* *ná*:

—*Maestro* *va'a* *kúú* *ní*. Ta, ¿*ndí* *kían* *kánian* *keei*, dá *nì'í* *ña* *kataki* *chíchí*?

17 Dá *nì* *kaa* *na* *xí'ín* *rá*:

—¿*Ndiva'a* *ká'an* *yó'ó* *ña* *kúú* *yu'u* *iin* *na* *va'a*? Ta *nì* *iin* *tó'ón* *ñayuu* *ko* *kúú* *na* *va'a*. *Iin* *tó'ón* *dinì* *Ndios* *vá* *kúú* *na* *va'a*. Tído, *tá* *kónon* *nì'on* *ña* *kataki* *chíchón*, dá *kían* *kánian* *keeón* *choon* *sa'ándá* *Ndios*.

18 Dá *nì* *kaa* *ra* *xí'ín* *ná*:

—¿Ndi ndáa choon kánian keei?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—O s̄a ka'ánóon nd̄ii, ta o s̄a kéeón kuachi xí'ín iin ñá'a k̄o kúú ñadi'óon, ta o s̄a kí'in kui'ínón, ta o s̄a káva'ón ña to'ón ka'ón,

¹⁹ ta koo ñañó'ó noo tatóon xí'ín noo nanóon, ta ku'u inon sa'á ñayuu x̄i'ón táto'on ndó'ón xí'ín miíón.

²⁰ Dá n̄i kaa ɬa ñoó:

—Nda ló'o vei n̄i kasá'á seídó'i ndidaá choon yó'o. ¿Á ió iin ka ña'a kómani keei?

²¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá kónon kakuuón iin ɬa ndaa noo Ndios, kua'án d̄ikó ndí'ón ña'a ió nooon, ta dasóon d̄i'ón ñoó noó na kúnda'í, dá kían koo kuíkón chí induú, dá kían kisón kanooón xí'ín yu'u.

²² Tá n̄i seido'o ra ña dión n̄i kaa Jesús, ta kúnda'í nda'o n̄i kuu ini ra n̄i n̄andió koo ra kua'an ra, chí ɬa kuiká nda'o kúú rá.

²³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ɬa xíonoo xí'ín ná:

—Mían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kuáchi nda'o kíán, dá ndu'u ñayuu kuiká t̄ixi ndá'a Ndios.

²⁴ Ta n̄andió koo tukui ká'in xí'ín ndó ña kaon cháá ka chika'anda iin camello yá'i iin ión tukú o duú ka ña ndu'u iin na kuiká t̄ixi ndá'a Ndios —kaá na.

²⁵ Tá n̄i seídó'o ɬa xíonoo xí'ín ná to'on yó'o, kúú n̄i naá nda'o ini ra. Dá n̄i ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndá yoo n̄i'í ña k̄aki na, tá dáá?

²⁶ Dá n̄i n̄andió koo Jesús n̄i s̄a nde'é ná noo rá, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kándeé kee dión, tído ndidaá tá'an va ña'a kándeé Ndios kee na.

²⁷ Dá n̄i kaa Pedro xí'ín ná:

—Ndu'u kúú ra n̄i d̄ankoo ndi'i ndidaá kúú ñ̄a'a ió noo ndú, ta x̄ionoo ndu x̄í'ín mií ní, tata. ¿Ndí k̄ián k̄i'o N̄dios noo ndú'u, tá daá?

²⁸ Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Miian ndaa ná ka'in x̄í'ín ndó ñ̄a tá ná kasan-daá kuū ndesaá N̄dios ndidaá ñ̄a'a, dá kakoo na n̄i nduu t̄aa ñ̄ayuú yó'o noo téi noo dándáki na noo ndato téi náye'e ndaa induú. Ta ndo'ó, na sa x̄ionoo x̄í'ín yu'u, nandei ta'ani ndó noo ndin ux̄i uu téi ndita ñoó, dá keyíko ndo sa'á ñ̄ayuu n̄i kii tein na ve'e ndin ux̄i uu de'e t̄a Israel.

²⁹ Ta ndi ndaa miío na n̄i d̄ankoo ve'e na, o ñ̄ani na, o k̄i'o na, o ku'u na, o tata na o naná na, o ñ̄adi'í na, o de'e na o ñó'o ná sa'a yú'u, na yó'o kúú na nani'i nda iin ciento cháá ka ñ̄a'a noo N̄dios, ta ni'í ta'ani na ñ̄a kataki chíchí ná.

³⁰ Tído kua'á nda'o ñ̄ayuu kúú noo ñ̄ayuú yó'o, noón di'a kúú na kakuu noo ndi'i kuií noo N̄dios. Ta na kúú noo ndí'i kuií noo ñ̄ayuu ñ̄ayuú yó'o, noón di'a kakuu na kuita noo noo N̄dios tiempo daá ñoó.

20

Yó'o nákani Jesús sa'a iin t̄aa x̄íti uva

¹ Tá k̄i'o dándáki N̄dios ñ̄ayuu na k̄ián táto'on kée iin t̄aa x̄íti uva, ch̄i na'a nda'o n̄i kee ra kua'an ra ndukú rá t̄aa kechóon noo uva ra.

² Dá tá n̄i ni'í ñ̄aá rá, dá n̄i k̄andoo ndaa ra x̄í'ín t̄a k̄echóon ñoó ñ̄a chiya'i ñ̄aá rá tá kuū. Dá n̄i t̄anda'á ñ̄aá rá kua'an ra noo chóon.

³ Dá n̄i n̄andió koo tuku ra kua'an ra ndukú rá cháá ka t̄a kechóon noo rá táto'on ka iin na'a. Dá n̄i xini ra ndéi oon dao t̄aa noo yá'i ñoó.

4 Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín rá: “Kua'án ndo'ó kechóon ndó noo káa uva yu'u, dá ná chiya'i va'i ndo'ó”, kaá r̄a x̄í'ín t̄aa ñoó. Dá n̄i kee t̄aa ñoó kua'an r̄a noo chóon.

5 T̄át̄o'on dao nduú n̄i ni'j̄i sato'o uva ñoó cháá k̄a t̄aa n̄i kandía ko'on kechóon noo uva r̄a. Ta nda k̄a on̄i sa'ini n̄i ni'j̄i rá cháá k̄a t̄aa kechóon noo uva r̄a.

6 Dá n̄i kee tuku ra kua'an r̄a t̄át̄o'on k̄a o'on sa'ini, ta n̄i ni'j̄i tuku ra dao k̄a t̄aa ndéi oon. Dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín rá: “¿Ndiva'a ndéi oon ndó iin níi kuu víti?”

7 Dá n̄i kaa t̄aa ñoó: “Dá chí ko'ín ta'on x̄í'ío choon kee ndu'u.” Dá n̄i kaa sato'o uva ñoó x̄í'ín rá: “Kua'án ndo'ó noo káa uvaj̄ kechóon ndó, dá ná chiya'i va'i ndo.”

8 Tá n̄i kuaá, dá n̄i kaa sato'o uva ñoó x̄í'ín t̄a dándáki ve'e ra: “Nditútí yo'ó t̄a kéchóon káa, dá chiya'ávón r̄a iin níi kuu. Ta dinñó'ó k̄a chiya'ávón t̄a n̄i kasáa noo ndí'í, dá chiya'ávón t̄a n̄i kasáa mií noó.”

9 Dá n̄i kasáa t̄aa n̄i kasá'a kéchóon t̄át̄o'on k̄a o'on sa'ini ñoó, ta kúú iin níi vá kuu n̄i chiya'i ñaá rá.

10 Tá nda noo ndí'í, dá n̄i kasáa t̄aa n̄i ku'u nda na'a ñoó. Dá n̄i ka'án rá ña chiya'i ñaá rá cháá k̄a. Tído n̄i chiya'i ta'ani ñaá rá iin níi kuu vá.

11 Dá tá n̄i ni'j̄i rá ya'i ra, dá n̄i kasá'a rá ká'an kuách̄i r̄a noo sato'o ñoó,

12 ta kaá r̄a: “Tá'an t̄aa n̄i kasáa nda noo ndí'í ñoó, iin tó'ón vá hora n̄i kechóon ra, tído, iin nóó vá n̄i kana ya'i ndu'u x̄í'ín rá, va'ará n̄i ku'u ndu nda na'a, ta n̄i ndo'o nda'o ndu, ta n̄i kej̄ ndu n̄i kee ká'an̄i iin níi ndii yaká.”

13 Dá n̄i kaa sato'o ñoó x̄í'ín iin t̄aa ñoó: “Amigo,

ko ní ya'a ta'on yu'u nooon, dá chī nī chīya'ii yó'ó iin ní kuu táto'on kī'o nī kandoo yó.

¹⁴ Sa'á ñoó, ki'in di'ón ña kánian nī'on, ta kua'an nó'on. Chī nī chīkaa iniñ ña chīya'i ta nī kasáa noo ndí'í yó'o táto'on kī'o nī chīya'ii yó'ó.

¹⁵ ¿Á ko ná'á ta'an voón ña ío va íchi yu'u keei ña ká'án miíí xí'ín di'ón? ¿Á tá'u'u va inon sa'á ña kúú yu'u iin ta va'a ini, ndani?“, kaá ra.

¹⁶ Dá chī ñayuu kúú noó ñayuu yó'o, noón di'a kúú na kakuu noo ndí'í kuií noo Ndios. Ta na kúú noo ndí'í kuií noó ñayuu ñayuu yó'o, noón di'a kakuu na nakuíta noo noo Ndios. Dá chī kua'á nda'o ñayuu nī nakana Ndios, tído cháá vá ná natiin ña káki na.

Kásto'on tuku Jesús ndi ndo'o na, dá kuu na

¹⁷ Ta noó kōkaa Jesús kua'an na íchi kua'an ñoo Jerusalén, dá nī taó xóo na ndin uxī uu ta xíonoo xí'ín ná tein ñayuu ñoó, dá nī kaa na xí'ín rá:

¹⁸ —Viti kían kōkaa yó kua'an yo ñoo Jerusalén. Ta ñoó ko'on iin taa naki'o ra na nī nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a ta duti saku'a'a, xí'ín noo ndá'a ta dána'a ley. Dá kandoo ra ña kánian kuu na,

¹⁹ dá naki'o ñaá rá noo ndá'a ta tukú. Dá kediki ndaa ñaá rá, ta kani ñaá rá, ta chirkaa ñaá rá ndika iin cruz. Tído tixi kuu óni, kúú natakí va na —kaá Jesús ká'an na sa'a mií ná.

Di'a nī kuu tá nī xika Juan xí'ín Jacobo iin ña manī noo Jesús

²⁰ Dá nī natuu yati ñadi'í Zebedeo xí'ín ndi nduú de'án noo Jesús. Dá nī sa kuíin xitíán noo ná. Dá nī ka'an xí'ín ná ña ná kee na iin ña manī xí'án.

²¹ Dá nī ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndí k_ián kónon keei xí'ón?

Dá n_i kaaan xí'ín ná:

—Konó ní ñ_a ná kande_i ndi nduú de'i yó'o noo koo ní dándáki ní. Iin xi ná koo xoo kuá'a ní, ta iin ka x_i ná koo xoo íti ní.

²² Dá n_i kaa na:

—K_o ná'á ta'on ndo'ó ndí k_ián xík_a ndo. ¿Á ío ndo ñ_a ko'o ndó kirá ova ko'o yu'u? ¿Á ío ndo ñ_a kodo ndúta ndo tát_o'on k_i'o kodo ndúta yu'u xí'ín ñ_a ndo'i?

Dá n_i kaa ra xí'ín ná:

—Ío va ndu'u ñ_a ndo'o ndu dión.

²³ Dá n_i kaa Jesús xí'ín rá:

—Mí_ian ndaa ndisa ko'o ndo'ó kirá ova ko'o yu'u, ta kodo ndúta ta'ani ndó xí'ín ñ_a ndo'o naní ndó tát_o'on k_i'o ndo'o yu'u. Tído ñ_a kande_i ndó xoo kuá'a yu'u o xoo íti yu'u, o duú choon sa'ándá yu'u kíán. Ch_i ñoó kúú noo n_i kenduu tatá_i Ndios kande_i ñayuu n_i kaxi mií ná —kaá Jesús.

²⁴ Tá n_i seido'o ux_i ka ta_a xíonoo xí'ín Jesús ñ_a n_i xík_a ndi nduú r_a kúú ñani ñoó noo ná, dá n_i karyíí rá xí'ín rá.

²⁵ Dá n_i kana Jesús ndidaá rá, dá n_i kaa na xí'ín rá:

—Sa ná'á vá ndó tát_o'on k_i'o kée ta né'e choon dándáki ra ñoo ñó'o ñayúú yó'o, ch_i kéndúsa r_a xí'ín ñayuu kueídó'o ñaá ná. Ta r_a né'e choon ná'ano sa'ándá r_a choon noó ñayuu ñó'o t_ixi ndá'a rá.

²⁶ Tído k_o káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Ch_i ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu iin ta_a ndáya'i tein mií ndó, dá kíán kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao ka ndo.

27 Ta ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu noo tein mií ndó, dá kíán kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao ka ndo,

28 ta kee ndó tátó'on kée na ni nduu taa ñayuu yó'o, chí kọ ní kása na, dá koni kuáchí ñayuu noo ná. Di'a ni kasá na koni kuáchí di'a na, ta nakí'o na mií ná kuu na, dá dítá ná ndidaá ñayuu tíxi ndá'a ña kánian ndo'o na sa'á kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a ni kuu, dá ni nduva'a Jesús uu taa kọ túu noo

29 Dá ni keta Jesús ñoo nani Jericó kua'an na xí'in taa xionoo xí'in na. Ta kua'á nda'o ñayuu tákuei ñaá kua'an na.

30 Ta yu'ú íchi noo kua'an na ñoo ndéi uu taa kọ túu noo. Tá ni seido'o ra ña yá'a Jesús kua'an na íchi ñoo, dá ni kasá'á káyu'ú rá:

—¡Tatá, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a ndú'u! —kaá ra.

31 Ta dánani ñaá ñayuu ñoo, dá ná kandeí tádi rá. Tído kúú ví'í ká ví ndúndéé rá káyu'ú rá:

—¡Tatá, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'a ndú'u! —kaá ra.

32 Dá ni sa tuu tóo Jesús, dá ni kana ñaá ná, dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndí kíán kóni ndo keeí xí'in ndó?

33 Dá ni kaa ra:

—Tatá, kóni ndu natuu noo ndú.

34 Dá ni ku'u ini Jesús sa'a rá. Dá ni káko'on ndá'a ná noo rá. Kúú vití'ón vá ni natuan. Ta kúú ni kee ra tákuei ra Jesús kua'an ra.

21

Di'a ni kuu, dá ni ku'u Jesús ñoo ká'ano Jerusalén

¹ Kúú n̄i kuyati na ñoo Jerusalén, ch̄i n̄i kasandaá na ñoo naní Betfagé, ña nákaa yati yúku naní Olivos. Dá n̄i sa'anda Jesús choon noó uu ta xíonoo xí'ín ná,

² ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'án ndo ñoo ló'o nákaa chí noo káa. Ta ñoo nani'i ndo noo ndíko iin burro di'í xí'ín de'e rí. Ta ndaxí ndó r̄i, dá kandaka ndó r̄i kii ndó.

³ Tá ndáa na ndato'ón ñaá: “¿Ndiva'a ndaxí ndó r̄i?”, dá kaa ndo xí'ín ná. “Dá ch̄i xínñó'ó sato'o ndu rí. Ndi'i daá, dá ná tanda'á ná ndu kii ndu nandaka ndu r̄i”, kaa ndo —kaá na.

⁴ Ta dión n̄i kuu, dá n̄i xinkoo noó n̄i ka'an profeta, ch̄i di'a n̄i taa na:

⁵ Ka'an ndo xí'ín na ndéi ñoo Sión,

“Káa vei rey ndo,

ta nda'í nda'o ió ini na, ta kánoo na sata iin burro vei na,

ch̄i sata iin burro ló'o, de'e kirí xío ña vee, kánoo na vei na.”

⁶ Dá n̄i kee uu ta xíonoo xí'ín ná ñoo kua'an ra. Ta n̄i kee ra tát'on n̄i sa'anda na choon noo rá,

⁷ ch̄i ndáka ra burro di'í ñoo xí'ín de'e rí n̄i kasáa ra. Dá n̄i ch̄ikodó rá kotó ra sata r̄i. Dá n̄i kaa Jesús kánoo na kua'an na.

⁸ Dá n̄i kasá'á kua'á nda'o ñayuu chindei na kotó na íchi noó vei Jesús, ta dao ka na n̄i sa'anda nda'á yíto, ta n̄i ch̄indei naan íchi noo ya'a na ñoo.

⁹ Ta ndidaá ñayuu xío noó kua'an noo Jesús xí'ín ñayuu tákuei vei chí sata káyu'ú ná kua'an na:

—¡Ná natiin de'e na ve'e rey David ñañó'ó! ¡Na ká'ano kúú na vei xí'ín choon sato'o yo Ndios! Ná natiin Ndios ñañó'ó nda noo ió na noo dikó —kaá ñayuu ñoo.

10 Dá tá n̄i ku'u na ñoo Jerusalén, kúú n̄i naá nda'o ini na ñoo ñoó, ta ndátó'ón tá'an na:

—¿Ndá yoo kúú taá káa?

11 Dá n̄i kaa ñayuu kua'an xí'ín ná ñoó:

—Ná yó'o kúú Jesús, ná kúú profeta n̄i kaa Ndios kasaa, ná n̄i kii ñoo Nazaret, ña nákaa chí kuendá Galilea —kaá na.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i taó Jesús ta díkó xí'ín ta xín ndéi ini ve'e ño'o ká'ano

12 Dá tá n̄i ku'u Jesús yé'é ño'o ká'ano Ndios, dá n̄i taó ndí'i na ta díkó xí'ín ta xín kua'an ra sata vé'e. Ta n̄i dakuéi na mesa noo ndéi ta nádaon di'ón. Ta n̄i sata ni'ini na téi noo ndéi ta díkó paloma.

13 Dá kaá na xí'ín rá:

—Dí'a va kaá tuti īi Ndios: “Ve'e yu'u kúú ve'e noo kánian nataka ñayuu ka'an na xí'ín.” Tído ndo'ó kúú na ndéi kéean táto'on iin káo ta kuí'íná —kaá na.

14 Dá n̄i kasaa na kō túu noo xí'ín na kō kuú kaka ini ve'e ño'o ká'ano ñoó. Dá n̄i nduva'a ñaá Jesús.

15 Tído n̄i xido nda'o ini ta duti saku'a'a xí'ín ta dána'a ley tá n̄i xini ra ndidaá ña ná'ano n̄i kee na, ta n̄i seídó'o ra ña xíta takuáchí, chí kaá xi: “Ná natiin de'e na ve'e rey David ñaño'ó.”

16 Dá n̄i kaa ra xí'ín Jesús:

—¿Á kō seídó'o ta'on ní ndidaá ña ká'an takuáchí káa, ña kō kánian ka'an xi?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, seídó'o va yu'u ña xíta xi. ¿Á kō óon ta'on ka'i ndó ña ká'an tuti īi Ndios? Chí dí'a kaáan: Ini yú'u takuáchí xí'ín ini yú'u taleé chíchí n̄i chíkáa ní ña kéká'ano ñaá xí.

17 Dá n̄i d̄ankoo ñáá Jesús. Dá n̄i keta na ñoo ñoo kua'an n̄a ñoo Betania. Ta ñoo n̄i s̄a tuu na s̄akuaá dáá ñoo.

Di'a n̄i ndo'o iin taño'ó n̄i kee Jesús

18 Tá n̄i tuu noo iin k̄a kuu, dá n̄i n̄andió koo Jesús kua'an n̄a ñoo Jerusalén. Dá nda'í n̄i kasá'á kuíko na.

19 Kúú n̄i xini n̄a ín iin taño'ó yu'ú íchi ñoo. Dá n̄i natuu yati na n̄i s̄a nde'é ná noo r̄a, tído ko ta'ón tiño'ó ín noo r̄a. Sava'a ndá'a óon va rá ín. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—iNi iin kuu k̄a ná o koní yo'ó kana kuí'i nooon!

Ta kúú mií hora daá vá n̄i ichi taño'ó ñoo.

20 Tá n̄i xini ta xionoo xí'ín ná ña dión n̄i ndo'o rá, ta kúú n̄i naá vá iní r̄a, ta kaá r̄a:

—iNdiva'a kaon téi n̄i ichi taño'ó xaan?

21 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Mian ndaa kuiti ná ka'ín xí'ín ndó, tá kándéé ká'ano ini ndo Ndios, ta ko nákani kuáchi ini ndo, dá kían o duú ña yó'o oon ni kandeé ndó kee ndó xí'ín taño'ó yó'o. Di'a kandeé ndó ka'an ndo di'a xí'ín yúku káa: “iKuxoo, ta kua'an dáketón mión ini taño'ó!” Ta kúú dión vá koo.

22 Ta ndi ndáa mií vá ña'a ná kaka ndo noo Ndios, tá kándéé ká'ano ini ndo ná, ta kúú ni'i ndisa va ndoan.

Yó'o n̄i ndato'ón ta fariseo ndá yoo n̄i xi'o choon noo Jesús

23 Dá tá n̄i n̄andió koo tuku Jesús yé'é ño'o ká'ano ñoo, kúú n̄i natuu yati dao ta duti sakua'a xí'ín dao ta sá'ano noo nákaa n̄a dána'a n̄a noo ñayuu. Dá n̄i ndato'ón ñáá rá:

—¿Ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? Ta, ¿ndá yoo ni xi'o choon noo ní ña kée nían?

²⁴ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a. Tá ni katì'a ndó ni nandió né'e ndoan, dá kían kastò'on yu'u xí'ín ndó ndá yoo ni xi'o choon nooí, dá kéei ña yó'o.

²⁵ ¿Ndá yoo ni xi'o choon noo Juan ña sa dakódo nduta ná ñayuu? ¿Á Ndios ni xi'oan o taa? —kaá na.

Dá ni kasá'á rá ndátó'ón tá'an mií rá:

—Tá ná kaa yo ña Ndios ni xi'oan, dá kaa ra xí'á: “¿Ndiva'a ko ní kándisa ndó ña ni daná'a ra, tá dáá?”

²⁶ Tído o kúu ta'on kaa yo ña taa ni xi'o ña, dá chi yu'ú yo ñayuu kuá'a yó'o, dá chi ndidaá vá ná kándisa ña Juan ni sa kuu iin profeta.

²⁷ Dá ni kaá ra xí'ín Jesús:

—Ko ná'á ta'on ndu ndá yoo ni xi'o choon noo Juan.

Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—Ta ni yu'u o kásto'on xí'ín ndó ndá yoo ni xi'o choon nooí ña kéei ndidaá ña yó'o.

Yó'o dána'a Jesús sa'á uu de'e

²⁸ Ta viti nata'í iní ndo ña ko'in ka'in xí'ín ndó. Ni sa io iin taa, ta ni sa ndei uu de'e ra. Iin kuu, dá ni natuu yati ra noo de'e ra, ta kúu noo, dá ni kaa ra xí'ín xí: “De'e ló'o, viti kían kua'an yo'ó kechóon noo uva yu'u.”

²⁹ Dá ni kaa xi: “O kó'on ta'oin.” Tído ni ndi'i, dá ni nandikó iní xi. Dá ni kee xi kua'an xi kechóon xi.

³⁰ Dá ni natuu yati taa ñoó noo nákaa iin ka de'e ra, dá ni sa'anda ra choon noo xí ña ná ko'on xi

kechóon xi. Dá n̄i kaa x̄i x̄í'ín rá: “Joon, vití'ón dá ko'in, tatá”, kaá x̄i. Tído k̄o ní sa'an ta'on xi.

³¹ Ta, ¿ndi ndáa takuáchí yó'o n̄i kee ña kóni tatá x̄i, ká'án ndo'ó?

Dá n̄i kaa ra:

—Ta kúu de'e kúu noó ñoó.

Dá n̄i kaa Jesús x̄í'ín rá:

—Mí'án ndaa ná ka'in x̄í'ín ndó ña ta kí'in ya'i sa'a ñó'o, x̄í'ín na ñá'a díkó mií, noón kúu na ío cháá ka tandeé iní ndu'u tixi ndá'a Ndios o duú ndo'ó.

³² Dá chí n̄i kii Juan noo ndo'ó n̄i daná'a na iin íchi ndaa, tído k̄o ní kándisa ta'on ñaa ndó. Tído ta kí'in ya'i sa'a ñó'o x̄í'ín na ñá'a díkó mií n̄i kándisa ñaa ná. Ta va'ará n̄i xini ndo n̄i kuu dión, tído k̄o ní nándikó ta'on iní ndo sa'a kuachi ndo, ta k̄o ní sa'an ta'on ndó kandisa ndó ña n̄i ka'an na.

Dí'a kua'an ña n̄i nakani Jesús sa'a ta kini kéchóon noo iin ta n̄i xiti uva

³³ Kueídó'o va'a ndó, ná ko'in dákí'in tá'an tukui dao ña'a x̄í'ín to'on dána'i noo ndo. N̄i sa io iin ta, ta n̄i dandée ra yitó uva noño'o rá. Ta n̄i chikáa ra korraan. Dá n̄i kava'a ra noo ko'óni ndutá uva ñoó. Ta n̄i kava'a ra iin ve'e díkó noo kanóo ra kandaa uva ñoó. Dá n̄i díkó ndodó raan noo dao ka ta kéchóon. Dá n̄i kee ra kua'an x̄iká rá.

³⁴ Dá tá n̄i xinkoo tiempo ña ta'anda uva ñoó, dá n̄i sa'anda ra choon noo dao mozo ra ña ná ko'on ra noo ndéi ta kéchóon ñoó natiin ra uva, kirí kánian ni'i rá.

³⁵ Tído tá n̄i saá mozo ñoó, dá n̄i ndakuei ta kéchóon noo uva ñoó n̄i kani ra iin ra, ta n̄i sa'áni rá iin ka ra, ta iin ka ra n̄i chiyúú rá.

36 Dá n̄i t̄anda'á t̄a kúú sato'lo uva ñoó kua'a cháa ka mozo ra kua'an ra o duú táto'on kúú t̄a n̄i t̄anda'á rá ta'ándá mií noó ñoó. Kúú n̄i kendava'a tuku t̄a kéchóon ñoó xí'ín rá táto'on k̄i'o n̄i kee ra xí'ín t̄a n̄i sa'an mií noó ñoó.

37 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i chikaá ini t̄a kúú sato'lo uva ñoó t̄anda'á rá de'e ra ko'on xi, chi di'a n̄i ka'an rá: “Ndá ndi kuu koo va ñañó'ó rá noo xí.”

38 Dá n̄i kee xi kua'an xi. Tído, tá n̄i xini ñáa t̄a ñoó, dá n̄i kasá'á rá ndátó'on kue'é ra: “T̄a káa kúú ra natiin ndidaá kúú ñó'o yó'o noo tatá xi. Kó'o ka'ání yo xí, dá ná kandoo ñó'o yó'o noo yo”, kaá ra.

39 Kúú n̄i tiin ñáa rá, ta n̄i taó ñáa rá sata korrá noo káa yitó uva ñoó. Ta kúú ñoó n̄i sa'ání ñáa rá.

40 Ta, ¿ndí k̄ián kee t̄a kúú sato'lo uva ñoó xí'ín t̄a kéchóon ñoó viti, ká'án ndó? —kaá na.

41 Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Kasaá ra, ta dánaá ndi'i ra t̄a kini ñoó, ta ni o kú'u ini ra sa'a rá. Dá dikó ndodó ra ñó'o rá noo dao ka t̄a kéchóon, tá'an ra miían ndaa naki'o uva kánian ni'i sato'lo uva ñoó.

42 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ko óon ta'on ka'i ndó tuti ij Ndios? Chi di'a kaáan:

Tá'an yuu n̄i kañó'ó t̄a káva'a ve'e,

ñoó di'a va n̄i kasandaá kakuu yuu tito.

Dión n̄i kee sato'lo yo Ndios xí'ín yuu yó'o,

sa'á ñoó iin ña'a ndato nda'lo k̄ián noo yo, kaáan.

43 Sa'á ñoó ká'in xí'ín ndó ña ko'on Ndios ditá ná ña man̄i n̄i xi'lo na noo ndo ña kaño'o ndó t̄ixi ndá'a ná, ta ko'on na naki'o naan noo dao ka ñayuu, na miían ndaa ndisa kee ña kóni na.

44 Tá ndi ndáa nā ná kankao sata yuu yó'o, kuachi ndi'i na. Ta nā kankao yuu yó'o sata, noón kúú nā tadj ndi'i na keean —kaá Jesús.

45 Tá nī seídó'o tã dutj sakuá'a ñóó xí'ín tã fariseo ñóó to'on nī ðakí'ín tá'an Jesús nī ka'an nā, kúú nī kandaa ini ra ña nī ka'an nā sa'a mii rá.

46 Sa'á ñóó nī ka'án rá tiin ñaa rá kadi ra ve'e kaa, tído yu'ú ra ñayuu kuá'a ñóó, çhì nákonì nā Jesús ña kúú ná iin profeta.

22

Di'a kua'an ña nī ðaná'a Jesús sa'a iin taa nī kee iin víko tánda'a

1 Dá nī nandió koo Jesús nī ðakí'ín tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a nā, ta kaá nā:

2 —Tátoto'on kī'o nī kee iin rey nī kee ra iin víko ká'ano noo tánda'a ðe'e ra, kī'o dión kée Ndios dándáki na ñayuu nā.

3 Dá nī tanda'á rey ñóó tã kéchóon noo rá kua'an ra kuaka ra ñayuu sa nī kana ra kii noo koo víko ve'e ra. Tído nī iin na kō ní xín ta'on saa.

4 Dá nī xī'o ra choon noo dao ka tã kéchóon noo rá, ta nī kaa ra xí'ín rá: “Kua'án ndo ka'an ndo xí'ín ñayuu ñóó ña sa io nduu va ña'a kasá'an na, çhì sa nī sa'ání vái toroj xí'ín ndidaá kirí ndi'í nī ðanda'íj. Ta sa nī cho'o vá rí. Ta ka'an ndo xí'ín ná ña ná kii na, çhì sa ió va víko tánda'a”, kaá ra. Dá nī kee tã kéchóon ñóó kua'an ra.

5 Tído kō ní kékuendá ta'on ñayuu ñóó ña nī ka'an ra xí'ín ná. Dao na nī kee kua'an kuti, ta dao ka na kua'an naka'án nda'íj,

6 ta dao ka nā nī ndakuei nī kendava'a xí'ín tã kéchóon ñóó, ta nī sa'ání ñaa ná.

7 Tá n̄i n̄i'í tó'on rey ña dión n̄i kuu, kúu n̄i karyíí nda'o ra. Dá n̄i tanda'á rá soldado ra n̄i sa'an ra n̄i sa'ání ndí'i ra ñayuu kíni ñoó, ta n̄i chí'ño'ó ra ñoona.

8 Dá n̄i kaa ra xí'ín dao ka ta kéchóon noo rá: “Sa ió nduu va víko viti, tído ndidaá kúu na n̄i kanai kii, ndá ko káni ta'an vaan kii na, ndani.

9 Kua'án ndo noo náki'in tá'an íchi, ta kana ndó ndi ndáa mií vá ñayuu n̄i xini ndo ná kii na víko tanda'a yó'o”, kaá ra.

10 Dá n̄i kee ta kéchóon ñoó kua'an ra ndidaá ní íchi. Dá n̄i dataká ra ndidaá ñayuu n̄i náki'in tá'an xí'ín rá, mií ná kúu ná ñayuu kíni, o mií ná kúu ná ñayuu vá'a. Ta dión n̄i kee ra, dá n̄i chití ve'e noo ió víko tanda'a ñoó.

11 'Dá tá n̄i ku'u rey ñoó n̄i sa nde'é rá ndidaá na n̄i kasaa víko ñoó, kúu n̄i xini ra nákaa iin ta ko ndíxi dá'on ndíi na ñó'o víko tanda'a.

12 Dá n̄i kaa rey ñoó xí'ín rá: “Amigo, ¿ndi n̄i kuu n̄i ku'u yo'ó yó'o, ta ko ta'ón dá'on ndíxi na ñó'o víko tanda'a ndíson?” kaá ra. Ta kúu tádi óon íin ta ñoó.

13 Dá n̄i kaa rey ñoó xí'ín ta dánduu ña'a noo ió víko ñoó: “Ko'oni ndo sa'á ta yó'o, xí'ín ndá'a rá, ta taó ndo rá sata vé'e noo íin naá, chí ñoó kúu noo ndei'í ñayuu xí'ín ndirá noo ná, ta kuchi tá'an no'o na”, kaá ra.

14 Ta viti, kana'á ndó ña kua'á nda'o ñayuu n̄i kana Ndios, tído cháá vá ná n̄i'í ña kaki na —kaá Jesús.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'án dao ta dátúú rá Jesús

15 Dá n̄i kee t̄a fariseo kua'an r̄a. Dá n̄i kasá'á rá ndátó'ón kue'é r̄a ndí kián kee ra, dá dátúú rá Jesús, dá ya'a na noo ká'an na.

16 Sa'á ñoó n̄i tanda'á rá dao ka t̄a xionoo xí'ín mií rá, xí'ín t̄a kúú kuendá Herodes kua'an r̄a noo nákaa Jesús. Tá n̄i sā r̄a, dá n̄i kaa r̄a xí'ín ná:

—Maestro, ná'á vá ndu'u ñ̄a kúú ní iin n̄a ndaa, ta dána'a ndaa ní íchi Ndios. Ta ko yu'ú ní ni iin tó'ón ñ̄ayuu, ta ko né'e ní tandíni ndá yoo kúú iin rá iin ñ̄ayuu, á mií ná kúú ná n̄a ndáȳa'i o koó.

17 Sa'á ñoó, ¿ndi kaá mií ní? ¿Á va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñó'o yo noó r̄a kúú kuendá César o koó? —kaá r̄a.

18 Tído n̄i kandāa va ini Jesús ñ̄a katóo r̄a dátúú ñ̄aá rá. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—¡T̄aa uu noo vá kúú ndó! ¿Ndiv̄a'a ndúkú ndó ñ̄a ya'i noo ká'in?

19 Tei tóo ndó iin d̄i'ón, tá'an ñ̄a chíya'i ndó sa'a ñó'o ndo, dá ná kande'á —kaá n̄a.

Dá n̄i x̄i'o tóo ra d̄i'ón k̄aa ñoó noo ná.

20 Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—¿Ndá na'áná kían ndá'a noo d̄i'ón yó'o? ¿Ta ndá kuu kían ndá'a nooán yó'o?

21 Dá n̄i kaa r̄a:

—Na'áná César kían xí'ín kuu rá.

Dá n̄i kaá Jesús xí'ín rá:

—Nak̄i'o ndó ñ̄a kúú ñ̄a'a César noo rá, tá dáá, ta nak̄i'o ndó ñ̄a kúú ñ̄a'a Ndios noo ná.

22 Tá n̄i seido'o ra ñ̄a dión n̄i ka'an n̄a, kúú n̄i naá vá iní r̄a. Dá n̄i dankoo ñ̄aá rá, dá n̄i n̄andió kuéi ra kua'an r̄a.

D̄i'a kua'an ñ̄a n̄i daná'a Jesús ñ̄a mīan ndaa nataka n̄a n̄i x̄i'i

23 Ta mií kuu dáá ñóó n̄i natuu yati ta'ani dao ta saduceo noo Jesús. Ta k̄o kándisa ta'on ra ña nataki na n̄i xi'i.

24 Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, di'a kaá iin ley n̄i taa Moisés: “Tá n̄i xi'i iin taa, ta ni iin de'e yíi ra k̄o ní sá io xí'ín ñadi'í ra, dá kían kánian naki'in ñaa ñani ra tanda'a ra xí'án, dá koo iin tayíi naki'in kuu ñani ra.”

25 Ta viti, n̄i sa ndei usa ñani ñoo yó'o. Ta kúu n̄i tandá'a ta kúu noó ñóó. Ta kúu n̄i xi'i va ra, ta k̄o ta'ón de'e yíi ra n̄i sa io xí'án. Sa'á ñóó n̄i tandá'a ñani ra xí'án.

26 Tído n̄i xi'i ta'ani ta kúu uu ñóó, ta k̄o ní sá io tuku de'e yíi ra xí'án. Ta k̄i'o dión ta'ani n̄i ndo'o ta kúu on̄i. Ta kúu ndin usa ñani ñóó n̄i ndo'o dión xí'ín ñá'a ñóó.

27 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i xi'i ta'ani mií ñá'a ñóó.

28 Sa'á ñóó, tá ná kasandaá kuu nataki na n̄i xi'i, ¿ndi káa iin taa ñóó kakuu yíi'an, ch̄i ndin usa va ra n̄i sa kuu yíi'an?

29 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—K̄o ná'a ta'on ndó ndí kían ká'an ndo, ch̄i k̄o kékuendá ta'on ndó ña ká'an tuti īi Ndios, ta k̄o nákon̄i ndo choon ká'ano ió noo ndá'a ná.

30 Ch̄i tá ná kasandaá kuu nataki ñayuu n̄i xi'i, o kóo ka ña tanda'a ná, ta o k̄i'o ka na de'e na tanda'a xí, dá ch̄i tát'on k̄i'o ndéi ángel induú, nda k̄i'o dión vá kande'i na.

31 Tído viti ná ko'in kasto'in xí'ín ndó ña mií'an nataki na n̄i xi'i. ¿Á k̄o óon ta'on ka'i ndó to'on n̄i ka'an mií Ndios, ch̄i di'a n̄i kaa na:

32 “Yu'u kúu Ndios noo Abraham, ta yu'u kúu Ndios noo Isaac, ta yu'u ta'ani kúu Ndios noo Jacob”? Dión n̄i kaa na, dá ch̄i k̄o kúu ta'on na

Ndios noó na n̄i xi'i, di'a noó na takí vá kúú ná Ndios, ch̄i ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo ná.

³³ Tá n̄i seídó'o ñayuu ñoó to'on n̄i daná'a Jesús, kúú n̄i naá vá iní na, ch̄i va'a nda'o n̄i ka'an na.

Yó'o n̄i daná'a Jesús ndi káa choon ndáya'i cháá ka n̄i sa'anda Ndios keeá

³⁴ Tá n̄i seídó'o ta fariseo ña n̄i tuú ta saduceo xí'ín ña dána'a ra n̄i kee Jesús, dá n̄i kasá'á rá ndátó'ón tá'an ra.

³⁵ Ta iin ta fariseo ñoó, tá'an ra ná'á va'a choon sa'ándá ley, roón kúú ra n̄i ndato'ón Jesús, dá korndodó ñaá rá, ta kaá ra:

³⁶ —Maestro, ¿ndi káa iin choon ndáya'i cháá ka noo choon n̄i sa'anda Ndios keeá?

³⁷ Dá n̄i kaa Jesús:

—“Kon̄i ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o ini ní'o ndo, xí'ín ndino'o ini míí ndó, ta xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo.”

³⁸ Ña yó'o kúú choon kúú noó, ña ndáya'i cháá ka n̄i sa'anda Ndios keeá.

³⁹ Ta ña kúú uu kían sa kí'in tá'an xí'ín ña yó'o, ch̄i di'a kaáan: “Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xí'ín ndó táto'on k̄i'o ndó'o ndó xí'ín míí ndó.”

⁴⁰ Ta ndi nduú choon yó'o kúú míí sa'a noo ndidaá ka choon sa'ándá ley, xí'ín ña n̄i ka'an profeta —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña dána'a Jesús sa'a Cristo, na dákaki ñaá

⁴¹ Ta ndíta tú'u īi vá ta fariseo. Dá n̄i ndato'ón ñaá Jesús:

⁴² —¿Ndi kaá ndo sa'á na kúú Cristo, na dákaki ñaá? ¿Ndá tein na ve'e kakuu na?

Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Tein n̄a ve'e rey David.

⁴³ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—¿Ndiva'a n̄i kaa rey David ña Cristo ñoó kúú mií sato'o n̄a, tá dáá? Ch̄i di'a n̄i kaa n̄a n̄i kee Espiritu īi Ndios:

⁴⁴ Di'a n̄i kaa sato'o yo Ndios xí'ín n̄a kúú sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u nda ná kasandaá kuu nataán ndí'ii ta xiní u'u ñaá t̄ixi sa'on.”

⁴⁵ Yó'o n̄i ka'an mií David ña sato'o n̄a kúú Cristo, sa'á ñoó, ¿ndiva'a ká'an ndo ña kii Cristo tein n̄a ve'e rey David, tá dáá? —kaá Jesús.

⁴⁶ Ta ni ko ín ta'on kándéé nandió né'e noó n̄i ka'an n̄a, ta ni ko ín ka ra ní chindaá noo ndato'on ñaá rá nda kuu dáá ñoó.

23

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'á ña kini kée ta dána'a ley xí'ín sa'á ña kini kée ta fariseo

¹ Dá n̄i ka'an Jesús xí'ín ñayuu ñoó, ta n̄i ka'an ta'ani na xí'ín ta xionoo xí'ín ná, ta kaá n̄a:

² —Tá'an ta dána'a ley xí'ín ta fariseo n̄i tiin ra choon ña nakani ra ndi kóni kaa choon sa'ándá ley Moisés.

³ Sa'á ñoó natiin va'a ndó ndidaá ña'a ká'an ra, ta koo ini ndo kueídó'o ndoan, ta kee ndoan. Tído o sa kée ndó táto'on k̄i'o kée ra, dá ch̄i va'ará dána'a ra ley, tído ko kée ta'on ra choon sa'ándáan.

⁴ Ta kuá'a nda'o choon kuách̄i sa'ándá ra noó ñayuu, ta ch̄ikodó rá ña vee dokoo ná, tído ni lú'u ko nátuu ndá'a mií rá chindeé ñaá rá xí'án.

⁵ Tá kua'an ra kée ra ña va'a, ta ndúkú rá kee ra ña noo ndidaá ñayuu, dá ná koni n̄a ña kée ra. Ta káva'a ná'ano ra noo ñó'o tuti īi Ndios né'e ra

xíonoo ra, ta kátoó rā koo nánī ndíkī dá'ón karkuei yú'u kotó rā.

⁶ Ta kátoó rā kandeī ra noo téjī kúú noó noo ndéi tā ndáya'i sásá'an ra noo ió víko. Ta ini ve'e noo ndítútí nā ñoo rā, kátoó rā kandeī ra téjī ndíta mií noó.

⁷ Ta kátoó rā ñā ndidaá ñayuu ná ka'an ndisá'án xí'ín rá noo xíonoo ra noo yá'i, ta kátoó rā ñā ka'an nā xí'ín rá, “Maestro, maestro.”

⁸ 'Tído ndo'ó, ná dá'a ni konó ndó chinaní ná ndo'ó maestro, dá chī iin tó'ón vá kúú maestro ndo, ta noón kúú Cristo, ta sava'a ñani oon va kúú ndidaá ndó.

⁹ Ta o sá ká'an ndo tatá xí'ín ni iin ñayuu, chī iin tó'ón dinī vá kúú tatá ndo, ta noón kúú nā ió nda induú.

¹⁰ Ta ná dá'a ni konó ndó ka'an nā sato'o xí'ín ndó, dá chī iin tó'ón dinī vá kúú sato'o ndo, ta noón kúú Cristo.

¹¹ Ta nā kúú noó noo ndo, noón kúú nā kánian koni kuáchī di'a noo ndo.

¹² Dá chī nā chíndaya'i mií, noón di'a kúú nā kandoo nóo. Ta nā kénóo mií, noón di'a kúú nā kandaya'i kee Ndios.

¹³ 'Tído, ¡nda'í kúú ví ndo'ó, tā dána'a ley, xí'ín ndo'ó, tā fariseo! ¡Ndo'ó kúú taa uū noo! Dá chī sadí ndo noó ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta ni ko ndúkú míí ndó ñā ndu'u ndó, di'a kétéin ndó noó nā kónī ndu'u tixi ndá'a ná.

¹⁴ ¡Nda'í kúú ví ndo'ó, tā dána'a ley, xí'ín ndo'ó, tā fariseo! ¡Ndo'ó kúú taa uū noo! Dá chī koku'u ndó ve'e nā kuáan kí'in kuí'íná ndó ñā né'e va'a na. Ta sa'á ñā kónī ndo ñā chindaya'i ñayuu ndo'ó,

sa'á ñoó na'á nda'o xíka ta'í ndo. Ta sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó ndo'o nani cháá ka nio ndo.

15 ¡Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ¡Ndo'ó kúu ta u u noo! Dá chī kua'an ndo iin ka xoo taño'o, ta xionoo ndó iin ní kúu xián, dá kandeé ndó kándisa iin ñayuu to'on kī'o kándisa mií ndó. Tá ñi kandeé ndó xí'ín ná, dá ndée ñaá ndó u u cháá ka ví ndéé de'e indayá o duú mií ndó.

16 '¡Nda'í kúu ví ndó, chī tūn ndaa ndo ñayuu va'ará ko túu noo ndo! Chī kaá ndo ña tá ná nachina'á ná ve'e ño'o ká'ano yó, dá kīan ko xínño'ó ná kee na noo ñi ka'an na. Tído tá ná nachina'á ná oro ño'o ve'e ño'o, dá kīan kánian dáxinkoo na noo ñi ka'an na, kaá ndo'ó.

17 ¡Ta xixi, ta ko túu noo kúu ndó! ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ndáya'i cháá ka ve'e ño'o ñoó o duú oro ño'o inian, dá chī mií ve'e ño'o kedaá xí'ín oro, sa'á ñoó kíán ña ij?

18 Ta kaá ta'ani ndó ña tá ná nachina'á ná noo náa noo dóko ná ña'a noo Ndios, dá kīan ko xínño'ó ná kee na noo ñi ka'an na. Tído tá ná nachina'á ná ña ñi dokó ná, dá kīan kánian dáxinkoo na noo ñi ka'an na, kaá ndo.

19 ¡Ta xixi, ta ko túu noo kúu ndó! ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ndáya'i cháá ka noo náa ñoó o duú ña'a ñi dokó ná, dá chī noo náa kīan kedaá xí'ín ña ñi dokó ná, sa'á ñoó kíán ña ij?

20 Dá chī na náchina'á noo náa, noón kúu na náchina'á mián xí'ín ndidaá ña'a ñi dokó ná kándodó nooán.

21 Ta dión ní, na náchina'á ve'e ño'o, náchina'á ná mián, ta nda Ndios náchina'á ná, chī mií ná kúu na ió ñoó.

22 Ta na náchina'á induú, noón kúu na náchina'á

noo téi noo ío Ndios dándáki na, ta náchina'á ta'ani na na ío noo téi ñóo.

²³ '¡Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ¡Ndo'ó kúu ta u u noo! Chì xí'o ndó noo Ndios uxí ndu'ú mīno noo iin iin ciento ndu'ú ña kána noñó'o ndo, ta dión ta'ani kée ndó xí'ín yuku anís xí'ín yuku camino viti, tído dánkoo xoo ndó ña kee ndó choon ndáya'i cháa ka sa'ándá ley, dá chī kō kée ndó ña ndaa, ta kō kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, ta kō kándéé ini ndo Ndios. Ña yó'o kían kánian kee ndó, tído ná dá'a ni dánkoo xoo ndó ña doko ndo ña'a noo Ndios.

²⁴ ¡Ta ndáka ñayuu kúu ndó, tído kō túu ta'on noo ndo! Chì ndí'i ini ndo dáxixi ndó takuíí, dá ná o yá'a tikaon ini ra, tído ni kuendá kō xí'o ndó kokó ndó camello nákaa ini takuíí xí'i ndó.

²⁵ '¡Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo! ¡Ndo'ó kúu ta u u noo! Chì nákata ndó sava'a sata óon va vaso, xí'ín sata ko'o, tído kándoo yakó vá inían. Dión ta'ani kée ndó xí'ín mií ndó, dá chī kúu ndó ñayuu kuí'íná, xí'ín ñayuu mañá.

²⁶ ¡Ndo'ó kúu ta fariseo kō túu noo! Dinñó'ó ka nduvii ndó ini vaso xí'ín ini ko'o, dá kían kandoo vii ta'ani sataán.

²⁷ '¡Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo xaan! ¡Ndo'ó kúu ta u u noo! Chì kúu ndó tát'o'n náo ndii, ña luu nī nake'i kuxí. Luu ná'a sataán, tído ndino'o lásá ndii xí'ín koño tejí'í ñó'o inían.

²⁸ Dión ta'ani ndó'o ndo'ó, dá chī miían ndaa kée ndó mií ndó ña kúu ndó ñayuu ndaa noo ñayuu, tído kómí ndó iin níó to'ón, iin níó kátoó kee ña kini.

²⁹ '¡Nda'í kúu ví ndo'ó, ta dána'a ley, xí'ín ndo'ó, ta fariseo xaan! ¡Ndo'ó kúu ta u u noo! Chì káva'a

ndó náo saá kaño'o lásá profeta n̄i sa ndei sa na'á, ta ndúvii ndó noo ñó'o lásá na n̄i sa kuu ta ndaa,

³⁰ ta kaá ndo ká'an ndo: “Tá n̄i sa ndei yó tiempo n̄i sa ndei na yatá ve'e yó, o kí'in tá'an ta'on yó xí'in ná kat̄i yó nij̄ na n̄i sa kuu profeta, ní kúu”, kaá ndo.

³¹ Ta sa'á ña kaá ndo dión, mií vá ndó xí'o kuendá sa'a mií ndó ña kúu ndó de'e na n̄i sa'ání profeta.

³² Sa'á ñoo ndo'ó kúu ra dáxinkoo choon n̄i kee na yatá ve'e ndó xí'in profeta.

³³ ¡Koo vá kúu ndo'ó, na ndéi tiempo viti, chí de'e rí kúu ndó! ¿Ndi koo káki ndó, dá o kó'on ndo ndo'o ní o ndo indayá, ká'án ndó?

³⁴ Viti, dá ko'in tanda'í dao ka profeta, xí'in ta ndichí, xí'in ta dána'a noo ndo. Tído ndakuei ndó ka'ání ndó dao na, ta dao ka na chirkuei ndó ndika cruz, ta dao ka na kani ndó ini ve'e noo ndítútí ndó. Ta ñoo yó'o, ñoo káa karkuei ñaá ndó kanoo ndó kendava'a ndó xí'in ná.

³⁵ Dión, dá kandio ndó sa'á nij̄ ndidaá na n̄i sa ndita ndaa xí'in Ndios, na n̄i sa'ání na ve'e ndó, nda Abel, xí'in ndidaá ka ta ndaa n̄i sa ndei nda tiempo n̄i sa io Zacarías, de'e Berequías. Ta yó'o kúu ra n̄i sa'ání na ve'e ndó yé'é ño'o noo kúu noo náa noo dóko ta duti ña'a noo Ndios.

³⁶ Ta ná ka'an ndaaí xí'in ndó ña ndidaá ñayuu ndéi tiempo viti ndo'o ní o ná sa'a ndidaá ña kini yó'o.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndei'i Jesús sa'a ñoo Jerusalén

³⁷ ¡Na ñoo Jerusalén, na ñoo Jerusalén, ndo'ó kúu na sa'ání profeta, ta chíyúu ndó na tánda'á Ndios vei kasto'on xí'in ndó! ¡Ndidaá ví ta'ándá n̄i ka'án yu'u ña kían nditútí ndo'ó tát'on kí'o kée iin tiñoó

ndítútí rí de'e kuálí rí nátaán va'a rí tii ndixi rí!
Tído kọ ní xín ta'on ndó'ó.

³⁸ Sa'á ñóó kandọo íí ve'e ndó viti,

³⁹ dá chí ká'in xí'in ndó ña ọ kọní kọ ndó'ó yu'u
nda rá ná kasandaá kuu kaa ndọ, “Na ká'ano kúú
na veí xí'in choon Ndios, na kúú sato'o yọ” —kaá
Jesús.

24

*Kástọ'on Jesús ndí kían koo, dá naá ve'e ñọ'o
ká'ano*

¹ Dá nì keta Jesús yé'é ñọ'o ká'ano ñóó kua'an na.
Dá nì natuu yati ọa xionoo xí'in ná. Dá nì daná'a
ndá'a rá ve'e ñọ'o ká'ano, ña ñóchí nda'o ndaa yuu
nì kava'an.

² Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—ǎ ñóchí nda'o kaa ve'e ñọ'o ká'ano kaa, xini
ndọ? Miian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ni iin tó'ón
yuu kaa ọ kándọo kandodó tá'an, chí koon ndi'i
vaan —kaá na.

*Kástọ'on Jesús xí'in ọa xionoo xí'in ná ndí kían koo,
dá naá ñayúú yó'o*

³ Dá nì sa kọo Jesús dinì yúku naní Olivos. Dá nì
natuu yati ọa xionoo xí'in ná. Dá nì ndato'ón xoo
ñaá rá, ta kaá ra:

—Kástọ'on ní xí'in ndu'u, ǎnda oon koo dión, ta
ndí kían koo tá nandió kọo tuku ní kii ní ñayúú
yó'o? Ta, ǎndí kían koo tá sa kua'an kasandaá kuu
noo ndí'i?

⁴ Dá nì kaa Jesús xí'in rá:

—Kandaa ndọ mií ndó, dá ná ọ danda'í ñaá ni iin
tó'ón ñayuu,

5 dá chi kua'á nda'o taa kasaá, ta kechóon ra kuu yú'u, ta kaa ra: “Yu'u kúú Cristo, na dáka*k*i ñaá”, ta kandeé rá dánda'í ra kua'á nda'o ñayuu.

6 Tá ni kandaa ini ndo ña sa'aní tá'an iin ñoo xí'ín iin ka ñoo, ta ni ni'i tó'on ndó ña naá tá'an dao ka ñoo ño'o xíká, tído ná dá'a ni yú'ú ndo, dá chi ki'o dión káni vaan koo, tído ko ña'a ta'on kasandaá kuu noo ndi'i.

7 'Ch*í* ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao ka nación, ta naá tá'an ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. Ta yó'o rá yó'o va kasá'á koo tama, ta yó'o rá yó'o ta'ani kasá'á ni' nda'o taan.

8 Tá ni kasá'á kúu dión, dá kían kana'á ndó ña sa ni kasá'á vá tandó'ó ndo'o ñayuu ndéi ñayú yó'o.

9 'Ta nak*i*'o na ndo'ó noo nda'a ta né'e choon, dá kendava'a ra xí'ín ndó, ta ka'aní rá ndo'ó. Ta koni u'u ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúú ndó kuenda yú'u.

10 Ta kua'á nda'o ñayuu dánkoo ña kándísa na yú'u tiempo daá ñoó, ta kasá'á ná dikó tá'an na noo ta né'e choon, ta koni u'u tá'an mií ná.

11 Ta kua'á nda'o profeta to'ón ndakuei, ta kandeé rá dánda'í ra kua'á nda'o ñayuu.

12 Ta sa'á ña ni ndukini cháá ka ñayuu, sa'á ñoo o kú'u ka ini sát'an na sa'a ná, ta o kóni ka na Ndios.

13 Tído ndidaá na ni xi'o ndeé ini ni sa ndita ndaa xí'ín nda noo ndi'i kuií, noón kúú na ni'í ña kak*i* na.

14 Ta miían dána'a na kúú ñayuu*i* to'on va'a ña ká'an sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi nda'a Ndios iin ní kúú ñayú yó'o, dá kían kueídó'o ñayuu ndéi ndidaá tá'an ñoo sa'a ña, nda daá ví, dá kasandaá kuu noo ndi'i.

15 'Tá n̄i xini ndo ña ió ña kini, ña dáyako noo kúu noó īi ini ve'e ño'o ká'ano yo, tá'an ña n̄i ka'an profeta Daniel sa'a —ndo'ó, na ká'i to'on yó'o, nata'í iní ndo sa'án, dá kandaa ini ndo—,

16 dá kían ndidaá na ndéi chí Judea ná kuino kíi ná ko'on na din̄i yúku.

17 Ta na kándodó din̄i vé'e kuu dáá ñóó, ko kánian ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a na kane'e na ko'on na.

18 Dá ri na ño'o yúku, ko kánian nandió kuéi na no'o na naki'in na kotó na.

19 Tído nda'í kúu ví na ñá'a ño'o de'e. Ta nda'í kúu ta'ani ví na ndéi taleé chíchí kuu dáá ñóó.

20 Kaka ndo ña man̄i noo Ndios, dá ná dá'a ni ndo'o ndó dión tein yo v̄ixi, ni tein kuu nani'̄i ndé̄e yo.

21 'Ch̄i kuu dáá ñóó kakuu iin kuu noo ndo'o naní nío ñayuu. Ch̄i nda n̄i kasá'á vá sa'a ñayuu, ta nda viti ko óon ndo'o ñayuu tát'o'on k̄i'o ndo'o na tein kuu dáá ñóó. Ta ni iin kuu o koo ka dión.

22 Tído tá ko ní ch̄ituu Ndios t̄andó'ó vej̄i koo tein kuu dáá ñóó, dá kían ndi'i va ñayuu ñoó naá. Tído sa'á ña kú'u ini Ndios sa'á ñayuu n̄i kaxi mií ná, sa'á ñoó ch̄ituu na t̄andó'ó koo tein kuu dáá ñóó.

23 'Sa'á ñoó tá kaa dao ñayuu xí'in ndó: “Kande'é ndó, yó'o nákaa Cristo, na dákaiki ñaá”, o tá kaa na xí'in ndó “Kande'é ndó, ch̄i káa nákaa na”, ná dá'a ni kandísa ndó.

24 Ch̄i ndakuei dao t̄a to'ón, ta kaa ra ña mií rá kúu Cristo. Ta ndakuei ta'ani profeta to'ón. Ta kee ra ña ndato, xí'in ña ná'ano, ta k̄i'o dión kee ra, dá kandeé rá danda'í ra ñayuu, ta kúu nda ñayuu n̄i kaxi mií Ndios ndukú rá danda'í ra.

25 Sa n̄i datí'ai ndo'ó tá ko ñá'a koo dión.

26 Sa'á ñoó tá kaa nā xí'ín ndó: “Kua'án ndo kande'é ndó, chī nákaa nā kúú Cristo noo kúú yukú ichí káa”, ná dá'a ni ko'on ndo. Ta tá kaa nā xí'ín ndó: “Ini ve'e káa nákaa nā”, ná dá'a ni kandía ndó noó ka'an nā.

27 Dá chī tát'o on kī'o xini ndo sá nduta noo xino ndindii, ta kasandaá naye'e nda noó nī keta ña, kī'o dión koo tá nandió koo nā nī nduu ta ñayuú yó'o kasaá nā.

28 Dá chī ndeí kúú mií vá noo kándu'u ndii, ñoó nditúti tiyokó ñó'ó.

Nandió koo ndisa Jesús ñayuú yó'o

29 'Ta mií hora nī ndi'i nī sa io ndidaá kúú tandó'ó tein kuú dáá ñóó, dá nákuuin naá noó ndindii, ta ni yoo ka o tóon. Dá kwei tiñoó ñó'o ndá induú káa, ta kidi ni'ini ndidaá ña'a ná'ano ñó'o induú.

30 Dá koo ña ndato chí induú, ña ná'a ña sa vei nā nī nduu ta ñayuú yó'o. Ta nda'í nda'o kuaki ñayuu ndeí iin rá iin ñoo ñó'o ñayuú yó'o, chī koni nā ña vei nā nī nduu ta ñayuú yó'o tein viko, ta ndato naye'e ndaa noo kii na xí'ín ndidaá choon kómí ná.

31 Ta ka'anda nā choon noo ángel vei xí'ín ná xí'ín tachī trompeta, dá ko'on nā nditúti ná ndidaá kúú ñayuu nī kaxi mií ná ndeí ndin komi xoo tachī, dá náta'an nā ndidaá tá'an xoo nditúti ñaá ná.

32 'Kane'e ndó kuendá tát'o on kī'o kée taño'ó. Tá nī nduyúta noo ra, ta vei nóma yúta kuálí ra, kúú sa ná'á vá yó ña sa nī kuyati yoo koon dai.

33 Ta dión ta'ani, tá nī xini ndo kúú ndidaá tandó'ó yó'o, dá kían kana'á ndó ña sa nī kuyati kuú nandió kooi kasaai.

34 'Miían ndaa kuiti ká'in xí'in ndó ña o kuú ta'on ñayuu ndéi tiempo daá nda ná koo ndidaá ña yó'o.

35 Induú káa xí'in noño'o yó'o naá váán, tído to'on ká'in, o yá'a ta'an vaan.

36 'Tído ko ín ta'on ná'á ndá kuú kakian o ndá hora kooan, ta ni ángel ndéi induú ko ná'á. Sava'a iin tó'on dinj mii vá tatá Ndios kúu na ná'á.

37 'Ta tát'on k'i'o ni sa kee ñayuu tiempo Noé, k'i'o dión ta'ani kee na kuú nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuú yó'o kasaá na.

38 Dá chi tá ko ñá'a kasá'a koon dai déen, ndéi ñayuu sásá'an na, ta ndéi na xí'i na, ta ndéi na tánda'a ná, ta ndéi na dárnda'a ná de'e na nda rá ni kasandaá kuú ni ndu'u Noé ini barco.

39 Ta ko ní xi'o ta'on ñayuu ñoo kuenda nda ni kasá'a dai déen koon ra. Ta kúu ni xi'i ndi'i va na ni kee rá. Ta dión ta'ani koo tá ná nandió koo tuku na ni nduu taa ñayuú yó'o kasaá na.

40 'Tein kuú dáá ñoo kaño'o uu taa kechóon ra yúku. Iin ra naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka ra kandoo.

41 Ta tein kuú dáá ñoo ta'ani kaño'o uu na ñá'a ndiko na. Iin na naki'in Ndios kane'e na ko'on na, ta iin ka na kandoo.

42 Sa'á ñoo kaño'o ini ndo, chi ko ná'á ta'on ndó ndá oon nandió koo tuku sato'o ndo kasaá na.

43 'Ta kana'á ndó ña tá ná kandaá ini sato'o ve'e ndá hora kasaá ta kuí'íná ve'e ra, dá kían kandeí nduu ra kandaá raán, ta o kónó ta'on ra ku'u ta kuí'íná ki'in kuí'íná rá ña'a ñó'o ve'e ra.

44 Sa'á ñoo kandeí nduu ta'ani mii ndó, chi mii hora ko ndáti va ndó, dá nandió koo na ni nduu taa ñayuú yó'o kasaá na.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin ta kéchóon va'a xí'ín iin ta kọ kéchóon va'a

⁴⁵ '¿Ndá yoo kúú iin ta kéchóon ndaa, iin taa ndísá'ano, ká'án ndó? Roon kúú ra chikani na kúú sato'o ra ka'anda ra choon noo dao ka ta kéchóon ve'e na, dá kị'o ra ña'a kasá'an dao ka ta kéchóon ñóó.

⁴⁶ Ndiká'án ví ta kéchóon ñóó tá ná ndusaa sato'o ra natiin ñáá ná kée ra choon ni ta'anda noo rá.

⁴⁷ Miiñan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kị'o sato'o ra choon ká'ano cháá ka noo rá ña dándáki ra ndidaa ña va'a ió noo ná.

⁴⁸ Tído tá ná kakuu ra iin ta kéchóon kini, dá kían nakani ini ra ña yó'o: “Kueé vá ndusaa sato'i”,

⁴⁹ ta kasá'á rá kani ra ta kéchóon dáó xí'ín rá, ta kasá'á rá kasá'an ra, ta kasá'á rá ko'o ra xí'ín ta xí'i,

⁵⁰ ta kúú ndusaa sato'o ta kéchóon ñóó mií kuu kọ ndáti ra, ta mií hora kọ ná'á rá.

⁵¹ Ta kúú dándó'o naní na níó rá, ta chikaa ñáá ná noo ñó'o ñayuu uu noo, ta ñóó kuaki ra xí'ín ndirá noo rá, ta ñóó kuchi tá'an no'o ra.

25

Dì'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a uxị tadi'í tákí

¹ 'Tátó'on ni ndo'o uxị takuáchí dì'í tákí, kị'o dión koo tá kasaa Ndios dándáki na ñayuu na. Iin rá iin takuáchí dì'í ñóó ni ki'in candil xí, dá ni kee xi kua'an xi natiin xi ta kúú tonọ.

² Ta o'on takuáchí dì'í ñóó kúú ta kaon ini, ta o'on ka xi ñóó kúú takuáchí dì'í oon nda'o ini.

³ Takuáchí dì'í oon ini ñóó ni ki'in xi candil xí né'e xi kua'an xi, tído kọ ní kí'in xi cháá ka sítí kane'e xi ko'on xi.

4 Tído takuáchí di'í kaon ini ñóó n̄i ketí'a xi n̄i dakútí xí t̄indo'o xí xí'ín sití né'e xi kua'an x̄i xí'ín candil xí.

5 Ta sa'á ña n̄i kuee tonō ñóó, sa'á ñóó n̄i kasáa ña ma'ánó noo xí, ta kúú n̄i naá iní x̄i n̄i kidí x̄i.

6 Ta n̄i kudao ñóó, dá n̄i kayu'ú iin taa: “Sa vei va tonō. Ndakuei ndó natiin ndó ra.”

7 Dá n̄i ndakuei ndidaá takuáchí di'í tákí ñóó, dá n̄i kenduu x̄i candil xí.

8 Dá n̄i kaa takuáchí di'í oon ini ñóó xí'ín ra kaon ini: “Tei ndó cháá sití nani'i ndú, dá ch̄i sa kua'an nda'o ñó'o candil ndu'u”, kaá x̄i.

9 Dá n̄i kaa takuáchí di'í kaon ini ñóó: “Oon ni ví o keta ta'on sití ndu tá ná kechóon ndi'i yó ra. Sa'á ñóó va'a kaan kua'án ndo kuiin ndó ra noo na díkó rá kechóon ndó”, kaá x̄i.

10 Tído xian nani kua'an takuáchí di'í oon ini ñóó kuiin xi sití, kúú n̄i kasáa vá tonō ñóó. Dá n̄i ku'u takuáchí di'í ndéi nduu ñóó xí'ín tonō ini ve'e noo ió víko. Dá n̄i sadi na yé'é.

11 N̄i ndi'i, dá n̄i ndisáa dao ka takuáchí di'í ñóó, dá kaá x̄i: “Tatá, tatá, konó ní yé'é ná ku'u ndu víko.”

12 Dá n̄i kaa tonō ñóó xí'ín xí: “Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ko ná'á ta'on yu'u ndá yoo kúú ndo'ó”, n̄i kaa ra.

13 Sa'á ñóó kaño'o ini ndo, dá ch̄i ko ná'á ta'on ndó ndá kuu o ndá hora nandío koo na n̄i nduu taa ñayuu yó'o kasaa na —kaa Jesús.

Yó'o dána'a Jesús sa'a iin taa n̄i x̄i'o di'ón noo ta kéchóon noo rá

14 Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Tátō'on k̄i'o dándáki Ndios ñayuu na kíán tátō'on n̄i kee iin taa n̄i kana kua'an x̄iká. Tído tá

ko ñá'a ko'on ra, dá n̄i kana ra t̄aa kéchóon noo rá. Dá n̄i x̄i'o ra d̄i'ón noo rá, dá n̄á naka'án nda'i ra x̄i'án.

15 Ta noo iin ra n̄i x̄i'o ra o'on d̄i'ón ndáya'i, ta noo iin ka ra n̄i x̄i'o ra uuan, ta noo iin ka ra n̄i x̄i'o ra iian. Dá chí t̄átó'on k̄i'o kaon va ra n̄i n̄i'í ráan. Ndi'i, dá n̄i kee ra kua'an x̄iká rá.

16 Dá n̄i kee t̄aa n̄i n̄i'í o'on d̄i'ón ñoó kua'an ra naka'án nda'i ráan. Ta n̄i k̄andee rá n̄i nanóo o'on ka d̄i'ón sataán.

17 Ta dión ta'ani n̄i kee t̄aa n̄i n̄i'í uu d̄i'ón ñoó. N̄i k̄andee rá n̄i nanóo uu ka d̄i'ón sataán.

18 Tído t̄a n̄i n̄i'í iin tó'ón d̄i'ón ñoó, roón kúu ra n̄i sa'an n̄i kaan iin yáí noñó'o, ta ñoó n̄i chikáa de'é ra d̄i'ón sato'o ra.

19 'Tá n̄i ya'a kua'á nda'o tiempo, dá n̄i ndisáa sato'o t̄a kéchóon ñoó. Dá n̄i kana ñáá rá, dá n̄i ndekuendá ra x̄i'ín iin rá iin ra.

20 Dá n̄i kasáa dinñó'ó t̄aa n̄i n̄i'í o'on d̄i'ón ñoó. Ta kúu né'e ra o'on ka d̄i'ón, ta kaá ra: "Tatá, n̄i x̄i'o ní o'on d̄i'ón nooí. Ta yó'o ióan x̄i'ín o'on ka d̄i'ón n̄i n̄i'í sataán", kaá ra.

21 Dá n̄i kaa sato'o ra x̄i'ín rá: "Va'a nda'o n̄i keeón. Yo'ó kúu iin t̄a kéchóon va'a, iin ra kéchóon ndaa. Iin t̄aa ndaa n̄i sa kuu yo'ó noo choon ló'o n̄i x̄i'oi nooon, ta viti ko'in k̄i'oi iin choon ndáya'i cháá ka nooon. Kua'án ku'u koo dijon x̄i'ín sato'on viti", kaá ra.

22 'Dá n̄i kasáa ta'ani t̄aa n̄i n̄i'í uu d̄i'ón ñoó, dá n̄i kaa ra: "Tatá, uu d̄i'ón n̄i x̄i'o ní nooí. Ta yó'o ióan x̄i'ín uu ka d̄i'ón n̄i n̄i'í sataán", kaá ra.

23 Dá n̄i kaa sato'o ra: "Va'a nda'o n̄i keeón. Yo'ó kúu iin t̄a kéchóon va'a, iin ra kéchóon ndaa. Iin t̄aa ndaa n̄i sa kuu yo'ó noo choon ló'o n̄i x̄i'oi nooon,

ta viti ko'in k'i'oi iin choon ndáya'i cháá ka nooon. Kua'án ku'u koo dijon xí'ín sato'on viti", kaá ra.

24 'Tído tá nì kasáa ta'ani taa nì nì'ì iin di'ón ñóó, dá nì kaa ra: "Tatá, ná'í ña kúú ní iin taa tondó, ta dákée ní noó ko ní xítì ní, ta dátaká ní ña'a noo ko ní satá ní nonián.

25 Sa'á ñóó nì yu'íj, ta nì sa'in nì chide'íj di'ón ní tixi ñó'ó. Jó'on, yó'o ió ña kúú di'ón ní", nì kaa ra.

26 Dá nì kaa sato'o ra xí'ín rá: "Yo'ó kúú iin ta kéchóon kini, iin ta kéchóon dúsá. Sa ná'á vá yo'ó ña kúú yu'u ta tondó, ña dákéei noó ko ní xítii, ta dátaká yu'u ña'a noó ko ní satá nì nonián.

27 Sa'á ñóó, ¿ndiva'a ko ní sá'on chikaaon di'ón yu'u banco, dá ná koo cháá sataán nani ndusaai?", kaá ra.

28 'Dá nì kaa ra xí'ín dao ka ra: "Kuió ndaa ndo di'ón né'e taa xaan, ta k'i'o ndóan noó ra kómí uxí di'ón xaan.

29 Dá chì nà sa ió ña'a noo, noón kúú nà nì'ì cháá kaan. Ta nà koó ña'a noo, di'a dítá ná lú'u ña kómí ná.

30 Ta chikaa ndo ta ko chóon xaan noo iin naá sata vé'e. Káa kúú noo kuaki ra xí'ín ndirá noo ra, ta kuchi tá'an no'o ra."

Di'a koo tá ná kasaa Jesús keyíko nà sa'a nà ndéi ñayúú yó'o

31 'Tá ná nandió koó tuku nà nì nduu taa ñayúú yó'o kasaa nà, ndato naye'e ndaa kii na xí'ín ndidaá ángel kéchóon noo ná, dá kakoo na noo téi ndato naye'e noo dándáki na,

32 dá nakujta ñayuu ndéi ndidaá tá'an ñoo noo ná, dá kasá'á ná taó xóo na iin rá iin ñayuu ñóó táto'on kée taa taó xóo ra léko tein kítì.

33 Ta ná chikata na kirí kúú léko xoo kuá'a na, ta xoo íti na ná chikata na kirí kúú kítí.

34 Dá kaa na kúú rey ñóó xí'ín na ndíta xoo kuá'a na: “Nakíi ndo'ó, na n̄i kemáni tatáí, chí ndo'ó kúú na n̄i ni'í tá'í kandeí ndó noo dándáki yu'u, ña kían sa daá ío nduu kandeí ndó nda míí sa'a ñayuu.

35 Dá chí tá n̄i kuikoi, ta n̄i xí'o ndó ña'a n̄i sasá'in; tá n̄i ichi inii, ta n̄i xí'o ndó takuíí n̄i xi'ii; tá n̄i xionoo nda'aví, ta n̄i nakuaka va'a ndó yu'u n̄i sa ioi ve'e ndó;

36 tá n̄i sa kaa vichíí, dá n̄i xí'o ndó dá'on n̄i sa ndixii; tá n̄i sa kú'í n̄i sa ndo n̄i xito ni'ini ndó yu'u; tá n̄i sa kái ve'e kaa, dá n̄i sa ta'ani ndó n̄i ka'an ni'ini ndó noo nákaai”, kaa rey ñóó.

37 Dá kaa na kúú ñayuu ndaa ñóó xí'ín ná: “Tatá, ¿ndá oon n̄i xini ndu míí ní ña kuíko ní, dá n̄i xí'o ndu ña'a n̄i sasá'an ní? Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu míí ní ña íchi ini ní, dá n̄i xí'o ndu takuíí n̄i xi'í ní?”

38 Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu míí ní ña xionoo nda'í ní, dá n̄i nakuaka va'a ndu míí ní? Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu míí ní kaa vichí ní, dá n̄i xí'o ndu dá'on n̄i sa ndixí ní?”

39 Ta, ¿ndá oon n̄i xini ndu ña sa kú'u míí ní o n̄i sa káa ní ve'e kaa, dá n̄i sa ndu n̄i xito ni'ini ndu míí ní?”, kaa na.

40 Dá kaá rey ñóó xí'ín ná: “Miián ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa'á ña n̄i kee ndó dión xí'ín na kúú ñani, na kuálí cháá ka yó'o, sa'á ñoó kéei kuendá ña míí yu'u n̄i kee ndó dión xí'ín.”

41 Dá kaa na xí'ín na ndíta xoo íti na ñóó: “Kuxoo ndó noóí, ndo'ó na kúú ñayuu kini. Kua'an ndo kaño'o ndó tein ño'ó ita, ña ni kuu o ndá'o, noo sa daá ío nduu kaka ña u'u xí'ín ndidaá ña kini kéchón noón.

⁴² Dá chi sa kuikoi, ta ko ní xi'o ta'on ndó ña'a kasá'in; n̄i sa íchi inii, ta ko ní xi'o ta'on ndó takuii ko'i;

⁴³ n̄i xionoo nda'ávii, ta ko ní nákuaka va'a ndó yu'u, n̄i sa kaa vichíi, ta ko ní xi'o ta'on ndó dá'on kandixii, n̄i sa kú'i, ta n̄i sa káa ve'e kaa, ta ko ní saá ta'on ndó koto ni'ini ndó yu'u", kaa na.

⁴⁴ Dá kaa na ndíta xoo íti na: "Tatá, ¿ndá oon n̄i xini ndu'u mií ní ña n̄i kuiko ní, ña n̄i ichi ini ní, ña n̄i xionoo nda'í ní, ña sa kaa vichí ní, ña sa kú'u ní, ña sa káa ní ve'e kaa, ta ko ní saá ndu koto ni'ini ndu mií ní?", kaa na.

⁴⁵ Dá kaa rey ñoo xí'ín ná: "Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña sa'á ña ko ní kée ndó dión xí'ín na kúu ñani, na kuálí cháa ka yó'o, sa'á ñoo kéei kuendá ña nda yu'u ko ní ku'u ini ndo sa'a", kaa na xí'ín ná.

⁴⁶ Sa'á ñoo ndidaá ñayuu kinni ñoo ko'on ndo'o nio ndidaá tá'an ku, ta ndidaá ñayuu ndaa ñoo n̄i'í ña kataki chíchí ná.

26

Yó'o n̄i ndató'on kue'é ta né'e choon ndi kee ra, dá tiin ra Jesús

¹ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an Jesús ndidaá to'on yó'o, dá n̄i kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná:

² —Sa ná'á vá ndó ña kamanii uu ka ku, dá koo víko pascua, dá naki'o ra na n̄i nduu ta ñayuu yó'o noo ndá'a ta xini u'u ñaá, dá chirkaa ñaá rá ndika cruz —kaá na.

³ Daá ñoo n̄i nataka ndidaá ta duti saku'a xí'ín ta dána'a ley xí'ín ta sá'ano ñoo ñoo yé'é ve'e ta duti kúu noo naní Caifás.

⁴ Ta ñoo ñi ndató'ón mañá ra ndi koo kee ra, dá tiin ndakána ra Jesús, dá ka'ání ñaa rá,

⁵ ta kaá ra:

—Ná dá'a ni tiin yó ra tein víko, dá chi ndakuei ñayuu nakuina vaá na ki'in na sa'a rá.

Dí'a ñi kuu tá ñi kuei iin ñá'a ndutá támi sá'an diní Jesús

⁶ Tá nákaa Jesús ñoo Betania noo kúu ve'e Simón, tá'an ra ñi sa ndo'o kue'e té'i,

⁷ dá ñi kasáa iin ñá'a noo nákaa na ñoo, ta né'an iin tindo'o ñi kava'a xí'in yuu díon naní alabastro. Ta ñi chitián ñó'o ndutá támi sá'an, ta ndutá ya'i nda'o kúu rá. Ta kúu ñi kuei ndi'an ra diní Jesús noo ío na mesa.

⁸ Tá ñi xini taa xionoo xí'in ná ña ñi kee ñá'a ñoo díon, kúu ñi xido nda'o ini ra, dá ñi kaa ra:

—¿Ndiva'a ñi danaá óon ñá'a kaa ndutá támi sá'an káa?

⁹ Ta va'a ka ví ní dikó yó ra, chi ndutá ya'i nda'o kúu rá, ta kandoo di'ón ñoo chindeé yó na kúnda'í, ní kúu —kaá ra.

¹⁰ Tído ñi kandaá va ini Jesús ña ká'an ra díon, dá ñi kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a dáta'an ndo ñá'a yó'o? Chi ña va'a va kían ñi keeán xí'in yu'u.

¹¹ Chi daá ndéi va ñayuu kúnda'í xí'in ndo'ó, tído yu'u, o koo kuií ta'on yu'u xí'in ndó.

¹² Chi sa'á ña ñi dakúchián yu'u xí'in ndutá támi sá'an yó'o, sa'á ñoo ñi kenduuan yikí koñoi tát'on k'i'o kooi nduxii.

¹³ Mii'an ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ndeí kúu míi vá noo dána'a na to'on va'a sa'í iin ní kúu ñayuu yó'o, nakani ta'ani na sa'á ña ñi kee ñá'a yó'o xí'in

yu'u, dá ná kaño'o ini ñayuu sa'á ña ñi keeán —kaá Jesús.

Di'a ñi kuu, dá ñi kandoo Judas ña naki'o ra Jesús noo ndá'a ta duti kúu noó

¹⁴ Dá ñi kee Judas Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxi uu taa xíonoo xí'in Jesús, kua'an ra noo ndéi ta duti saku'a'a.

¹⁵ Tá ñi saa ra, dá ñi kaa ra xí'in rá:

—¿Ndidaá ki'o ní noo yú'u, dá ná naki'oi Jesús noo ndá'a ní? —kaá ra.

Dá ñi kandoo ta duti ñoo ña ki'o ra oko uxi di'on plata noo rá.

¹⁶ Nda kuu dáa ñi kasá'a Judas ndúkú rá ndi kee ra naki'o ra Jesús noo ndá'a rá.

Di'a ñi kuu tá ñi sadini Jesús noo ndí'i kuii xí'in ta xíonoo xí'in ná

¹⁷ Tá ñi kasandaá kuu mií noó, ña kúu víko noo seí na Israel pan, ña ko ní kí'in tá'an xí'in ña dákuita tachían, dá ñi natuu yati ta xíonoo xí'in Jesús noo ná, dá ñi ndato'on ñaá rá:

—¿Ndeí kóni ní ko'on ndu kenduu ndu ña kadíni yó kuendá pascua?

¹⁸ Dá ñi kaa na xí'in rá:

—Kua'an ndo ñoo ká'ano káa. Ta káa naki'in tá'an ndó xí'in iin taa, ta ka'an ndo xí'in rá: “Di'a kaá maestro ndu'u: Sa ñi kasandaá vá kuu ndo'o níoi, ta saai ve'e ní kadíni kuendá víko pascua xí'in ta xíonoo xí'in”, kaa ndo xí'in rá —kaá Jesús.

¹⁹ Dá ñi sa'an taa ñoo ñi kee ra choon ñi sa'anda Jesús noo rá, ta ñi kenduu ra ña kadíni na kuendá víko pascua.

20 Dá tá n̄i kuaá kuu dáá ñóó, dá n̄i saa Jesús ve'e ñóó n̄i sa koo na mesa xí'ín ndin ux̄i ūu ɬaa xíonoo xí'ín ná.

21 Ta tein sásá'an na ñóó, n̄i kaa na xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'ín xí'ín ndó ña iin mií vá ndo'ó ko'on nak̄i'o ñaa noo ndá'a ɬaa xiní u'u ñaa —kaá na.

22 Ta kúnda'í nda'o n̄i kuu ini ra sa'á ña n̄i ka'an na dión. Dá n̄i kaa iin rá iin ra xí'ín Jesús:

—¿Á yu'u kúúí, tatá?

23 Dá n̄i kaa Jesús:

—Iin ɬaa dákeɬa dáó ndá'a xí'ín yu'u ini ko'o, roón kúú ra nak̄i'o ñaa noo ndá'a ɬaa xiní u'u ñaa.

24 Ta miían ndaa ndo'o na n̄i nduu ɬaa ñayuu yó'o táto'on k̄i'o ká'an tuti īi Ndios. Tído, ɣnda'í va ɬaa nak̄i'o ñaa noo ndá'a ɬaa xiní u'u ñaa! Va'a cháá ka vían ní x̄io dá'a ní kaki ɬaa ñóó, ní kúu.

25 Dá n̄i kaa Judas, tá'an ra ko'on nak̄i'o ñaa:

—¿Á yu'u kúú ra kee dión, maestro?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Jaan, táto'on n̄i ka'on, k̄i'o dión kíán —kaá na.

26 Ta tein noo sásá'an na ñóó, dá n̄i tiin Jesús pan. Dá n̄i nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. Dá n̄i sa'anda dáó naán, dá n̄i x̄i'o naan noó ɬaa xíonoo xí'ín ná. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Keí ndoán, ch̄i ña xaan kúú yikí koñoi.

27 Dá n̄i tiin na copa. Dá n̄i nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios sa'a ra, dá n̄i x̄i'o na ra noo ɬaa xíonoo xí'ín ná. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ndidaá ní ndó ko'o lú'u lú'u vino xaan,

28 ch̄i kirá xaan kúú nij yu'u, kirá dáxinkoo ña n̄i kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, ch̄i sa'á ña kuita ra, sa'á ñóó ndoo kuachi kuá'á nda'o ñayuu.

29 Ká'in xí'in ndó ña o nándió koo kaj ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuu, dá ko'o saái ndutá uva xí'in ndó noo ió tatái Ndios dándáki na —kaá na.

Yó'o ni ka'an Jesús ña ndatá Pedro sa'a ná

30 Dá tá ni ndi'i ni keká'ano na Ndios xí'in iin yaa, dá ni kee na kua'an na diní yúku naní Olivos.

31 Dá ni kaa Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná:

—Ndidaá vá ndo'ó dánkoo ndava'a ñaá sakuáá víti, dá chi di'a kaá tuti i Ndios: “Dárkue'e ka'í yu'u ta ndáka léko, ta kúú ndi ndi'i va léko kuita noo ko'on”, kaáan.

32 Tído tá ni ndi'i ni natakij, dá kuió noói noo ndo ko'in chí Galilea di'a, dá kasandaá ndo.

33 Dá ni kaa Pedro:

—Va'ará ná dánkoo ndava'a ndidaá ta yó'o mií ní, tído yu'u, o kée ta'on yu'u dión.

34 Dá ni kaa na xí'in rá:

—Mílan ndaa ná ka'in xí'on ña sakuáá víti, tá ko ñá'a ta'on kana chéli, kúú sa oní va ta'ándá ndaton sa'a yú'u.

35 Dá ni kaa Pedro:

—Va'ará ná kánian kuu nduúi xí'in ní, tído o ndatá ta'oin sa'a ní —kaá ra.

Ta kúú dión ni ka'an ndidaá ka ta xionoo xí'in ná ñóó.

Di'a ni kuu tá ni ndató'on Jesús xí'in Ndios iin noo naní Getsemaní

36 Dá ni saá Jesús xí'in ta xionoo xí'in ná noo naní Getsemaní. Dá ni kaa na xí'in rá:

—Yó'o ni kandeí tóo ndó, dá ná ko'in lú'u ka chí káa ka'in xí'in Ndios —kaá na.

37 Dá n̄i kee Jesús ndáka na Pedro x̄í'ín ndi nduú de'e Zebedeo kua'an na lú'u ka noo. Dá n̄i kixian n̄i kunda'í nda'o ini Jesús, ta n̄i kasá'á ndó'o nda'o n̄io ná.

38 Dá n̄i kaa na x̄í'ín taa kua'an x̄í'ín ná ñoó:

—Nda'í nda'o kúu ini. Sa ndaá ndii va kúuí xiní. Yó'o ni kandeí tóo ndó, ta kaño'o dáó ini ndo x̄í'ín yu'u sakuaá víti —kaá na.

39 Dá n̄i kee na kua'an na lú'u ka chí noo. Dá n̄i sa kuín x̄ití ná, ta n̄i xin̄o taan na nda noñó'o. Dá n̄i kasá'á ná ká'an na x̄í'ín Ndios:

—Tatá mií, tá kuu d̄itá ní ndirá ova, ña kían vei ndo'i, dá kían d̄itá nían. Tído ná dá'a ni kakuan tát'o'on k̄i'o kóni yu'u. Ná kakuan tát'o'on k̄i'o kóni mií ní —kaá na.

40 Dá n̄i n̄andió koo na n̄i ndisáa na noo ndéi taa kua'an x̄í'ín ná ñoó, kúu sa kíd̄i va ra ndéi ra. Dá n̄i kaa na x̄í'ín Pedro:

—¿Á ko x̄í'o ndeé ta'on ini ndo kaño'o ini ndo, va'ará iin hora?

41 Kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo x̄í'ín Ndios, dá ná dá'a ni kexíxi ña kini x̄í'ín ndó. Ch̄i sa ió nduu n̄io ndo kee ndó ña kóni Ndios, tído ña kóni ñíi ndo kían chítuu ñaá —kaá na.

42 Dá n̄i n̄andió koo tuku na kua'an na. Dá n̄i kasá'á ká'an tuku na x̄í'ín Ndios:

—Tatá mií, tá o kúu d̄itá ní ndutá ova, ña vei ndo'i, dá kían ná kakuan tát'o'on k̄i'o kóni mií ní —kaá na.

43 Dá n̄i n̄andió koo tuku na n̄i ndisáa na noo ndéi taa ñoó. Kúu sa kíd̄i tuku va ra ndéi ra, ch̄i sa'ání nda'o ñaá ña ma'ánó.

44 Dá n̄i nandió koo tuku na n̄i sa'an n̄a n̄i ka'an n̄a xí'ín Ndios ta'ándá kúu oni, ta n̄i ka'an n̄a xí'ín ná tátõ'on k̄i'o n̄i ka'an n̄a dao ka ta'ándá ñoo.

45 Dá n̄i nandió koo tuku na n̄i ndisáa n̄a noo ndéi taa kua'an xí'ín ná ñoo, dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

— ¡Kudi ní ndó viti! ¡Ta nani'i ndéé ndo viti! Ch̄i sa n̄i kasandaá vá hora naki'o ra n̄a n̄i nduu taa ñayuú yó'o noo ndá'a taa kómí kuachi.

46 ¡Ndakuei k̄i'í ndo, ná ko'o! Kande'é ndó, ch̄i sa kúyati taa vei naki'o yu'u noo ndá'a ta xiní u'u ñaa —kaá n̄a.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i tiin ra Jesús ña ko'on n̄a noó ta né'e choon

47 Ká'an jí vá Jesús íin na, kúu n̄i kasáa va Judas, tá'an ra nákaa tein ndin ux̄i ūu taa xionoo xí'ín ná. Ta kua'á nda'o taa vei xí'ín rá. Dao ra né'e espada, dao ka ra né'e yito. Ch̄i vei ra xí'ín choon n̄i sa'anda ta duti saku'a'a, xí'ín ta sá'ano ñoo.

48 Sa n̄i kastõ'on va Judas xí'ín taa ñoo ndi kee ra, dá na'a ra ndá yoo kúu Jesús, ch̄i n̄i kaa ra:

—Taa n̄i chitói noo ñoo, roón tiin ndó.

49 Ta kúu vití'ón n̄i natuu yati Judas noo íin Jesús, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Nákaa ní, maestro.

Dá n̄i chitó rá noo ná.

50 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Amigo, ¿ndá choon vasón?

Ta kúu n̄i natuu yati taa kua'a ñoo n̄i tiin ñaa rá.

51 Ta iin taa ío xí'ín Jesús ñoo n̄i taó rá espada ra. Ta kúu n̄i chitó'on ra do'o iin ta kéchóon noó ta duti kúu noó.

52 Dá n̄i kaa Jesús:

—Nachikaa va'a espada xaan noó ni sa káaan, dá chi taa tinn espada, xí'ín espada ta'ani kuu ra.

⁵³ ¿Á ko ná'á ta'an voon ña kuu va ka'ín xí'ín tatái, dá tanda'á ná uxí uú tu'u ángel kii na chindeé ná yu'u?

⁵⁴ Tído tá ná kee yu'u dión, dá kían, ¿ndi koo, dá xinkoo noo ká'an tuti ii Ndios? Chi ká'an ña k'i'o dión kánian ndo'i.

⁵⁵ Dá ni kaa na xí'ín taa kua'a ñoo:

—¿Á ta kuj'íná vá kée ndó yu'u kúúí, sa'á ñoo vei ndó xí'ín espada xí'ín yíto tiin ndó yu'u? Ta ndidaá kuu vá ni sa kái xí'ín ndó yé'é ño'o sa daná'i noo ndo, ta ni ko ní tiin ndó yu'u.

⁵⁶ Tído ndidaá ña yó'o kúu viti, dá ná xinkoo noo ni ka'an profeta noo tuti ii Ndios —kaá na.

Ta kúú ndidaá vá ta xionoo xí'ín ná ni dankoo ndava'a ñaa, ta ni xino ra kua'an ra.

Dí'a ni kuu tá ni sa in Jesús noo mií ta duti kúú noo

⁵⁷ Ta taa ni tiin Jesús, roón kúú ra ndáka ñaa kua'an ve'e Caifás, ra kúú duti kúú noo, chi ñoo ni nditúti taa dána'a ley Moisés xí'ín ta sá'ano ñoo.

⁵⁸ Ta Pedro, ndaa xí'á xí'á tákaa ra kua'an ra. Dá ni sa ra ni ku'u ra noo kúú yé'é ve'e ta duti kúú noo ñoo. Dá ni sa ko ra ió ra tein ta ndaa yé'é ñoo, dá koni ra ndi koo.

⁵⁹ Ta ra duti saku'a'a ñoo xí'ín ta sá'ano ñoo xí'ín ndidaá ka ta né'e choon ñoo Jerusalén ni nditúti rá ndéi ra ndúkú rá ta ka'an to'on sa'a Jesús, dá kuu nak'i'o ñaa rá noo nda'á ta romano, dá ka'ání ñaa rá.

⁶⁰ Tído ko ní ni'i ta'on ra iin kuachi ká'ano dákuío ra Jesús, va'ará kua'á nda'o taa ni nakuíta ni ka'an

to'ón sa'a ná. Tído tá n̄i ndi'i, dá n̄i ndakuei uu ka
ta n̄i ka'an kuachi ra sa'a ná,

⁶¹ ta kaá ra:

—Di'a ta'ani n̄i kaa ta xaan: “Ío choon noo ndá'í
ñā kían nakani ndi'ii ve'e ño'o Ndios, ta tixi kuu ón̄i
kandéé yu'u nduva'i ñā” —kaá ra.

⁶² Dá n̄i ndakuín ndichi mií ta duti kúu noó ñoó.
Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—¿Ndiva'a ko ká'on chindeéon miíon? ¿Á ñā ndaa
kían ká'an kuachi ta káa sa'on o koó? —kaá ra
xí'ín Jesús.

⁶³ Tído tádi óon va íin Jesús.

Dá n̄i nandió ko tuku ta duti kúu noó ñoó n̄i
ndato'ón ñāá rá:

—Xí'ín kuu Ndios takí sa'ándái choon nooon ñā
kasto'on ndaa xí'ín ndu'u. ¿Á yo'ó kúu Cristo, na
dákaki ñāá? ¿Á yo'ó kúu de'e Ndios?

⁶⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Táto'on k̄i'o ká'an ní, k̄i'o dión kían. Ta ká'an
ta'ani yu'u xí'ín ní ñā nda kuu víti koni ndo na
n̄i nduu ta ñayuú yó'o nakoo na xoo kuá'a tatá
Ndios, noo ío na dándaki na. Ta koni ta'ani ndó kii
na tein viko tánee induú —kaá na.

⁶⁵ Ta kúu n̄i ndatá ta duti kúu noó ñoó kotó ra
sa'á ñā n̄i xido téi ini ra. Dá n̄i kaa ra:

—¡N̄i ka'an ndava'a ta yó'o sa'a Ndios! ¿Ndá
choon kuu ka yo cháa ka ta ka'an kuachi sa'a rá?
Ch̄i vití'ón kuí n̄i seídó'o va mií ndó ñā n̄i ka'an
ndava'a ta yó'o sa'a Ndios.

⁶⁶ ¿Ndí kían náta'an ini ndo keeá xí'ín rá?

Dá n̄i kaa dao ka ta ñoó:

—Kánian kuu va ra sa'á ñā n̄i ka'an ra dión.

⁶⁷ Dá n̄i t̄u u ndaa d̄i j̄i dao ra noo ná, ta dao ka ra n̄i kani ñáá x̄i'ín ȳi k̄i, ta dao ka ra n̄i koon da'anda noo ná,

⁶⁸ ta kaá ra x̄i'ín ná:

—Tá miían ndaa kúúón Cristo, dá k̄i an nakoni ini k̄i j̄i ndi ndáa ndu'u n̄i kani ñáá.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i ndata Pedro sa'a Jesús oni ta'ándá

⁶⁹ Ta ió Pedro sata vé'e noo ndéi dao ka ñayuu ñóó. Dá n̄i natuu yati iin ñá'a k̄e ch̄oon ve'e ñóó. Dá n̄i kaaan x̄i'ín rá:

—X̄ionoo ta'ani yo'ó x̄i'ín Jesús, ta kúú kuendá Galilea káa, ¿daá k̄o'ó?

⁷⁰ Tído n̄i ndata vá Pedro sa'a Jesús noo ndidaá ñayuu ndéi ñóó, ta kaá ra:

—K̄o ná'í nda sa'a ká'on.

⁷¹ Dá n̄i kee ra kua'an ra noo kúú yé'é di'a. Dá n̄i xini ñáá iin ka ñá'a. Dá n̄i kaaan x̄i'ín dao ñayuu ndíta ñóó:

—Taa káa ta'ani kúú kuendá Jesús, ta ñoo Nazaret.

⁷² Ta kúú tuku va n̄i ndata rá sa'a Jesús, ta kaá ra:

—Miían ndaa kuiti k̄o ná'á ta'on yu'u taa ká'an ní sa'a.

⁷³ Ta kúú lú'u ka tóó, dá n̄i natuu yati dao ka na ndíta ñóó, dá n̄i kaa na x̄i'ín rá:

—Miían ndaa kuiti kuendá Jesús kúú yo'ó, dá ch̄i táto'on ká'an ta Galilea, k̄i'o dión ká'on.

⁷⁴ Dá n̄i kasá'á ká'an ndava'a ra, ta kaá ra:

—Ná'á Ndios ña k̄o ná'á ta'on yu'u taa ká'an ní sa'a ñóó.

Ta n̄i ndi'i n̄i ka'an ra dión, ta kúú n̄i kana va chéli.

⁷⁵ Dá ví n̄i nd̄isáa ini ra to'on n̄i ka'an Jesús x̄i'ín rá, ch̄i di'a n̄i kaa na: “Tá k̄o ñá'a kana chéli, ta kúu sa ndata yo'ó sa'á yu'u on̄i ta'ándá”, kaá na. Dá n̄i keta ra sata vé'e, ta kúu nda'í nda'o n̄i saki ra.

27

Dì'a n̄i kuu tá n̄i sa'ín Jesús noó ta naní Pilato

¹ Tá n̄i t̄uu noo, dá n̄i ndató'ón kue'é ta duti saku'a, x̄i'ín ta sá'ano ñoo ndi koo kee ra, dá naki'o ra Jesús noo ndá'a ta né'e choon romano, dá ka'ání ñáá rá.

² Dá n̄i kató ñáá rá ndáka ra n̄i saá ra n̄i naki'o ra noo ndá'a ta né'e choon romano naní Pilato.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i sa'ání Judas mií rá

³ Kúu n̄i kandaa ini Judas, tá'an ra n̄i naki'o Jesús noo nda'á ta x̄iní u'u ñáá, ña sa n̄i kandoo ra né'e choon ña ka'ání rá Jesús. Kúu n̄i nandio né'e ra oko ux̄i d̄i'ón plata noó ta duti saku'a x̄i'ín ta sá'ano, dá ch̄i n̄i nandikó iní ra sa'á ña n̄i ya'a ra n̄i kee ra,

⁴ dá kaá ra:

—N̄i kee yu'u iin kuachi, dá ch̄i n̄i naki'o yu'u iin ta k̄o kuachi noo ndo'ó.

Dá n̄i kaa ta duti ñoó:

—K̄o sa'ání ta'on ndu mií ndú. Kuachi mií vóón kíán.

⁵ Dá n̄i ko'ono ni'ini ra d̄i'ón plata ñoó noo kúu yé'é ño'o ñoó. Dá n̄i keta ra kua'an ra. Ta kúu ñoó n̄i sa'an ra n̄i chirkaa ra mií rá, dá n̄i xi'i ra.

⁶ Dá n̄i nditútí ta duti saku'a ñoó d̄i'ón ñoó, dá n̄i kaa ra:

—O kúu ta'on taán yo d̄i'ón yó'o noó d̄i'ón dóko ñayuu noo Ndios, dá ch̄i kíán ya'i sa'a ni ndii.

⁷ Dá tá n̄i ndi'i n̄i ndató'ón kueé ra, dá n̄i xiin ra iin ñó'o noó ta káva'a k̄idi, dá ná koo noó nduxi na tukú x̄i'i.

⁸ Sa'á ñoó nda kuu víti naní ñó'o ñoó, noñó'o n̄i.

⁹ Dión, dá n̄i x̄inkoo to'on ká'an ña n̄i taa profeta Jeremías: “N̄i ki'in ra oko ux̄i d̄i'ón plata, ña n̄i ch̄iya'i ra sa'a ná tát'o'n n̄i ch̄ikaā ini ta ñoo Israel kakuu ya'i na,

¹⁰ ta x̄i'ín d̄i'ón ñoó n̄i xiin ra ñó'o noó taa káva'a k̄idi. Dión n̄i kaa sato'o yo Ndios x̄i'ín yu'u.”

D̄i'a n̄i kuu tá n̄i sa'ín Jesús noó taa naní Pilato

¹¹ Tá n̄i sa'ín ku'ín Jesús noó Pilato, ra dándaki ñoo ñó'o kuendá Judea ñoó, dá n̄i ndató'ón ñaá rá:

—¿Á yo'ó kúu rey noó na Israel?

Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Ta dión kaá mií ní.

¹² Ta va'ará dátaí kuachi ñaá ta dut̄i sakuá'a, x̄i'ín ta sá'ano ñoo, tído ni iin tó'ón to'on ko ní ka'an na.

¹³ Dá n̄i kaa tuku Pilato x̄i'ín ná:

—¿Á ko seídó'o ta'an voón ña k̄i'o dión ví káva'a ra kuachi sa'on? —kaá ra.

¹⁴ Tído ni iin tó'ón to'on ko ní ka'an na. Sa'á ñoó kúu n̄i naá vá iní Pilato.

D̄i'a n̄i kuu, dá n̄i sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús nd̄ika cruz

¹⁵ Ta iin iin tein víko pascua dáyaā Pilato iin taa nákaā ve'e kaā, tá'an ra kándoo na ñoo Israel sa'a.

¹⁶ Ta daá ñoó nákaā iin taa naní Barrabás ve'e kaā, ta iin ní kúu ká'an na sa'a rá ña kúu rá iin ta kini.

¹⁷ Ta sa'á ña n̄i nataka kuá'á ñayuu noó Pilato, sa'á ñoó n̄i ndató'ón ñaá rá:

—¿Ndá yoo dáya*aa* yu'u, kóni ndo? ¿Á Barrabás dáya*ai*, o Jesús, tá'an ra chínaní ndó kúú Cristo?

18 Díon ni kaa Pilato, chí ni kanda*a* ini ra ña sa'á ña u'u iní vá ta duti ñoó, sa'á ñoó ni naki'o ra Jesús noo ndá'a rá.

19 Ta nda noo ió ra sa'ándá ra choon ñoó, ni tanda'á ñadi'í ra choon ni saaan noo rá, ta kaáan: “Ná dá'a ni kendava'ón xí'ín ta*a* xaan, chí ta*a* ndaa kúú rá. Dá chí nda'í nda'o ni saní sa'a rá ni tuu noo ku*u* víti.”

20 Tído ni kasá'á ta duti saku'a'á xí'ín ta sá'ano ñoo dáka'an kue'é ra ñayuu kuá'a ñoó ña ná kaka na ña dáya*aa* ra Barrabás, ta ná ka'ání rá Jesús.

21 Dá ni nandío koo tuku Pilato ni ndato'ón rá ñayuu ñoó:

—¿Ndi káa iin ta*a* yó'o dáya*ai*, kóni ndo?

Dá ni kaa ñayuu kuá'a ñoó:

—Dáya*aa* ní Barrabás xaan.

22 Dá ni kaa Pilato xí'ín ná:

—¿Ndí kían kóni ndo kee*i* xí'ín Jesús yó'o, tá'an ra kaá ndo kúú Cristo, tá dáá?

Dá ni kaa ñayuu kuá'a ñoó:

—Chirkaa ní ra ndika cruz.

23 Dá ni kaa Pilato xí'ín ná:

—Ta, ¿ndí kían kini ni ya'a ta*a* yó'o ni kee ra?

Tído kúú ni'i cháa ka ví ni kasá'á káyu'ú ñayuu kuá'a ñoó:

—¡Chirkaa ní ra ndika cruz!

24 Kúú ni kanda*a* ini Pilato ña ko kándeé ka ra ka'an ra xí'ín ñayuu kuá'a ñoó, chí di'a ni nakuína va*a* cháa ka ví ná. Sa'á ñoó ni ki'in ra cháa takuí, ta ni nakata ra ndá'a rá noo ndidaá na ñoo Israel ñoó, dá ni kaa ra xí'ín ná:

—O kándio kuachi ta'on yu'u sa'á ni taa yó'o, chí kúú rá iin taa ndaa. Mií vá ndó kúú nā ná kandido kuachi sa'a rá.

²⁵ Dá ni kaa ndidaá nā ñoo ñoo:

—Ndu'u ná kandido kuachi sa'á ni rá, ta nda de'e ndu ná kandido kuachi sa'a rá.

²⁶ Dá ni dayáa Pilato Barrabás. Dá tá ni ndi'i ni kani soldado Jesús xí'in chirrión, dá ni naki'o ñaa Pilato noo ndá'a rá, dá ná ko'on rá chirkaa ñaa rá ndika cruz.

²⁷ Dá ni naki'in ñaa soldado kuenda Pilato ndáka ra kua'an rá nda maá ini ve'e choon ta romano. Dá ni nadataká rá ndidaá ka soldado kúú kuenda rá, dá ni kao noo ra Jesús noo ín na ñoo.

²⁸ Dá ni taó rá dá'on ná. Dá ni daku'ino ñaa rá iin dá'on kua'á toón.

²⁹ Dá ni chinoo ra iin corona ni kava'a xí'in ion diní ná. Ta ni chirnee ra iin tañi ndá'a xoo kuá'a nā. Dá ni kasá'á sá kuíta xití rá noo ná, dá kediki ñaa rá, dá kaá rá xí'in ná:

—Nā ká'ano kúú mií ní, nā kúú rey noo nā Israel —kaá rá.

³⁰ Ta ni tuu ndaa dií ñaa rá, ta ni xio ndaa rá tañi né'e na ñoo ni koon ra diní ná.

³¹ Tá ni ndi'i ni kediki ñaa rá, dá ni ditá rá dá'on ñoo. Dá ni nadaku'ino ñaa rá dá'on mií ná. Dá ví ni kee ra ndáka ñaa rá kua'an rá chirkaa ra ndika cruz.

Dí'a ni kuu tá ni chirkaa ra Jesús ndika cruz

³² Ta noo ndáka ñaa rá kua'an rá ñoo, ni naki'in tá'an ra xí'in iin taa naní Simón, ta kúú kuenda Cirene. Dá ni kendusa rá xí'in taa yó'o ña ná kadokó rá cruz ko'on rá.

33 Dá n̄i sā ra noo naní Gólgota. To'on yó'o kóni kaa yikí lásá din̄i nd̄i.

34 Dá n̄i xi'o ra vino n̄i daká tá'an xí'ín ndiró ova ko'o Jesús. Dá tá n̄i ndi'i n̄i xirndodó ná ra, kúu kō ní xín ta'on na ko'o na ra.

35 Dá tá n̄i ndi'i n̄i chirkaa ñaa rá ndika cruz, dá n̄i sā ndei ra n̄i sadikí ra suerte xí'ín dá'on ná, dá ná kande'á ndi ndáa dá'on kánian ni'i iin rá iin ra. Díon n̄i kee ra, dá n̄i xinkoo to'on n̄i ka'an profeta, ch̄i di'a n̄i kaa na: “N̄i naka'anda ra dá'amái, ch̄i n̄i sadikí ra suerte xí'án.”

36 Tá n̄i ndi'i, dá n̄i sā ndei ra ndei ra ndaá ra Jesús.

37 Ta n̄i kani ra iin tabla yati din̄i cruz ñoo, ta ká'an ndá sa'a kían tákaa na ñoo. Ta di'a kaáan: “Taa yó'o kúu Jesús, t̄a kúu rey noo na ñoo Israel.”

38 Ta n̄i chirkuei ta'ani ra ūu t̄a kui'íná ndika dao ka cruz. Iin ra tákaa xoo kuá'a na, ta iin ka ra tákaa xoo íti na.

39 Ta ñayuu chíka'anda kua'an noo tákaa na ñoo kédiki ndaa ñaa ná, ta kaó na din̄i ná kénoo na Jesús,

40 ta kaá na:

—Kaá yo'ó ña nakani ndi'ón ve'e ño'o ká'ano yo, ta kúu tixi on̄i va kūu, kúu sā nduva'a voón ña, kaáon. Sa'á ñoo ndani dákaki miíon viti. Kua'án noo kí ndika cruz xaan tá miían ndaa de'e Ndios kúúon.

41 Ta díon ta'ani kédiki ñaa t̄a duti saku'a'á ñoo, xí'ín t̄a dána'a ley Moisés, xí'ín t̄a fariseo ndita ra, ta kaá ra:

42 —Dao ka va ñayuu sā kandeé rá sā dakáki ra, tído kō kándéé ta'on ra dákaki ra mií rá viti. Tá nda

rey yó kúú rá, dá kían ná noo kí rá ndika cruz káa, dá ná kandísa yó ra.

⁴³ Ní kandeé ini tá káa Ndios, sa'á ñóó ná dákaki ñáá Ndios viti tá miían ndaa kú'u ini ná sa'a rá, chí kaá ra ña kúú rá de'e Ndios —kaá ra ndíta ra.

⁴⁴ Ta kána'á ta'ani nda uú tá kui'íná tákuei iin iin xoo díin ná xí'ín ná.

Di'a nì kuu tá nì xì'ì Jesús

⁴⁵ Ta nda kaxuu kuu dáá ñóó nì nakuín naá iin ní kúú ñayúú nda ka onì sa'ini.

⁴⁶ Tá kua'an kasandaá ka onì sa'ini, kúú nì'i nda'o nì kayu'ú Jesús, ta kaá na:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —to'on yó'o kían kóni kaa: Ndios mií, Ndios mií, ¿ndiva'a nì dayáa ndá'a ní yu'u?

⁴⁷ Tá nì seido'o dao ka ta ndíta ñóó ña nì kaa na díon, dá nì kaa ra:

—Kueídó'o ndó, chí kána ra profeta Elías.

⁴⁸ Ta kúú vití'ón nì kankono iin ta nì sa'an ra nì dandáxi ra iin tá'í dá'on xí'ín vino íá. Dá nì so'onì raán dinì iin tañí. Dá nì chinee raan yú'u Jesús, dá ná ko'o na ra.

⁴⁹ Dá nì kaa dao ka ñayuu ndíta ñóó:

—Ná dá'a ni kee ní díon. Ná kandati yó, ta ná kande'á á kasaá Elías chindeé ñáá ná —kaá na.

⁵⁰ Ta kúú nì'i nda'o nì kayu'ú tuku Jesús, dá nì naki'o na mií ná nì xì'ì na.

⁵¹ Ta kúú mií hora daá ñóó nì ndata dao dá'on tákaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano. Nì keean nda yú'an nino, ta kúú nda yú'an nino nì xino noó nì ndata ñá. Ta kúú nì'i nda'o ni taan, ta kúú nì ndata dao ña kúú yuu ndáá,

52 ta ni nono yé'é káo noo ñó'o ndii, ta kúu kua'á nda'o ñayuu Ndios, na ni xi'i, ni nataki.

53 Dá tá ni ndi'i ni nataki Jesús, dá ni kuu ni kankuei ñayuu ñoo ini káo ñoo, dá ni sa'an na ñoo Jerusalén, ña kúu ñoo ii, ta ñoo ni na'a noo ná noo kua'á nda'o ñayuu.

54 Ta mií ta dándáki soldado iin ra xí'ín dao ka soldado ndaá ra Jesús noo tákaa na ndika cruz ñoo. Dá tá ni xini ra ña ni taan xí'ín dao ka ña'a ni kuu, kúu ni yu'ú nda'o ra, ta ni kaa ra:

—Miían ndaa ndisa de'e Ndios ni sa kuu ta yó'o —kaá ra.

55 Ta xíká vá ndíta kua'á nda'o na ña'a ndé'é ná ña ni ndo'o Jesús. Ta noón kúu na ni xionoo xí'ín Jesús nda rá ni kasá'á ná kuendá Galilea xionoo na, ta sa chindeé ñaá ná.

56 Ta tein na ña'a ñoo nákaa María Magdalena, xí'ín María, naná Jacobo xí'ín José, xí'ín naná ta kúu de'e Zebedeo.

Di'a ni kuu, dá ni nduxi Jesús

57 Tá ni kuaá kuu dáá ñoo, dá ni saa iin ta kuiká naní José, ta ñoo Arimatea, ta sa xionoo ta'ani ra xí'ín Jesús.

58 Ta ni sa'an ra noo nákaa Pilato, dá ni xika ra ña ná naki'o ra yiki koño Jesús noo rá. Dá ni sa'anda Pilato choon noo soldado ra ña ná ko'on ra naki'o ra yiki koño Jesús noo José ñoo.

59 Dá ni saa ra ni danóo ñaá rá ndika cruz. Dá ni naki'in ñaá José, dá ni nachituú ñaá rá xí'ín iin sábana ni ndoo.

60 Dá ni sa'an ra ni chikáa ñaá rá ini iin yái saá, ña ni kaan mií rá ndika káo. Dá tá ni ndi'i ni sadi

ra yu'ú yáí ñoó xí'ín iin yuü chiká'ano, dá nī kee ra kua'an ra.

⁶¹ Ta yu'ú yáí ñoó nī ndoō María Magdalena xí'ín iin ka María ñoó ndéi na.

Di'a nī kuu tá nī sa'anda Pilato choon ña kandeí soldado kandaa ra yu'ú yáí ñoó

⁶² Sa nī ya'a kuü kénduu na Israel ña'a kasá'an na. Tá nī tuu noo iin ka kuü, dá nī nataka ta duti sakua'a xí'ín ta fariseo noo Pilato,

⁶³ dá nī kaa ra xí'ín rá:

—Tatá, nī ndísáa ini ndu ña sa ká'an ta to'ón ñoó ña tixi kuü óni, dá nataki ra, kaá ra tá ko ñá'a kuu ra.

⁶⁴ Sa'á ñoó ka'anda ní choon ña ná kandaa va'a soldado ní yu'ú yáí noo nákaa ra nda ná kasandaá kuü óni. Dá chi oon ni ví kasaa ta sa xionoo xí'ín rá iin sakuaá nataó kuí'íná ñaá rá, dá kaa ra xí'ín na ñoo ndu ña nī nataka ra, dá kían tuú cháa ka choon o duú ta'ándá mií noó.

⁶⁵ Dá nī kaa Pilato xí'ín rá:

—Xaan ndíta soldado. Kandaka ndó ra kua'án ndo, ta nakuíta ra kandaa ra yáí ndii ñoó tát'on ki'o kóni ndo —kaá ra.

⁶⁶ Dá nī sa'an ra nī sadi toon ra yu'ú yáí ñoó, chi nī kani ra sello yé'án, ta nī chikata ra soldado ndíta ra ndaá raán.

28

Di'a nī kuu tá nī nataka Jesús

¹ Tá nī ya'a kuü nání'i ndée na Israel, na'a va'a kuü mií noó kásá'á sa'a semana, dá nī kee María Magdalena xí'ín iin ka María ñoó kua'an na kande'é ná yáí noó nī nduxi Jesús.

² Ta kúú n̄i'ndá'o n̄i taan, dá ch̄i n̄i naxino iin ángel kéchóon noo sato'o yo Ndios n̄i k̄i chí induú, dá n̄i natuu yati na noo n̄i nduxi Jesús, dá n̄i d̄itá ná yuu ká'ano ñóó, dá n̄i sa koo na ió na sataán.

³ Tátō'on k̄i'o náye'e ndaa noo sá kuiin tasa, k̄i'o dión ndato yé'e na, ta kuxi kach̄i dá'on ná.

⁴ Ta kúú n̄i yu'ú ndá'o soldado ndíta ndaa yu'ú yái ñóó n̄i kee na, ta kúú ndéi n̄ino oon ví rá ndíta ra, ta kéeá kuendá ndaa nd̄i va kúú rá ndíta ra.

⁵ Dá tá n̄i sa na ñá'a ñóó, dá n̄i kaa ángel ñóó x̄i'ín ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo, ch̄i sa ná'á vái ña vei ndó nándukú ndó Jesús, na n̄i sarkaa nd̄ika cruz.

⁶ Tído koó ka na nákaa yó'o. Sa n̄i nataki va na tátō'on k̄i'o n̄i sa ká'an na x̄i'ín ndó. Nak̄i ndo kande'é ndó noo n̄i sa nóo na kúú sato'o yo, dá koni ndo.

⁷ Kua'án k̄i' ndo kastō'on ndó x̄i'ín ndidaá ta xionoo x̄i'ín ná ña n̄i nataki va na. Ta kuió noo na ko'on na noo rá chí Galilea di'a. Ta nda ñóó ví, dá koni ñaa rá, kaa ndo x̄i'ín rá. Choon yó'o vei kastō'in x̄i'ín ndó —kaa ángel ñóó.

⁸ Dá n̄i kankuei na yu'ú yái ñóó, ta kúú yu'ú ndá'o na. Tído kadii ndá'o ta'ani ini na taxí tá'an na kua'an na kastō'on na to'on saá yó'o x̄i'ín ta xionoo x̄i'ín Jesús. Ta noo taxí tá'an na kua'an na kastō'on na sa'a to'on saá yó'o x̄i'ín ta xionoo x̄i'ín ná,

⁹ kúú iin kuití vá n̄i na'a noo Jesús noo kua'an na ñóó, dá n̄i kaa na:

—¿Á kúueé ni ndó?

Dá n̄i natuu yati na noo iin Jesús, ta n̄i nomi ni'ini na sa'a ná, ta dión n̄i sa ndañō'o ñaa ná.

¹⁰ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo. Kua'án ndo kasto'on ndó xí'ín ñani kuálíí ña ná ko'on xí chí Galilea di'a, ta ñoó koni xí yu'u —kaá na.

Dì'a kua'an ña ni kaa soldado sa'a ndí kían ni ndo'o Jesús

11 Tá ni ndi'i ni kee na ñá'a ñoó kua'an na, dá ni kee ta ndaa yu'ú yáí ñoó kua'an ra ñoo Jerusalén. Tá ni saa ra, dá ni naki'o ra kuendá noó ta duti sakua'a sa'a ndidaá ña ni kuu ñoó.

12 Dá ni kana ta duti kúú noó ñoó ndidaá ta sá'ano ñoo. Dá tá ni ndi'i ni ndat'ón kue'é ra, dá ni xí'o ra kua'á nda'o di'ón noó soldado ñoó,

13 ta ni kaa ra xí'ín rá:

—Kaa ndo xí'ín ñayuu ña ñoó tádi ni kii ta sa xionoo xí'ín rá, ta ni taó kuí'íná rá yikí koño ra né'e ra kua'an ra tein kidi ndu, kaa ndo.

14 Tá ndá ndi kuu ni ni'i tó'on Pilato, o sa nákani ini ndo, chí mií vá ndú ná'á ká'an ndu sa'a ndo, dá ná dá'a ni ka'ání rá ndo —kaá ra xí'ín soldado ñoó.

15 Dá ni ki'in ra di'ón ñoó. Dá ni kee ra tát'o'on ni ta'andá choon noó rá. Ta nda kuu víti ká'an na Israel ña ni nataó kuí'íná ñaá ta ni sa xionoo xí'ín ná.

Yó'o sa'ándá Jesús choon noó taa xionoo xí'ín ná ña ná ko'on ra dána'a ra to'on na iin ní kúú ñayúú yó'o

16 Dá ni kee ndin uxí iin taa xionoo xí'ín Jesús kua'an ra iin yúku ín chí kuendá Galilea tát'o'on ni sa'anda na choon noó rá.

17 Tá ni xini ra Jesús, dá ni sa ndaño'o ñaá rá. Tído nákani kuáchí ií vá ini dao ra.

18 Dá ni natuu yati Jesús noó rá, dá ni kaa na xí'ín rá:

—N̄i n̄atiin yu'u ndidaá choon ñ̄a dándákii induú xí'ín noñó'o yó'o.

¹⁹ Sa'á ñ̄oó kua'án ndo dána'a ndo noó ñ̄ayuu ndéi ndidaá ñ̄oo ñ̄ó'o ñ̄ayuú yó'o sa'a yú'u, dá ná kakuu na kuendá yu'u. Ta dákodo ndúta ndo ná xí'ín kuu tatá Ndios, xí'ín kuu de'e na, xí'ín kuu Espíritu ñ̄i,

²⁰ ta dána'a ndo noo ná ná kee na ndidaá choon n̄i sa'andaj noo ndo. Ta kooi xí'ín ndó ndidaá tá'an kuu, nda noo ndi'i kuií ñ̄ayuú yó'o. Dión ná koo.

**Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá
sa'a Jesús
New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mx:Mixtec,
Tezoatlán)**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Tezoatlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Tezoatlán [mx], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Tezoatlán

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

b81ac6b3-0ad5-5336-8d42-4c2703b04e9f